

BNNVARA

17

JAAERVERSLAG

INHOUDSOPGAVE

BESTUURSVERSLAG	4
1. Verslag directie	4
2. Verslag Ledenvertegenwoordiging BNN, VARA en BNN- VARA	12
3. Verslag Raad van Toezicht BNNVARA	13
4. Media	17
5. Marketing, exploitatie en communicatie	25
6. Bedrijfsvoering	28
7. Financieel verslag	38
8. Bedrijfsvoeringsverklaring besturend orgaan 2017	42
JAARREKENING	43
Balans omroepvereniging BNN-VARA na resultaatbestemming	43
Exploitatierkening Omroepvereniging BNN-VARA	45
Kasstroomoverzicht Omroepvereniging BNN-VARA	46
Algemene toelichting	47
Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	49
Grondslagen voor het bepalen van het resultaat	54
Toelichting op de balans per 31 december 2017	56
Toelichting op de exploitatierkening per 31 december 2017	65

Model IV Toelichting op de exploitatierekening volgens de categoriale indeling	67
Model VI Bijdragen derden	68
Model VII Nevenactiviteiten per cluster	69
Model VIII Bartering-contracten	70
Model IX Programmakosten per domein per platform	70
Bezoldiging topfunctionarissen conform WNT 2017	71
Overige gegevens	74
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	75

BIJLAGEN

1. Overzicht media-aanbod 2017
2. Overzicht nevenactiviteiten 2017
3. Overzicht verenigingsactiviteiten 2017
4. Klanttevredenheid BNN en VARA
5. Klanttevredenheid VARAGids
6. Prijzen
7. Samenwerkingspartners 2017
8. Organogram, samenstelling bestuur en RvT

BESTUURSVERSLAG

1 VERSLAG DIRECTIE

1.1 VOORWOORD

Een nieuw logo, een nieuw merk, nieuwe makers en veel nieuwe of vernieuwde programma's. BNNVARA is in 2017 begonnen aan het volgende hoofdstuk van haar bestaan. De losse merken BNN en VARA gingen samen als BNNVARA, zonder streepje. Is dan alles nieuw in 2017? Zeker niet, vertrouwde programma's als Kassa, De Wereld Draait Door, Spuiten en Slikken, Floortje naar het einde van de Wereld, De Kwis, Vroege Vogels, #BOOS, Vier Handen op 1 buik en Pauw behoren tot de vaste waarden van onze omroep. Waar voorheen of BNN of VARA bovenin beeld stond, prijkt nu het nieuwe BNNVARA-logo.

Wij bedanken vertrekkend algemeen directeur en voorzitter Gerard Timmer, die met zijn tomeloze energie én onze ambitie om BNNVARA klaar te maken voor de toekomst, de aanjager en initiator is geweest van dit proces. Hierdoor is de zichtbaarheid van BNNVARA groter dan ooit. Dat is ook hard nodig in een druk medialandschap met YouTube, Netflix, Spotify, Facebook, Instagram, maar ook RTL en Talpa. BNNVARA wil en moet dagelijks van zich laten horen, want we zijn een publieke omroep die overal impact wil hebben, bij iedereen die er voor openstaat. We sporen iedereen aan zich in zaken te verdiepen, ideeën en content te genereren, te bediscussiëren en te delen op alle platforms binnen en buiten ons domein.

Toch is de ruimte daarvoor, op platforms van derden maar zeker ook financieel, geen vanzelfsprekendheid. Arie Slob, de nieuwe minister voor Onderwijs en Media liet weten dat de publieke omroepen rekening moeten houden met een bezuiniging van ruim 60 miljoen, vanaf 2019. De reden is de tegenvallende inkomsten van de STER. Daarmee wordt pijnlijk duidelijk dat er een verband bestaat tussen reclameverkoop en het budget van de publieke omroep. Een koppeling die de politiek niet zou moeten willen. Maar wij moeten zelf ook kritisch blijven kijken naar onze onafhankelijkheid. Zo namen we in 2017 de lastige beslissing om de documentaire Jesse over de verkiezingscampagne van GroenLinks niet uit te zenden, vanwege twijfel over de journalistieke onafhankelijkheid. Hier hebben we lering uitgetrokken, want ook voor ons geldt: het kan altijd beter.

Wij streven er elke dag naar om met ons media-aanbod, op alle kanalen, een steen in de maatschappelijke vijver te gooien. Dat doen we vanuit onze progressieve mentaliteit want wij vinden dat de samenleving altijd vrijer, socialer en nieuwsgieriger kan. In de sterke wil daar een bijdrage aan te leveren ligt de tomeloze ambitie van BNNVARA.

Laat 2018 maar komen!

Marc Adriani, voorzitter/algemeen directeur a.i.

1.2 WIE ZIJN WIJ?

WIJ ZIJN BNNVARA

Wij staan voor een vrije, nieuwsgierige en sociale samenleving, en betrekken als mediaorganisatie iedereen bij de wereld, de welvaart en het welzijn. We spelen een activerende rol in onze maatschappij. Dat doen we niet vanuit een ivoren toren of met het idee dat we de wijsheid in pacht hebben. We hebben wel ambitie, maar geen pretentie. We sluiten altijd aan bij wat er nú speelt in het leven van onze kijkers, luisteraars en volgers en zijn daardoor toegankelijk en relevant.

VRIJ, SCHERP EN DOELGERICHT

BNNVARA is onafhankelijk, maar we hebben wel een mening. En we stimuleren iedereen zelf een mening te vormen en die te delen. Onze betrokkenheid houdt niet op bij het signaleren, kritisch volgen en verdiepen; we zorgen ervoor dat onze programma's een positief effect hebben op de samenleving.

HET KAN WÉL

We kennen geen grenzen: niet in de organisatie en niet in de wereld. Geen onderwerp blijft onbesproken, geen wildernis onverkend, geen heilig huisje blijft overeind. We laten ons leiden door wat we belangrijk vinden en onze honger naar kennis, niet door wat hoort of van ons verwacht wordt.

WIJ ZIJN AANSTICHTERS

Wij zijn er voor de doeners die denken en de denkers die doen. Voor de jonge honden, de wereld aan hun voeten. En ook voor de sociaal bewogen mensen die kritisch vragen blijven stellen. We delen een progressieve mentaliteit: we zijn open naar de wereld, positief ingesteld maar niet naïef. Willen weten wat er gebeurt en hoe het precies in elkaar steekt. Houden ervan flink te lachen, soms om deze rare wereld, soms om onszelf. Stoten liever een keer onze kop of zijn het met iemand grondig oneens dan dat we wegzinken in een moeras van middelmatigheid. En gelukkig zijn we allemaal anders - ook dat willen we vieren.

POSITIEVE IMPACT

We zijn uniek in de betrokkenheid die wij bij kijkers, luisteraars en volgers weten los te maken. Niet alleen bij onze achterban, maar bij iedereen die we bereiken. Wij zetten mensen aan het denken en brengen ze op ideeën. Na onze programma's gaan ze doorvragen, plannen maken, een reis boeken, vrijwilligerswerk doen of schuttingen bekladden. Maakt niet uit wat, maar ze gáán denken, doen of delen.

VORM VERSTERKT DE INHOUD

Wij zijn meesters in het ontwikkelen van de juiste vorm bij de inhoud. Telkens verrassend, en elk programma scherp ingestoken op wat de ontvanger echt raakt. Zo kunnen we maximaal effect realiseren. Dat doen we soms bloedserieus, maar entertainment en humor zijn voor ons ook belangrijk; een manier om aandacht te krijgen of om zware kost behapbaar te maken.

NIET TE VERMIJDEN EN ONMISBAAR

BNNVARA is een publieke omroep die overal impact wil hebben, en bij iedereen die ervoor openstaat. Op tv en radio, thuis en on-the-go, lineair, online, bij evenementen en zeker ook op straat. We sporen iedereen aan zich in zaken te verdiepen, ideeën en content te genereren, te bediscussiëren en te delen op alle platforms binnen en buiten ons domein.

WE GAAN DOOR!

De samenleving kan altijd vrijer, socialer en nieuwsgieriger. Dus is ons werk nooit af. Succes is voor ons daarom dynamisch; We kijken niet naar de cijfertjes, maar naar de beweging die we veroorzaken en de impact die we hebben.

1.3 EÉN MERK BNNVARA

Op 24 augustus j.l. introduceerden wij ons nieuwe merk BNNVARA. Al ons media-aanbod wordt met ingang van die datum verspreid onder één naam BNNVARA. In 2016 hebben wij hiertoe, na uitvoerig overleg met de Ledenvertegenwoordiging van BNN en VARA, besloten omdat het in het overvolle medialandschap van groot belang is dat al onze activiteiten, van programma's tot social, van evenementen tot papier, optellen en zorgen dat BNNVARA groot en vindbaar blijft zodat wij onze missie ook in de toekomst kunnen blijven realiseren.

Maar we zijn er natuurlijk niet met de introductie van dit nieuwe merk. Behalve dat daar een nieuwe vormgeving en een nieuw logo bijhoort, hoort hierbij ook een nieuw verhaal. In 2016 én 2017 is gewerkt aan ons nieuwe verhaal, onze corporate story. Deze is in 2016/2017 in samenspraak met onze makers en de ledenvertegenwoordiging van BNN en VARA opgesteld. Een samenvatting van dit verhaal, in de vorm van een brandstory, hebben we opgenomen onder het punt Wie zijn wij? van dit jaarverslag. In nieuw vocabulaire leggen we uit waar BNNVARA voor staat, waar we vandaan komen en wat onze toekomst is. Hoe we onze missie anno nu en in de toekomst vertalen en vormgeven. We zullen er voor moeten zorgen dat ons verhaal zowel in- als extern gaat leven. Dat het verhaal dooradert in ons bedrijf, dat dit een club is waar je bij wilt horen omdat je je herkent in dit verhaal en dit ook middels ons media-aanbod wilt uitdragen. Daartoe zijn in 2017 de eerste stappen gezet, maar dit zal komende jaren veel aandacht vragen.

1.4 ONZE VISIE OP DE PUBLIEKE OMROEP

Waar het jarenlang bon ton was de publieke omroep fel te bekritisieren, op inhoud én inrichting, neemt die kritiek af en wordt de noodzaak tot het hebben van die publieke mediafunctie door een belangrijk deel van de samenleving onderschreven. Wat zich bij het publiek uit in een geprefereerde keuze voor de inhoud van de publieke omroep en de omroepen. De behoefte aan een inhoudelijk platform, waar content vanuit verschillende perspectieven op de samenleving wordt aangeboden neemt toe; het belang daarvan wordt meer en meer onderkend.

Willen we in staat blijven deze verschillende perspectieven op de samenleving te blijven bieden, dan zullen we daartoe in staat gesteld moeten blijven worden. Aan ons omroepen het antwoord te vinden op de toekomstbestendige wijze van verankering. Om zo ook voor de concessieperiode 2021-2025, waar vanaf 2018 de eerste voorbereidingen voor getroffen zullen worden zeker te zijn van omroepen die de invulling geven aan de externe pluriformiteit.

Want dat is de basis van de leidende visie die BNNVARA heeft en hanteert. Een brede publieke omroep gebaseerd op externe pluriformiteit. Met omroepen als maatschappelijke media organisaties die daar invulling aan geven. BNNVARA beschouwt zichzelf als zodanig en heeft zich die status ook na 2021 ten doel gesteld. Net als de wil haar missie en functie binnen een publieke omgeving waar te maken, maximaal gebruik makend van derdenplatforms zonder de positie van de publieke omroep in het digitale domein te schaden.

De invloed van onze programma's reikt veel verder dan het ene uitzendmoment. Dát is de échte waarde van de publieke omroep. En dan hebben we het nog niet eens over hoe we samenwerken met de wetenschap, kunst en cultuur, met de creatieve industrie en het onderwijs. En de waarde en betekenis die we realiseren voor talentontwikkeling, het maatschappelijk debat, de arbeidsmarkt of sportparticipatie.

We hebben dit al eerder gezegd: wat ons betreft wordt het hoog tijd dat die maatschappelijke en economische waarde van de publieke omroep het leidend motief wordt. Dat politiek en beleidsmakers nadenken over de functie die de publieke omroep voor een land heeft. We moeten de publieke omroep niet alleen beschouwen op haar netten, zenders en programma's, maar op de functie die deze voor ons land hebben. De publieke omroep als middel, niet als doel. De publieke omroep zal in staat moeten worden gesteld haar maatschappelijke en economische waarde maximaal waar te maken, om te verbinden, te inspireren, de macht te controleren en het venster op de wereld te bieden. Op radio, op tv, maar ook meer en meer, online.

1.5 ONTWIKKELINGEN MEDIALANDSCHAP

Ontwikkelingen van de techniek, afzonderlijke uitspeelplatforms en het gebruik daarvan gaan razend snel. Dit is al jaren zo en inmiddels een gegeven waartegen we ons aan de ene kant moeten wapenen en waar we aan de andere kant gebruik van moeten maken. Belangrijke ontwikkelingen in 2017, die ook in 2018 zullen voortduren, is de ontwikkeling van de zogenaamde superplatforms. Deze zijn van groot belang in hoe wij onze content komende jaren bij onze gebruikers, kijkers en luisteraars zullen krijgen. Hoe wij daar gebruik van kunnen én mogen maken. NPO.nl is vernieuwd, maar of onze kijkers en gebruikers dit platform zullen weten te vinden zullen we in 2018 ontdekken. Daarom willen we naast een sterk eigen platform ook gebruik maken van platformen van derden, zoals Facebook en YouTube. NPO en OCW worstelen al langer met hoe dit gebruik van platformen van derden zich verhouden tot de Mediawet. Een wet die zeker in een omgeving die zo snel verandert altijd achterhaald zal zijn en waar we samen met NPO en OCW tot creatieve interpretaties zullen moeten komen van wat wel en niet kan én op welke manier. OCW en NPO hadden aangekondigd hun visie op dit gebruik in het najaar van 2017 te zullen toelichten, waarna wij samen met NPO naar de implementatie hadden zullen kijken. Deze regelgeving blijkt echter dusdanig ingewikkeld dat we bij het opstellen van het jaarverslag nog steeds niet weten hoe dit beleid er uit komt te zien. In de loop van 2018 zal dit duidelijk moeten worden.

Door de Raad voor Cultuur is op 22 februari 2018 het rapport *Zicht op zoveel meer* gepresenteerd, waar juist ook de hierboven genoemde ontwikkelingen worden benoemd. Over het gebruik van superplatforms, het bijdragen door die superplatforms aan de audiovisuele sector en over de positie van VOD. Hoe de inhoud van dit rapport door de politiek zal worden opgepakt zal in de loop van 2018 duidelijk moeten worden. Een rapport dat ook een steun in de rug is voor de publieke omroepen binnen het bestel en dat eveneens een oproep bevat om niet langer op die publieke omroep te bezuinigen.

1.6 POLITIEKE ONTWIKKELINGEN

Op 10 oktober 2017 is het regeerakkoord gepresenteerd. In het regeerakkoord wordt het belang van een stevige publieke omroep op alle schaalniveaus onderschreven. Er wordt gesteld dat de uitdagingen voor de journalistiek en mediabedrijven enorm zijn en dat grote internationale bedrijven de markt domineren. Dat ruimte voor onafhankelijke onderzoeksjournalistiek en een stevige publieke omroep op alle schaalniveaus niet langer vanzelfsprekend is, onder andere vanwege het gratis online beschikbaar zijn van informatie, maar wel nodig vanwege het veranderende medialandschap. Het nieuwe kabinet kondigt aan de komende periode te werken aan voldoende onafhankelijk journalistiek aanbod op lokaal en regionaal niveau en aan samenwerking tussen landelijk, regionaal en lokaal niveau. Voor de bevordering van onderzoeksjournalistiek wordt door het kabinet 5 miljoen extra beschikbaar gesteld, aldus het regeerakkoord.

Daar waar het regeerakkoord sprak van het handhaven van het huidige budget voor de publieke omroep, bleek bij de Mediabegroting de publieke omroep geconfronteerd te worden met een bezuiniging van ruim 60 miljoen euro. Redenen hiervoor zijn de afnemende STER inkomsten waardoor de publieke omroep niet alleen geconfronteerd wordt met voor 2019 minder STER inkomsten van rond de 30 miljoen, maar ook met het feit dat de Algemene Mediareserve, waar dit soort tegenvallers uit gefinancierd worden, leeg is én weer moet worden aangevuld. Daarom kondigde minister Slob bij de Mediabegroting 2018 aan dat de publieke omroep in 2019 ruim 60 miljoen zal moeten bezuinigen. Dit is een grote tegenvaller voor de gehele publieke omroep en past niet bij het belang dat wordt gehecht aan een stevige publieke omroep. Ten tijde van het opstellen van dit jaarverslag waren omroepen én NPO in gesprek met de minister over de wijze waarop deze bezuiniging moet worden opgevangen, dan wel dat sprake zal zijn van compensatie voor de teruglopende STER inkomsten. In de loop van 2018 zal duidelijker worden of en hoe deze bezuinigingen landen bij de publieke omroep.

1.7 KERNTHEMA'S BNNVARA

MERKENSTRATEGIE

Voor 2017 hadden wij zes kernthema's geformuleerd die in 2017 prioriteit hebben gekregen. Eén van deze kernthema's was onze merkenstrategie, welke geresulteerd heeft in de invoering per 24 augustus 2017 van ons ene merk BNNVARA. Er zal komende jaren moeten worden gewerkt aan het extern laden van dit nieuwe mediamerk en aan het internaliseren van dit merk binnen de organisatie. Cultuur en internal branding zijn belangrijke onderwerpen na de introductie van het merk BNNVARA en de daarbij behorende corporate story. Wat is nodig om de verbinding te maken en het groepsgevoel te bevorderen? Zodat de mensen ervaren 'dit is mijn club'. In 2018 zullen wij een imagocampagne opstarten om onze kijkers, luisteraars en gebruikers duidelijk te maken waar BNNVARA voor staat. Intern zal hieraan eveneens, mede aan de hand van een te ontwikkelen merkboek, invulling worden gegeven.

INTEGRALE CONTENTSTRATEGIE

De integrale contentstrategie bevindt zich inmiddels in haar tweede jaar. Een weerbarstig, maar noodzakelijk en bovenal interessant en inspirerend traject. Voor 2017 kondigden we aan dat we de toen nog relatief gescheiden werelden televisie, radio en digital bij elkaar wilden brengen en dat we toe wilden naar een integrale, 360 graden aanpak op én achter de schermen. In 2017 hebben we daarom, na de pilots van eind 2016, custom made opleidingen en trainingen aangeboden zodat steeds meer redacties integraal gaan werken. Het merk staat centraal en niet langer de ontwikkeling van primair een televisie- of radioprogramma. En hoewel we in 2017 forse stappen hebben gezet, ook in ons denken, zal 2018 in het teken staan van het verder crossmedialiseren van al onze redacties. Daarom hebben we in 2017 ons R&D-team nauwer laten samenwerken met ons Digitale Innovatieteam. Die nauwere samenwerking krijgt gestalte door de teams fysiek bij elkaar te zetten. Hierdoor krijgt de integrale content strategie een extra impuls doordat er al vanaf het eerste idee platformafhankelijk gedacht en ontwikkeld wordt en ook sprake is van een integrale concept strategie. Ook Marketing en Exploitatie schuift vroegtijdig tijdens de conceptontwikkeling aan.

De verdere uitrol van de integrale content strategie moet eind 2018 bij alle redacties zijn geïmplementeerd en geïnternaliseerd tot een organische werkwijze waarbij de inspanning niet alleen gericht is op de dagelijkse of wekelijkse uitzending maar op een continue aanwezigheid op de diverse platformen, van televisie en radio tot online, van zenden tot actieve interactie op social media.

CONNECTED EN COMMITTED BEREIK

Met dit thema zijn we, als alternatieve inkomsten én van transactie naar relatie, begonnen in 2016 en dit heeft zich doorontwikkeld in 2017 tot het thema connected en committed bereik. Wij bereiken dagelijks via lineaire tv en radio een groot, maar voor ons nog anoniem, publiek. In 2017 zijn wij gestart met dit anonieme bereik om te zetten naar connected bereik. Connected bereik wil zeggen dat wij in staat zijn om 1-op-1 met een individu te communiceren over onderwerpen waarvan we weten dat deze persoon hier interesse in heeft en hierover geïnformeerd wil worden door BNNVARA. Door connected bereik is BNNVARA in staat om haar publiek te allen tijde platformonafhankelijk te bereiken met content en informatie die voor deze persoon relevant is. Vervolgens zetten wij in op het omzetten van dat connected bereik naar committed bereik. In 2017 zijn de eerste stappen gezet in de realisatie van deze strategie. Eind 2017 zijn we technisch en praktisch in staat om uitvoering te geven aan deze zogenaamde centrale datastrategie. De daadwerkelijke uitrol zal plaatsvinden in 2018.

DIVERSITEIT

Wij maken onze programma's voor een breed publiek. Voor alle leeftijden, genders en alle geaardheden, voor alle sociale lagen van de bevolking, gezond of met een handicap en voor iedereen waar hun wieg of die van hun (voor)ouders ook heeft gestaan. Dat kunnen we natuurlijk des te beter als de mensen, die onze programma's maken of ondersteunen een representatieve vertegenwoordiging van onze maatschappij zijn. Zij zijn de smaakmakers, die onze programma's maken. In 2016 is diversiteit als speerpunt voor de organisatie benoemd. Inzet is het vergroten van de (culturele) diversiteit: in redacties, maar ook bij presentatoren, gasten en cast. En hoewel we in 2017 zichtbaar meer diversiteit op het scherm hebben laten zien in onze programma's, moeten nog steeds stappen worden gezet achter de schermen, op het scherm en achter de microfoon. Want we vinden de resultaten nog niet goed genoeg. In 2017 hebben wij verschillende acties ingezet, waaronder het geven van workshops door Elonka Soros, die de BBC heeft begeleid om meer cultureel divers te worden, over Unconscious Bias voor onze leidinggevenden. In 2018 zetten we onze inspanning voort.

1.8 TOEKOMST

In het jaarverslag 2016 hebben we ontwikkelingen benoemt die van invloed kunnen zijn op de ontwikkeling van BNNVARA. We stonden stil bij de gewijzigde intekensystematiek (5 momenten per jaar) en de daarmee gepaard gaande onzekerheid voor de omzet en de toegang van externen tot het publieke bestel. In 2017 hebben deze ontwikkelingen nog niet tot grote wijzigingen voor BNNVARA geleid. De nieuwe systematiek is niet van invloed geweest op de omzet in 2017 en wij verwachten hierin geen veranderingen voor 2018. Sinds het najaar 2017 werkt de NPO met een zogenaamde Pitchmodule voor intekening, waar tot op heden alleen omroepen toegang toe hebben. Externen melden zich inmiddels wel bij de NPO met programmavoorstellen, maar deze ontwikkeling heeft nog niet geleid tot grote wijzigingen. BNNVARA produceert veel content in huis, maar we zijn ook gewend om samen met buitenproducenten media-aanbod te ontwikkelen dat aansluit bij onze missie en waarden. Wij verwachten ook voor 2018 dat wij een aantrekkelijke mediapartner zijn en blijven voor externen die zich met programmavoorstellen tot de NPO wenden. Hoewel wij merken dat de NPO zich bij het zoeken van een partner bij omroepvoorstellen van externen niet alleen laat leiden door de missie en waarden van omroepen, maar ook door zaken als budgetverdeling tussen omroepen, verwachten wij hier geen grote ontwikkelingen.

In het jaarverslag 2016 kondigden wij aan dat de uitslag van de verkiezingen in 2017 van grote invloed zou kunnen zijn op de publieke omroep. Wij hebben eerder dit jaarverslag al benoemd dat het regeerakkoord het belang van een stevige publieke omroep op alle schaalniveaus wordt onderschreven. Dit zou voor de publieke omroep voor rust moeten zorgen deze kabinetsperiode, maar door tegenvallende inkomsten van de STER ziet het er naar uit dat de publieke omroep met ingang van 2019 opnieuw zal moeten bezuinigen. In de loop van 2018 zal duidelijker worden of en hoe deze bezuinigingen landen bij de publieke omroep. Met de STER voeren NPO en omroepen gesprekken over het vergroten van de inkomsten van de STER om de bezuinigingen (deels) tegen te gaan. Rond september 2018 zal de STER met een nieuwe prognose komen voor 2019 die, met inzet van omroepen om de mogelijkheden van de STER beter te benutten, er naar verwachting beter uit ziet dan de prognose waarmee de Minister in 2017 de benodigde bezuinigingen aankondigde. Ook voeren wij gesprekken met NPO over hoe de eventuele bezuinigingen ingevuld moeten worden en welke consequenties dit zou kunnen hebben voor de individuele omroepinstellingen. Ook hiervoor geldt dat dit duidelijk zal moeten worden in de loop van 2018. Dit zal worden verwerkt in Meerjarenbegroting van de NPO die eind augustus naar de Minister zal worden gestuurd.

In 2018 wordt een start gemaakt met de cyclus om te komen tot een nieuwe concessie en erkenning met ingang van 2021. De cyclus van zelfevaluatie, visitatie, opstellen van het concessiebeleidsplan en erkenningsaanvraag start dus al ruim drie jaar voor de ingang van een nieuwe erkenningsperiode. Omroepen leveren een bijdrage aan de door de NPO namens de omroepen op te stellen zelfevaluatie, die wordt vervolgd door de visitatie. De instelling van de visitatiecommissie zal de eerste helft van 2018 plaatsvinden; omroepen hebben suggesties mogen aandragen voor wie zitting zou kunnen nemen in die commissie. Deze hele cyclus zal komende twee jaar veel tijd en aandacht vragen, ook van BNNVARA, resulterend in een ledentelling eind 2019 en het indienen van een erkenningsaanvraag begin 2020.

In 2018 zullen gesprekken met de Verenigingsraad VARA en Ledenraad BNN worden gevoerd over een mogelijke fusie van de verenigingen BNNVARA, BNN en VARA. Na de merkfusie in 2017 is dit een logische stap om met elkaar te verkennen. Inzet vanuit BNNVARA is om deze fusie, als de gesprekken hierover goed verlopen, nog in 2018 te realiseren, zodat we 2019 kunnen gebruiken om (nieuwe) leden te werven en aan BNNVARA te verbinden.

2 VERSLAG LEDENVERTEGENWOORDIGING BNN, VARA EN BNN-VARA

2.1 VERENIGING BNN

De vereniging BNN kent een gekozen Ledenraad. Meer dan 20 jongeren zetten zich met bezieling in voor het gedachtengoed van BNN-oprichter Bart de Graaff voor het merk BNN binnen de BNNVARA-programmering. Op de valreep van 2017 namen we van 4 leden afscheid en traden 7 nieuwe leden toe tot de raad. De Ledenraad BNN heeft in 2017 4 keer plenair vergaderd. Ze spraken over de begroting, jaarplannen, jongerenprogrammering, jaarverslag, jaarrekening en de merkstrategie. Men kwam daarnaast 5 keer bij elkaar om inhoudelijk met genrehoofden en/of eindredacteuren van gedachten te wisselen over talentontwikkeling, programma's van de afdeling infotainment, documentaires, 3FM (samen met VR VARA) en de Ledenraad BNN was aanwezig op de Talentday. Ook de werkgroepen Social Media, Toekomst vereniging en Verkiezingen kwamen een aantal keer actief bij elkaar. Vanuit de Ledenraad zijn naast het bestuur 13 leden afgevaardigd naar de Ledenvergadering BNNVARA. Het bestuur wordt gevormd door Zakaria Taouss (voorzitter) en Marielle van Kesteren (penningmeester). De activiteiten die BNN-VARA organiseerde voor de leden BNN zijn terug te vinden in bijlage 1.

2.2 VERENIGING VARA

De vereniging VARA kent een door leden gekozen Verenigingsraad die bestaat uit 25 VARA-leden. De Verenigingsraad VARA heeft in 2017 2 keer plenair vergaderd. Ze spraken over de begroting, jaarplannen, jaarverslag, jaarrekening en de merkstrategie. Ook fungeren zij inhoudelijk als klankbord voor het bestuur BNNVARA als het gaat om het doorklinken van de VARA-missie in de BNNVARA-programmering. Men kwam daarnaast 5 keer bij elkaar om inhoudelijk met genrehoofden en/of eindredacteuren met elkaar van gedachten te wisselen over Kassa, talentontwikkeling, onderzoeksjournalistiek en documentaires, 3FM (samen met LR BNN) en de Verenigingsraad VARA was aanwezig op de Talentday. De Werkgroep Ledenbehoud sprak 3 keer met de Marketing & Exploitatie manager over ledenwerving, ledenbehoud en ledendagen. Vanuit de Verenigingsraad VARA worden naast het bestuur 15 personen afgevaardigd naar de Ledenvergadering BNNVARA. Het bestuur wordt gevormd door Jos Brand (voorzitter) en Marianne Witvoet (bestuurder/vicevoorzitter). Met ingang van 2018 kent de Verenigingsraad een nieuwe voorzitter: Jur Marringa.

2.3 VERENIGING BNNVARA

De vereniging BNNVARA kent 30 leden: 13 afgevaardigden vanuit de Ledenraad BNN, 15 afgevaardigden vanuit de Verenigingsraad VARA en de rechtspersonen BNN en VARA (vertegenwoordigd door de besturen van BNN en VARA).

In 2017 is de Ledenvergadering BNNVARA 2 keer plenair bijeen gekomen. In april zijn het jaarverslag en de jaarrekening 2016 vastgesteld en is onder meer gesproken over de hoofdlijnen van het programmabeleid en over loyaliteit. In november zijn het jaarplan en de begroting 2018 besproken en is een workshop gevolgd van Elonka Soros (BBC) over diversiteit. In augustus 2017 is, voorafgaand aan de lancering van het nieuwe merk BNNVARA een presentatie gegeven aan de voltallige ledenraden van BNN en VARA.

3 VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT BNNVARA

3.1 VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT BNNVARA

(Dit hoofdstuk is tot stand gekomen onder verantwoordelijkheid van de RvT)

In 2017 was de Raad van Toezicht als volgt samengesteld:

- Wanda van Kerkvoorden (voorzitter)
- Patrick Alders (tot 19 juni 2017)
- Gemmie Hermens
- Ruud Koole
- David Lauwen

De Raad van Toezicht heeft in 2017 vijf keer plenair vergaderd. Daarbij is geen van de leden frequent afwezig geweest. Naast de reguliere vergaderingen heeft in februari 2017 een sessie over strategische samenwerkingsverbanden plaatsgevonden. In oktober 2017 heeft vervolgens een sessie plaatsgevonden onder leiding van KPMG waarin het onderwerp risicomangement centraal stond.

De Werkgeverschapscommissie (zie ook hierna) heeft begin 2017 beoordelingsgesprekken gevoerd met de drie bestuursleden. Daarbij is het functioneren van de individuele bestuursleden alsook het werken als collegiaal bestuur geëvalueerd.

De Audit Commissie (zie ook hierna) is driemaal bijeen geweest ter bespreking van de jaarrekening 2016, de begroting 2018 en de interimcontrole. Bij de bespreking van de jaarrekening en de interimcontrole was de accountant aanwezig. Bij de bespreking van de interimcontrole is tevens stilgestaan bij de benodigde wijzigingen van onder andere statuten, reglementen en interne organisatie als gevolg van de Beleidsregels Governance en interne beheersing van het Commissariaat voor de Media.

De leden van de Raad van Toezicht zijn voorts aanwezig geweest bij de verschillende vergaderingen van de Ledenvergadering BNN-VARA en de voorbereidende commissievergaderingen, als ook bij de bijeenkomsten van de werkgroep uit de Ledenvergadering BNN-VARA die zich heeft gebogen over de merkenstrategie.

SAMENSTELLING RAAD VAN TOEZICHT

Patrick Alders is per 19 juni 2017 terug getreden als lid van de Raad van Toezicht BNNVARA (en daarmee als lid van de Raad van Toezicht BNN) vanwege het aanvaarden van de functie van commercieel directeur bij Medialane, ter voorkoming van een mogelijke belangenverstremming. Vanwege het eveneens toen reeds voorziene vertrek volgens rooster van aftreden per 1 januari 2018 van Ruud Koole, is in de zomer is gestart met het actualiseren van de profielen politiek bestuurlijk (profiel van Ruud Koole) en digital native (profiel van Patrick Alders). In het najaar is met ondersteuning van Braun Recruitment de procedure tot werving van twee nieuwe leden Raad van Toezicht gestart. Deze werving heeft in november 2017 geleid tot een voordracht aan de Ledenvergadering, die op 25 november 2017 heeft geleid tot de benoeming per 1 januari 2018 van Arjan El Fassed, profiel politiek bestuurlijk, en Wilbert Mutsaers, profiel digital native, tot nieuwe leden Raad van Toezicht.

In november 2017 heeft voorts de herbenoeming van Wanda van Kerkvoorden als voorzitter van de Raad van Toezicht door de Ledenvergadering plaatsgevonden.

Hieronder volgt een meer uitgebreide toelichting op de achtergronden en activiteiten van de RvT.

TAKEN EN WERKWIJZE RAAD VAN TOEZICHT

De Raad van Toezicht houdt vanuit zijn zakelijke-professionele expertise toezicht op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken bij de omroepvereniging. Ten behoeve van het toezicht op de bedrijfsvoering beoordeelt de Raad van Toezicht vier maal per jaar een financiële rapportage van het bestuur en agendeert en bespreekt onderwerpen die van belang zijn voor de continuïteit van de bedrijfsvoering. De Raad van Toezicht vervult ook de rol van werkgever van het bestuur en adviseert de Ledenvergadering dienaangaande.

Aan de adviesrol ten behoeve van de Ledenvergadering geeft de Raad van Toezicht, behalve met schriftelijke adviezen en eventuele mondelinge toelichting daarop, mede invulling door actief te participeren in de vergaderingen van de Ledenvergadering.

De Raad van Toezicht functioneert tevens als adviseur en klankbord voor het Bestuur, op zodanige wijze dat dit de toezichthoudende taak niet belemmert. De Raad van Toezicht oefent deze taak uit tijdens de reguliere vergaderingen en met name tijdens thema- en strategiesessies.

De Raad van Toezicht werkt met commissies die uit zijn midden worden benoemd en die zowel structureel als tijdelijk kunnen zijn. Structurele commissies zijn er op dit moment ten behoeve van het werkgeverschap c.q. de remuneratie (de Werkgeverschapscommissie) en de financiële controle (de Audit Commissie). In 2017 was ook een tijdelijke commissie, te weten een werving- en selectiecommissie voor nieuwe leden Raad van Toezicht, actief.

De Raad van Toezicht legt externe verantwoording over zijn handelen af door middel van een jaarverslag. In dit jaarverslag wordt bericht over de aandachtspunten van de Raad van Toezicht in het verslagjaar, op welke wijze inhoud is gegeven aan het toezicht op de bedrijfsvoering en de strategie, en op welke wijze advies is gegeven aan de Ledenvergadering. Ook wordt de samenstelling van de Raad van Toezicht vermeld.

GOEDKEUREN BESLUITEN BESTUUR

Overeenkomstig de statuten heeft de Raad van Toezicht in 2017 haar goedkeuring verleend aan de hiernavolgende besluiten van het bestuur:

- Begroting (11 december 2017)

ADVISERING BESTUUR

De Raad van Toezicht heeft in haar rol als adviseur met het bestuur gesproken over:

- de strategische koers van BNNVARA
- de merkenstrategie
- de wenselijkheid van fusie van de verenigingen (met inschakeling van Bart Drenth)
- de ontwikkelingen in het medialandschap en de gevolgen voor de koers van BNNVARA
- strategische samenwerking
- integrale content strategie (ICS)

Met het bestuur is aan de hand van kwartaalrapportages gesproken over de financiën en bedrijfsvoering van BNNVARA. Met het bestuur is gesproken over risicomanagement en in het bijzonder risicobereidheid. Tevens zijn met de Raad van Toezicht afspraken gemaakt over de wijze waarop dit onderwerp een vaste plek krijgt in de kwartaalrapportages.

FUNCTIONEREN BESTUUR

Jaarlijks beoordeelt de Raad van Toezicht het functioneren van het bestuur, waarbij de Werkgeverscommissie de functioneringsgesprekken voorbereidt en bespreekt met de gehele Raad van Toezicht en vervolgens de gesprekken met de bestuursleden voert. De gesprekken zijn begin 2017 met het bestuur gevoerd. Daarbij is het functioneren van de individuele bestuursleden alsook het werken als collegiaal bestuur geëvalueerd.

Eind 2017 heeft de Raad van Toezicht Paul Loven ingeschakeld om de Raad van Toezicht te ondersteunen bij de evaluatie van de (top)structuur van de organisatie. Bij de fusie is gesproken over het, na verloop van tijd, evalueren van de bij de fusie gekozen structuur. De bevindingen van Paul Loven zullen in 2018 met het bestuur worden besproken.

ADVISERING LEDENVERGADERING BNN-VARA

De Raad van Toezicht heeft de Ledenvergadering BNN-VARA geadviseerd over de jaarrekening en begroting. Tevens heeft de Raad van Toezicht de Ledenvergadering BNN-VARA geadviseerd over de merkenstrategie.

AUDIT COMMISSIE

De Audit Commissie bestaat uit David Lauwen (voorzitter) en Patrick Alders. De Audit Commissie heeft zich – onder andere – bezig gehouden met:

- bespreking met de accountant van de jaarrekening BNN-VARA (en BNN en VARA);
- bespreking met de accountant van de interimcontrole (opdracht én bevindingen);
- bespreking met het bestuur van de begroting;
- bespreking met het bestuur over risicomanagement en de risicobereidheid;
- bespreking met het bestuur en accountant van de consequenties van de Beleidsregels Governance en interne beheersing van het Commissariaat voor de Media.

WERKGEVERSCHAPSCOMMISSIE

De Werkgeverschapscommissie bestaat uit Gemmie Hermens (voorzitter), Ruud Koole en Wanda van Kerkvoorden. De Werkgeverschapscommissie heeft zich – onder andere – bezig gehouden met de voorbereiding van de zelfevaluatie van de Raad van Toezicht en de functioneringsgesprekken met het bestuur. Tevens zijn binnen de Werkgeverschapscommissie onderwerpen als personeelsbeleid en talentontwikkeling, medezeggenschap en beloningsstructuur besproken c.q. voorbereid ter bespreking in de vergaderingen van de Raad van Toezicht.

Gemmie Hermens heeft vanuit de Werkgeverschapscommissie periodiek overleg met de Ondernemingsraad van BNNVARA.

FINANCIËN

De Raad van Toezicht en in het bijzonder de Auditcommissie hebben tot taak het bestuur en de Ledenvergadering te adviseren over de begroting, de begrotingsuitvoering en de jaarstukken. In 2017 heeft de Raad van Toezicht geadviseerd over de jaarrekeningen van BNN-VARA, BNN en VARA en goedkeuring verleend aan de begroting 2018.

ZITTINGSDUUR EN ROOSTER VAN AFTREDEN

LEDEN RVT BNN-VARA	1 ^E TERMIJN	2 ^E TERMIJN
Wanda van Kerkvoorden	20-01-2018	20-01-2022
Patrick Alders	19-06-2017	n.v.t.
Ruud Koole	01-01-2018	Geen herbenoeming
Gemmie Hermens	01-01-2020	01-01-2024
David Lauwen	01-05-2019	01-05-2023
Wilbert Mutsaers	01-01-2022	01-01-2026
Arjan El Fased	01-01-2022	01-01-2026

4 MEDIA

4.1 HET JAAR 2017

2017 was wat ons media-aanbod op radio, televisie en online betreft zeer succesvol, zowel kwantitatief als kwalitatief, zowel op het gebied van maatschappelijke impact als op het gebied van innovatie.

Zo werd in 2017 maar liefst 28% van de totale zendtijd op NPO1, 2 en 3 door BNNVARA gerealiseerd; geen enkele andere omroep in Nederland realiseert zo'n hoog percentage. BNNVARA maakte in 2017 gemiddeld per dag 8,3 uur televisie en 16 uur radio.

Ook online is BNNVARA de grootste van de ledengebonden omroepen. Tevens is de omzet in de mediaportefeuille met 74 miljoen euro in 2017 ongekend hoog.

Dat onze programma's vaak van hoge kwaliteit zijn blijkt niet alleen uit de hoge waarderingscijfers en de vele mooie recensies, maar ook uit de 31 nationale en internationale prijzen die BNNVARA-producties wisten te verzilveren. Daarnaast werd Floortje Dessing omroepvrouw van het jaar.

Ook internationaal vielen onze producties op. *Drugslab* werd op YouTube in meer dan 150 landen bekeken en verscheen onder meer op de cover van The Times Magazine. En voor de dramaserie *Hollands Hoop* en *Klem* zijn we in onderhandeling over remakes in onder meer Zweden, Frankrijk en de VS.

Afgelopen jaar is het gelukt om met onze programma's veel maatschappelijke impact te genereren, zo blijkt uit onder meer Kamervragen, artikelen en discussies in media en maatschappij naar aanleiding van onder meer uitzendingen van *Zembla* en *Kassa*.

Ook wisten we potentiële jonge kiezers in beweging te zetten door het initiatief *De Stembus*, waar Tim Hofman veel jongeren voor wist te mobiliseren in onder meer *De Wereld Draait Door* en online.

Bovendien was sprake van vernieuwing in de programmering door het lanceren van niet alleen veel nieuwe titels met nieuwe formats, maar ook door inhoudelijke vernieuwing binnen bestaande titels.

De programma's aan de BNN-flank zijn in 2017 maatschappelijk relevanter geworden zonder hun eigen toon en brutaliteit te verliezen, zo bewijzen onder meer *De Stembus*, *Misbruikt*, *Geslacht!*, *Trippers* en *Verkracht of niet* en *Sophie in de Kreukels*. De VARA-flank is versterkt met onder meer titels die de blik op het buitenland richten, zo bewijzen *In het Spoor van IS*, *Che* en andere bijzondere nieuwe titels waaronder *De Ondergang van de Van Imhoff*.

Tevens was er volop innovatie door steeds meer content platformonafhankelijk te ontwikkelen en te produceren en als BNNVARA daar te zijn waar onze doelgroep is, bijvoorbeeld exclusief op YouTube. Wat dat betreft liep BNNVARA in Hilversum ook in 2017 voorop.

Begin 2018 presenteerden wij ons jaaroverzicht 2017. In dat overzicht is opgenomen waar wij voor staan en waar wij trots op zijn. Het kwantitatieve én kwalitatieve jaaroverzicht maakt integraal onderdeel uit van ons bestuursverslag, maar ook in dit voorliggende deel willen we stilstaan bij het media-aanbod van BNNVARA op radio, televisie en online.

4.2 INFORMATIE EN DEBAT

Met onze reguliere, hoogwaardige journalistieke producties als *Pauw*, *Zembla* en *Kassa*, was BNNVARA in 2017 sterk aan de bal bij de publieke omroep. *Pauw* viel vooral op met haar journalistieke invalshoeken en gastenkeuze en met het verkiezingsprogramma *Pauw & Jinek – De Verkiezingen*. *Zembla* haalde bijna wekelijks het nieuws met haar onderwerpen en is inmiddels ongeveer het enige vaste onderzoeksjournalistieke televisieprogramma van publieke omroep. *Zembla* baarde onder andere veel opzien met haar eigen producties over de Amerikaanse president Trump.

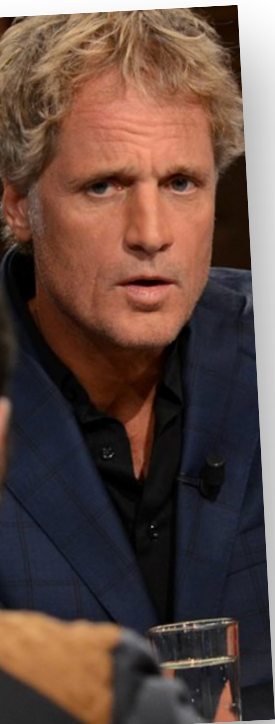
Kassa vond zichzelf opnieuw uit, werd urgenter en nieuwsgerichter. Over maar liefst elf onderwerpen werden vragen gesteld in de Tweede Kamer. De facebookpost #Ikziejewel bereikte in totaal 1.500.000 mensen. *Kassa* mocht zich ook verheugen op in totaal 15 miljoen unieke browsers op de *Kassa*-site. Ook maakte *Kassa* in 2017 gebruik van nieuwe technologie: het was het eerste BNNVARA-programma dat in een live-programma gebruik maakte van Augmented Reality.

Met onze documentaire-reeksen *De Oorlogsrecherche*, *Ché*, *De Verdediging*, *In het Spoor van IS* en *De Ondergang van De Van Imhoff*, leverden we een belangrijke bijdrage aan dit genre op NPO2. Zonder uitzondering werden deze programma's goed beoordeeld door de vak-recensenten en *De Verdediging* en *De Ondergang van de Van Imhoff* haalden ook de toplistjes van "het beste" door NRC aan het einde van het jaar. *In het Spoor van IS* werd in de kranten en op social media bedolven onder complimenten. Niet alleen vanwege de moed van de makers Sinan Can en Jochem van Pinxteren, maar ook omdat BNNVARA erin slaagde complexe materie helder en toegankelijk in woord en beeld te vertellen.

Ook wat betreft eenmalige documentaires, waarmee we naast de reguliere titels de kleur van BNNVARA extra kunnen overbrengen, opereerden we in de voorhoede. Op het verdiepende net NPO2 maakten we onder andere *Vrouw Slaat Man* en *Mano Bouzamour: De Belofte*. Voor NPO3 en online kleurden we het jongerendebat met *My Fucking Problem*, *Genderbende* en *Fame Shame*. En voor NPO1 maakten we *De Vrijwilliger* en de grote publieksfilm *KUYT*, waar in totaal 1,5 miljoen mensen naar keken.

4.3 INFOTAINMENT

We hebben dit jaar veel werk verricht, zoals terug te zien in belangrijke NPO-programma's als *Over Mijn Lijk*, *Floortje naar het Einde van de Wereld*, *Spuiten en Slikken*, *First Dates*, *3 Op Reis*, *Trippers* en *#BOOS*. Maar in dit jaarverslag willen we graag de nadruk leggen op drie belangrijke elementen die onze infotainmentprogrammering typeren.

EEN GOUDEN COMBINATIE VAN VORM EN INHOUD OP NPO3

Wij hebben afgelopen jaar series ontwikkeld en ge(co-)produceerd die een maatschappelijk thema verder hebben uitgediept en die veel teweegbrachten in Nederland. In *Het is hier autistisch* werd door Filemon Wesselink de wereld van het autisme op een bijzondere manier toegankelijk. In *Sophie in de mentale kreukels* werd zeer succesvol de moderne volksziekte burn-out uit de taboesfeer gehaald en ontrafeld. In *Jan de Belastingman* dook Jan Versteegh in de schimmige business van belastingontwijking. In *Misbruikt* nam Geraldine Kemper vier vrouwen mee in hun verwerking van seksueel misbruik. In *Geslacht!* kreeg een nieuw fenomeen op de Nederlandse televisie Ryanne van Dorst het podium om het fenomeen Gender te onderzoeken. Vijf maatschappelijk relevante en urgente projecten die typisch zijn voor BNNVARA omdat een aantrekkelijke tv-vorm gecombineerd wordt met een belangrijk thema. Dat zorgt niet alleen voor een goed bereik maar ook voor een grote maatschappelijke impact.

TWEE NIEUWE DAGELIJKSE PROGRAMMA'S

We hebben vorig jaar als doel gesteld om twee daily's te ontwikkelen. Een dagelijks online programma getiteld *HUB* dat we maken voor 101.tv en het dagelijks reisprogramma *3 Op Reis Midweek* voor NPO3. Dit laatste programma is, na enkele pilots in het voorjaar, in het najaar dagelijks te zien geweest in het zeer moeilijke slot om 19.50 uur op NPO3. *HUB* wordt elke dag gemaakt door zeer jonge makers vanuit een nieuwe studio en begeeft zich op de grens tussen YouTube en lineaire televisie. In beide projecten speelt talentontwikkeling en het kilometers maken van jonge makers en presentatoren een centrale rol. We zijn zeer verheugd dat zowel *HUB* als *Midweek* ook in het voorjaar van 2018 doorlopen.

BREDE PROGRAMMAONTWIKKELING

In 2017 hebben we geprobeerd om zeer breed te ontwikkelen. Deze breedte loopt van een nieuw NPO1-programma voor Astrid Joosten over het laatste taboe van Nederland, salarissen tot aan de Stembus met Tim Hofman waarmee we aan de afgelopen Tweede Kamerverkiezingen een grote en wezenlijke bijdrage hebben geleverd aangaande de betrokkenheid van jongeren bij de politiek. Dit kenmerkt BNNVARA waar we met vallen en opstaan alle platforms proberen te bedienen en nieuw talent en ervaren makers een plek geven om zichzelf te ontwikkelen.

4.4 DWDD

In het dagelijkse *De Wereld Draait Door* bleven we in 2017 dagelijks op jacht naar originele invalshoeken op nieuws, media en cultuur, zochten we naar nieuwe vormen en rubrieken en ontwikkelden we spin-offs.

Er waren teveel bijzondere uitzendingen om hier een uitputtend overzicht te kunnen geven. Om die reden beperken we ons tot enkele spraakmakende hoogtepunten.

In aanloop naar de verkiezingen in maart 2017 werden vier Lagerhuis-specials door DWDD gemaakt, ingeleid door Matthijs van Nieuwkerk en als vanouds onder leiding van Paul Witteman. Op het scherpst van de snede werd gedebatteerd over thema's die in aanloop naar de verkiezingen de gemoederen bezighielden.

Op speelse wijze 'vlinderde' het werk van Willem Wilminck door DWDD. Gedichten, liedjes en animaties deden zijn werk op ontroerende wijze herleven.

Stand van het Land: aan de hand van twee prenten van Joost Swarte - één uit 2006 uit *The New Yorker* en één die hij speciaal voor DWDD maakte in december 2017 - werd in een indringend gesprek tussen Özcan Akyol, Barbara Baarsma, Bas Heijne, Sywert van Lienden en (als tafelheer) Paul Witteman de balans opgemaakt van een aantal maatschappelijke ontwikkelingen van de afgelopen elf jaren.

Ook de speciale clip van *Perfect Day* van Lou Reed met een aantal Nederlandse musici onder live begeleiding van het Metropole Orkest vond veel weerklank en werd volop gedeeld.

DWDD University verzorgde in mei vanuit het Mozaïektheater een actueel college van Beatrice de Graaf over Spionage en in december twee grootse colleges vanuit de Gashouder: Robbert Dijkgraaf over Symmetrie en Freek Vonk over Superzintuigen.

Uiteraard werden aan de tafel van Matthijs van Nieuwkerk keer op keer de gesprekken van de dag gevoerd over de actuele thema's van dat moment, van de verkiezingen tot #metoo.

In 2017 is besloten dat Matthijs van Nieuwkerk met ingang van 1 januari 2018 minder afleveringen DWDD zal presenteren. Dit geeft hem de ruimte om voor BNNVARA ook andere titels te ontwikkelen.

4.5 CABARET, SATIRE EN AMUSEMENT

Amusement is satire, cabaret, humor en entertainment in velerlei vormen. Het publiek ziet cabaret(registraties) en satire als belangrijke onderdelen van de onderscheidende programmering van de publieke omroep. Amusementsprogramma's zetten, naast het bieden van ontspanning, ook aan tot (kritische) reflectie. Ons amusement kent een progressieve mentaliteit: met een open kijk op de wereld, positief ingesteld, maar niet naïef.

In 2017 haalden een aantal van onze amusementstitels een miljoenenpubliek, waaronder de oudejaarsconference *Een Vloek en een Zucht* van Youp van 't Hek (meer dan 2,5 miljoen kijkers), de populaire *De Kwis* en wederom de traditionele speciale Sinterklaas uitzending van Paul de Leeuw, onder de titel *Sint en De Leeuw* vanuit het Oude-Luxortheater in Rotterdam (ruim 1,5 miljoen kijkers). Andere gewaardeerde programma's waren *Bureau Sport* over vrouwenvoetbal, het losse zomerprogramma *Lekker Laat* en de nieuwe satire *Dwars door de Week* op NPO1. Ook *Kinderen voor Kinderen* bleef in 2017 zeer populair en haalde een eerste plek in de album Top 100 met de single *Gruwelijk Eng!*

4.6 DRAMA

Waar documentaires een venster op de wereld bieden, biedt drama een spiegel voor de wereld en onszelf. Onze verhalen gaan over het hier en nu, maar zijn niet gebonden aan de beperkingen die de werkelijkheid nu eenmaal heeft. We kunnen andere vormen gebruiken om iets over die realiteit te vertellen, waardoor onderwerpen bespreekbaar worden. De vorm versterkt hier vaak de inhoud. Het drama van BNNVARA is origineel en herkenbaar, weet het hart te raken en het hoofd te prikkelen. Fictie is bij uitstek een middel om normen en waarden ter discussie te stellen en kwesties aan te kaarten. Ons drama biedt inzicht in de mens en de samenleving, en uitzicht op andere werelden en visies. Zo dragen we bij aan een nieuwsgierige, vrije, sociale en diverse samenleving.

Wij ontwikkelen en produceren dramaproducties zo mogelijk binnenshuis. Dit zorgt voor een herkenbare signatuur en geeft ons een sterke en onafhankelijke positie. In 2017 zijn de series *Hollands Hoop II* en *Klem* hier mooie voorbeelden van. Ook hebben wij in 2017 series ontwikkeld voor productie in huis, zoals *Thuisfront*, over vredessoldaten met PTSS.

Belangrijke series waarin we onze ambities voor 2017 voor het realiseren van oorspronkelijk Nederlandstalig televisiedrama op alle netten zijn onder andere *Jeuk IV*, *Smeris III* en *Vechtershart II* en de ontwikkeling van de advocatenserie *De Zuidas* op NPO3.

Ook hebben wij in 2017 ingezet op de ontwikkeling om drama op een andere wijze uit te spelen en te verspreiden; we zetten soms content op YouTube als onze doelgroep daar zit, of ontwikkelen hybride vormen van drama met andere genres en we zetten series soms al voor uitzending op onze sites en begeleiden uitzendingen met extra 'social' content. Wij hebben dit gerealiseerd met de ontwikkeling van *Escape*, een multiplatform project over online identiteit; een hybride drama-vorm waar naast drama, ook een feuilleton, een WhatsApp serie, een Instagram serie en een YouTube serie onderdeel van zijn. Nieuw was ook *Queer*, een serie over LHBTQ, welke verscheen op YouTube. Een aantal 'gewone' dramaserieën verschenen éérs op NPO Start Plus, zodat het publiek ze kon 'bingen'. Dit lukte met *Smeris*, *Jeuk* en *Van God Los*.

4.7 RADIO

Op dit moment is de radiomarkt (nog) stabiel. Dagelijks luisteren 12,5 miljoen Nederlanders naar de radio. Waar in 2001 nog 89 procent van de luisteraars via de FM luisterde, daalde dat in 2016 naar 74 procent en deze daling heeft zich in 2017 voortgezet. Ook het beluisteren via de laptop of de computer neemt af. De groei is vooral te vinden in radiobeluistering via de mobiele apps, zoals Tune-In. Het is van groot belang dat de publieke zenders goed vindbaar blijven via dergelijke apps.

In 2017 zijn grote veranderingen doorgevoerd voor Radio2 en 3FM. Dit vanwege het belang dat de publieke radiozenders (meer) onderscheidend programmeren. Unieke personality's die verrassen, informeren en je helpen verkennen, zorgen dat de programma's van BNNVARA een duidelijke meerwaarde hebben ten opzichte van streamingdiensten of functionaliteiten van de smartspeaker.

Voor NPO Radio1 zijn de videofragmenten van columnisten en vaste medewerkers uit *De NieuwsBV* zeer succesvol gebleken. Wekelijks bereikte het programma hiermee al honderdduizenden gebruikers. *De NieuwsBV* speelde in 2017 een belangrijke rol in de politieke journalistiek. De huidige expertise op het gebied van onderzoekjournalistiek willen we in 2018 verder uitbouwen.

Op NPO Radio2 hebben we in 2017 onze zendtijd met ingang van 2018 verder uitgebreid. In de zomer hebben wij Rob Stenders aan ons weten te binden die met ingang van 1 januari 2018 de zendtijd tussen 14 en 16 uur op zich neemt. De toewijzing van deze zendtijd aan BNNVARA heeft overigens binnen de publieke omroep veel voeten in de aarde gehad. Trots zijn wij ook op het feit dat wij Malou in de nachtelijke talent-uren weten in te zetten. Noemenswaardig voor NPO radio2 is ook de bijzondere uitzendingen van Ekdome vanuit London.

NPO 3FM heeft een zware tijd achter de rug, waarbij ook in onze programmering is ingegrepen. Met ingang van het najaar 2017 staat de nieuwe programmering en bouwen we aan nieuwe merken namens BNNVARA én 3FM op de prominente uren. De programma's moeten er toe doen en er moet meer over gesproken worden, zowel over de inhoud van de dagelijkse show als over programmaversterkende acties en evenementen. Eva Koreman verzorgt de lunchprogrammering op 3FM, Mark en Ramon zijn het nieuwe duo in de middag. Ook zijn we in 2017 gestart met online versterkende formats voor de titels rondom DJ's met een groot aantal volgers online zoals bijvoorbeeld Frank en Kaj. Kaj van der Ree was genomineerd voor beste programma en presentator. En altijd indrukwekkend waren de uitzendingen vanuit het Glazen Huis van Sander Hoogendoorn en Domien.

BNNVARA participeert in NPO FunX. NPO FunX richt zich op jongeren en jongvolwassenen (15- 34 jaar) in grootstedelijke gebieden in Nederland, met name, maar niet alleen, in Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht. De zender is inhoudelijk essentieel voor het totaalaanbod van de NPO: de muziek is op andere radiozenders - publiek en elders - niet tot nauwelijks te horen en de zender bereikt daarmee een zeer jonge en diverse groep luisteraars. NPO FunX bespreekt belangrijke sociaal-maatschappelijke onderwerpen in programma's en online/mobile in audio en video.

NPO FunX bereikt wekelijks 18% van de 15-35-jarigen in de vier grote steden (groei van 3% ten opzichte van 2015) en is bovendien bij 55% van deze doelgroep bekend. Onder de TMSA (Turkse, Marokkaanse, Surinaamse en Antilliaanse Nederlanders) luisteraars is NPO FunX met een weekbereik van 23% zelfs marktleider onder 15-35 jarigen in de vier grote steden. De zender is hiermee complementair aan NPO 3FM (5%).

Hoewel BNNVARA geen eigen programma's heeft op FunX onderschrijven wij het belang van deze zender. Het is in het belang van de publieke omroep als geheel, en daarmee in het belang van BNNVARA om een doelgroep te bereiken die de publieke omroep niet op andere wijze weet te bereiken. Nu FunX zich richt op een jonge doelgroep vinden wij ook onze taak om binnen FunX een, weliswaar bescheiden, rol te spelen. Het partnership heeft overigens op het gebied van presentatietalent ook opgeleverd dat wij Shay Kreuger aan ons hebben weten te binden, die nu een eigen radioprogramma heeft op NPO Radio2.

In 2017 heeft BNNVARA met 101BARZ weer volop ingezet op het grootste hiphop-platform van Nederland. Het YouTube-kanaal heeft ruim 480 duizend abonnees. Het heeft net als FunX een diverse groep kijkers, ook onder de makers is de diversiteit groot. Barz geeft jong (hiphop) talent letterlijk een eigen platform.

4.8 TALENTONTWIKKELING EN INNOVATIE

TALENTONTWIKKELING

Binnen al onze speerpunten zetten we fors in op talentontwikkeling en innovatie. De BNNVARA Academy is hét talentontwikkelingstraject binnen BNNVARA. In 2016 is de eerste lichting gestart, waarbij talenten voor diverse functies binnen de organisatie zijn geworven op de BNNVARA Talent Day. In 2017 zijn er 23 talenten gestart bij de programmatische afdelingen Radio, Televisie, 101TV en Digital; zij zijn actief als item-regisseur, formatontwikkelaar, redacteur, presentator of producer. In deze halfjaarlijkse leer-werktrajecten (het gaat hier niet om stageplaatsen) doen ze veel ervaring op met het maken van programma's. Daarnaast krijgen ze workshops en masterclasses over verschillende belangrijke onderwerpen, zoals creatief denken, interviewtechnieken, Google-en, social en online engagement, en multidisciplinair samenwerken.

Ook worden ze structureel gecoacht in voortgang, loopbaan en het opbouwen van een netwerk. De Academy heeft zich in 2017 niet langer alleen gericht op presentatietalent, maar ook op redactie, camjo etc.

Onze talenten van de BNNVARA Academy worden sinds dit najaar ook ingezet voor de dagelijkse livenesshow *HUB*. Een programma dat alleen online (via NPO3.nl) wordt verspreid en gaat over de liefde, muziek, gamen, reizen, lifestyle, nieuws en alles eromheen. *HUB* is een project van BNNVARA, waarin presentatoren en content van alle omroepen te zien is.

Naast de Academy is ook sprake van talentontwikkeling via het talentenprogramma *One Night Stand*, door het aanbieden van een groot aantal stageplekken en door de mogelijkheden die wij hebben op 101TV en middels onze YouTube-kanalen.

Naast het scouten en ontwikkelen van nieuw talent zijn we in 2017 ook een nieuw initiatief gestart om intern talent de kans te geven om zich verder te ontwikkelen: BNNVARA Masterclass.

Een groep van ca. vijftien gemotiveerde medewerkers van verschillende programma-afdelingen zijn in het najaar van 2017 masterclasses gaan volgen van gelauwerde makers, hoofden, eindredacteuren en presentatoren op diverse vakgebieden. Tegelijkertijd hebben ze geleerd hoe ze die nieuwe inzichten kunnen inzetten bij de ontwikkeling van eigen programmaformats.

INNOVATIE

Wil BNNVARA haar ambitie om een duurzame maatschappelijk betrokken mediaorganisatie te worden blijvend waar kunnen maken dan is innovatie onontbeerlijk. Het is onze levenslijn naar de toekomst. In de turbulentie van het (publieke) medialandschap is het zaak alert te blijven op de ruimte daarvoor en bedreigingen zwaar te bevechten.

VERSTERKING R&D EN PLATFORMONAFHANKELIJKE WERKWIJZE

Teneinde de innovatie vanaf het allereerste idee tot de ontwikkeling van een (integraal) mediaformat en een (platformonafhankelijk) programma te verankeren hebben we in 2017 de Reserach & Development-afdeling versterkt en gereorganiseerd. Daar waar R&D zich vroeger vooral richtte op de ontwikkeling van televisieprogramma's, is er nu een multidisciplinair team gevormd met expertise zowel op het gebied van televisie als op het gebied van online en innovatie. Tevens hebben we de 'R' van Research versterkt door (data)onderzoekers toe te voegen die verdiepende research doen naar thema's die goed bij (de missie en de brand story van) BNNVARA passen en die Research in te zetten voor Development, de ontwikkeling van nieuwe titels.

INNOVATIE MEDIA-AANBOD

In 2017 hebben we zowel binnen ons media-aanbod, maar ook daarbuiten grote stappen gezet. Belangrijk zijn de toevoegingen van Augmented Reality, Virtual Reality en 360 graden technologie.

BIKL

Maar we hebben in 2017 ook BIKL ontwikkeld. Een rapportage met de Bereik-, Impact, Kijk- en Luistercijfers van onze eigen omroep. Op BIKL zijn de bereikcijfers te vinden van BNNVARA-titels op alle op meetbare kanalen; Radio, TV, websites, Facebook, Youtube, Twitter en Instagram. De rapportage is intern ontwikkeld om voorbij de kijk- en luistercijfers te kijken waarop programma's nu vooral worden beoordeeld. BNNVARA vond het hoog tijd voor een rapportage die past in een tijd van veranderende mediaconsumptie. BIKL is voor ons de eerste stap naar inzichtelijkheid in de impact van onze content. In 2018 zal BIKL, samen met andere partners, worden doorontwikkeld.

DE STEMBUS

Ook willen wij hier het door BNNVARA ondersteunde project van Tim Hofman De Stembus (en de Stemtrein) noemen. Voorafgaand aan de Tweede Kamerverkiezingen reed Tim Hofman langs MBO's en HBO's om studenten bewust te maken van het belang om te gaan stemmen. Een week voor de verkiezingen verruilde Tim de Stembus voor de Stemtrein en reden Mark Rutte en Alexander Pechtold mee om jongeren aan te sporen te gaan stemmen.

5 MARKETING, EXPLOITATIE EN COMMUNICATIE

5.1 BNN- EN VARA-LEDEN

Zonder leden geen BNNVARA. Betrokken leden zorgen voor een levendige vereniging. In 2017 zijn tal van activiteiten georganiseerd exclusief voor de leden van BNN en VARA, met als doel de relatie met de achterban te verstevigen. Dat dit lukt zien we natuurlijk aan de opkomst tijdens deze activiteiten. Zo waren de twee VARA ledendagen binnen een uur uitverkocht. Beide verenigingen scoren mooie resultaten in de Net Promoters Score (zie bijlage 4). Dit jaar verscheen mijnVARA voor het eerst vier keer per jaar, VARA-leden waarderen dit speciale ledenmagazine, net als vorig jaar, met een 7. Het BNN Doeboek is het jaarcadeau voor de BNN-leden in 2017. Vele duizenden leden hebben het boek aangevraagd.

In 2017 is vormgegeven aan de technische architectuur van de zogenaamde centrale datastrategie van BNNVARA. Hierdoor wordt het mogelijk om beter in te spelen op behoeften van leden, kijkers en luisteraars. Dit alles met als doel om van anoniem bereik de slag te maken naar connected- en committedbereik. In het eerste kwartaal van 2018 wordt de software opgeleverd die dit mogelijk maakt en kunnen consumenten een BNNVARA account aanmaken.

5.2 VARAGIDS

In 2017 valt de VARAgids wekelijks bij ruim 160.000 abonnees op de mat. De nieuwe brievenrubriek Lieve Eus is een populair onderdeel in de VARAgids. Wekelijks stromen er vele brieven van lezers binnen met vragen en opmerkingen over de VARA, de gids en het media aanbod. Uit onderzoek weten we dat de betrokkenheid van abonnees groot is en de rubriek Lieve Eus bevestigt dit. Ook dit jaar organiseerden we een aantal events speciaal voor onze abonnees. Deze activiteiten zijn populair en worden in 2018 zeker voortgezet.

De oplage van de VARAgids laat in 2017 een daling zien van 2,2%. De totale markt van TV-gidsen daalt met 8,8% (NOM Q4/16- Q3/17). Door adequate werving en retentie hebben we goed grip op de ontwikkeling van de oplage van de gids.

De inkomsten uit advertenties laat in 2017 een daling zien ten opzichte van 2016. De verwachting is dat deze daling zich door zal zetten. De inkomsten uit de losse verkoop van de gids zijn op hetzelfde niveau gebleven.

Ook in 2017 zijn ten aanzien van loyaliteit stappen gemaakt. Abonnees waarderen de VARAgids (zie bijlage 5). Naast het abonnement op de gids zullen we extra meerwaarde aan het abonnement geven om zo abonneebestand te bevorderen.

5.3 CONCEPTING & EXPLOITATIE

In 2017 in BNNVARA begonnen met het zelf exploiteren van de formatrechten van programma's in het buitenland. De eerste resultaten hiervan worden in 2018 verwacht. Naast onze eigen exploitatieafdeling is de NPO in samenwerking met de omroepen 2017 met een test gestart waar in beginsel de VOD-rechten worden geëxploiteerd. De eerste resultaten hiervan worden in 2018 verwacht. Een overzicht van de nevenactiviteiten van BNNVARA in 2017 is beschreven in bijlage 2.

5.4 COMMUNICATIE

Het seizoen 2017/2018 is in augustus gestart met de lancering van het nieuwe merk BNNVARA tijdens de grote seizoenspresentatie voor alle (pers)relaties in onze eigen studio. Het samengaan van de merken BNN en VARA vormde de aftrap van een nieuwe beweging mét historie. BNNVARA spreekt zicht uit met de ambitie hét progressieve mediabedrijf van Nederland te willen zijn. Onder deze nieuwe vlag vormt communicatie het vliegwiel voor zowel vertrouwde als nieuwe programma's, projecten en evenementen in het najaar van 2017.

Maar ook in het voorjaar van 2017 heeft BNNVARA niet stilgezeten. De BNNVARA Talentday 2017 was een groot succes. Uit meer dan 5500 aanmeldingen en 600 auditanten kozen we 24 talenten die in verschillende disciplines op verschillende plekken aan de slag gingen. Mensen die niet per se aan het werk willen, maar wel een kijkje achter de schermen willen nemen, hebben zich ook dit jaar weer kunnen vermaken tijdens de Open Studio Dagen. Meer dan 30.000 bezoekers deden het Mediapark aan. Bij BNNVARA troffen zij een Selfiestreet: een route waar je op de foto kon met zes BNNVARA-sterren én met de echte Televizerring van Floortje die daar getoond werd. Een workshop van Kinderen voor Kinderen, Het BNNVARA Museum met daarin de geschiedenis van BNN en VARA, 101Barz en DWDD, het publiek kon zich de hele dag goedverzorgd vermaken bij BNNVARA thuis.

Met evenementen die wisselen van omvang hebben we pers en publiek in het land in het geïnformeerd en geamuseerd, passend bij het programma of thema. Van een feestelijke première voor de documentaire KUYT op het NFF voor meer dan 1000 mensen in de Stadschouwburg, tot een bijzondere première van de docuserie De Ondergang van de Van Imhoff in aanwezigheid van alle hoofdrolspelers. En van een spontane preview in de kerstvakantie voor de fans van Floortje Naar Het Einde van de Wereld in FC Hyena in Amsterdam Noord tot de gaypride-boot van Frank van der Lende.

BNNVARA was in 2017 voor het tiende jaar trotse mediapartner van het Movies That Matter Festival, waar we dit jaar flink aanwezig waren met twee festivalpremières (de film Bram Fischer en de serie De Oorlogsrecherche) vijf geselecteerde films op TV en Spijkers met Koppen live vanuit de foyer op NPO Radio2. Tevens verzorgen we jaarlijks de publieksprijs voor Beste Film. Op het Movies that Matter Festival staan films en documentaires rond mensenrechtenkwesities centraal. Een thema van Amnesty International dat BNNVARA omarmt.

6 BEDRIJFSVOERING

6.1 PERSONEEL

VLOOTSCHOUW

BNNVARA heeft Berenschot gevraagd een analyse te maken van het loongebouw. De uitkomst daarvan was dat BNNVARA in lijn met de markt betaalt. Zij waarschuwen voor de aantrekkelijke arbeidsmarkt en de invloed op het aantrekken van digitaal talent. Ze gaven mee terughoudend te zijn met toeslagen. Ze onderschreven de opvatting van BNNVARA dat salarisverhoging aan de hand van een beoordelingssystematiek niet meer van deze tijd is. Een tijd waarin werknemers meer inhoudelijk gemotiveerd worden door de missie van het bedrijf waar ze werken.

We hebben binnen BNNVARA een vlootsschouw ontwikkeld. Dat doen we 2x per jaar. Daarbij worden talenten, sterke groeiers en werknemers die bijzonder presteren gemarkeerd en wordt voor hen geformuleerd welke stappen BNNVARA neemt (salarisverhoging, bonus, vaste aanstelling, loopbaan/leertraject). De ervaringen zijn positief; we zullen het traject in 2018 procesmatig verbeteren.

UNCONSCIOUS BIAS

In het kader van diversiteit hebben we Elonka Soros gevraagd een aantal workshops te geven over de wijze waarop wij onderwerpen, presentatoren en collega's selecteren. Het ging daarbij ook om de bedrijfscultuur en hoe open of gesloten deze is. Aan deze workshops wordt in 2018 een vervolg gegeven op beide terreinen; diversiteit en bedrijfscultuur.

WERKGEVERSCHAP

In kleine groepjes zijn de resultaten van het eind 2016 gehouden medewerkerstevredenheids-onderzoek (O-meting) besproken. Dat werd zeer op prijs gesteld. Medewerkers hebben meegedacht over de route naar één merk en hoe dit een goede plek kan vinden binnen het personeel(sbeleid).

In 2017 heeft BNNVARA de voorgenomen sportactiviteiten (plus voeding en yoga/mindfulness) georganiseerd. De eerste bijeenkomsten waren een groot succes. De vervolgsessies hadden te kampen met een toenemend aantal no-shows. Voor 2018 zijn we met een gewijzigde opzet bezig.

CIJFERS

ONS PERSONEELSBESTAND ZAG ER IN 2017 EN 2016 ALS VOLGT UIT:

	2017	2016
Loonkosten incl. sociale lasten	30.063.000	29.190.000
Man -Vrouw	47% : 53%	45.6% : 54.4%
Totaal aantal personen	473	480
Totaal aantal fte (ultimo)	438,4	444
Onbepaalde tijd-bepaalde tijd	210,3 : 228,1	211,2 : 232,8

EN KENDE DE VOLGENDE LEEFTIJSOPBOUW:

	2017	2016
1950-1960	36	38
1960-1970	84	81
1970-1980	97	110
1980-1990	155	162
Vanaf 1990	101	89

6.2 PRODUCTIEZAKEN EN ICT

PRODUCTIEZAKEN: STUDIO EN MEER-CAMERA

2017 was het jaar van een nieuw decor voor DWDD (schermen en led). Het jaar van het ontdekken, implementeren en onderzoeken van Augmented Reality (AR) en Virtual Sets. Per Seconde Wijzer, Zvoor12 en Kassa zijn begonnen met het toevoegen van augmented elementen. De decors van onze quizzes zijn virtueel groter geworden, de leaders vernieuwd en Zvoor12 heeft een augmented paardensprong gekregen. Kassa is gestart met augmented staafdiagrammen en muntjes stapels. Het zoeken blijft naar een concrete vertaling van (programma) inhoud naar AR. Aandachtspunt is dat de communicatie tussen graphic-operators en programmamakers verbeterd kan worden. Tot slot wordt het ons langzamerhand duidelijk in welk technisch stadium AR zich bevindt en waar wij als BNNVARA naar toe willen.

PRODUCTIEZAKEN; POSTPRODUCTIE EN MEDIAMANAGEMENT

In 2017 hebben we, technisch gezien, grote stappen voorwaarts gemaakt. Zo zijn er nieuwe codecs gebruikt waarmee we van 8bit naar 10bit kleurdiepte zijn gegaan, wat voor veel meer bereik in de kleurnabewerking zorgt. Het zorgt ervoor dat bij het eindresultaat (het moment dat het programma de zender op gaat) dit een veel mooier plaatje oplevert. Programma's als 3 op Reis hebben hier veel baat bij gehad. 4K deed zijn intrede, ondanks het feit dat er nog geen mogelijkheid bestaat om via het NPO-platform 4K uit te zenden. Wij hebben, door het invoeren van een nieuwe workflow met uitdagingen en onverwachte problemen, twee clips van Kinderen voor Kinderen in 4K gemonteerd. Het prachtige resultaat van deze clips is te bewonderen via het YouTube kanaal van KvK. Een andere uitdaging, o.a. door de voorgenoemde ontwikkelingen, is het als maar groter worden van de mediabestanden. Vlak voor de jaarwisseling is dit aangepakt door het hart van de postmontage omgeving te vervangen door een nieuwe server met een capaciteit die drie keer zo groot is als de oude omgeving. Vast is komen te staan dat onze medewerkers graag in de eigen montage omgeving van BNNVARA werken; dit is te merken aan de constant hoge bezetting van de montagesets in 2017.

PROMO'S

Vanaf het tv-seizoen 2017/18 zijn wij van start gegaan met een uitbreiding van de afdeling Promo's. Het succes werd direct voel- en zichtbaar: samenwerking en taakverdeling bij de promomakers loopt op rolletjes, er is sprake van efficiënte workflows, waarbij de afdeling Communicatie sneller over extra fragmenten voor Free Publicity beschikt, er zijn meer promo's en online teasers dan ooit gerealiseerd, waaronder voor de afdeling Digital en tot slot is sprake van een significante afname van de uitbesteding!

ICT-FRONTEND

2017 was opnieuw een jaar van veel veranderingen, zowel bij de Helpdesk als voor de gebruikers. Zo was er de migratie van de Apple laptops naar een nieuw OS, inclusief een vernieuwde beveiliging waarmee alle gegevens versleuteld worden. Ook zijn alle Windows laptops ge-upgrade naar Windows 10.

ICT-BACKEND

In 2017 hebben, op ons verzoek, externe experts (white hat hackers) onze informatiebeveiliging getest. Naar aanleiding daarvan hebben wij een aantal maatregelen doorgevoerd en aangescherpt die allemaal ten goede komen aan het veilig gebruik van onze netwerkinfrastructuur alsmede aan onze informatiesystemen. Veel beter beschreven staan nu ook beveiligingseisen waaraan onze leveranciers moeten voldoen. Het nieuwe systeem tegen virussen en malware zal ons beter beschermen tegen malheur van buiten.

In 2017 is een aantal grote projecten gestart die in 2018 een vervolg krijgen: er komt een centraal opslagsysteem dat ervoor moet zorgen dat alle bestanden op een veilige en betrouwbare manier op één plek te vinden zijn, het netwerk dat we delen met NTR en VPRO, wordt grondig gemoderniseerd en informatiesystemen voor de ledenadministratie (UIS) en uitzendgegevens (VURA) worden vervangen door software die als een dienst via het internet wordt aangeboden (SAAS). In 2016 is op verschillende werkplekken in de organisatie gestart met het in gebruik nemen van SharePoint. Dit is verder uitgerold in 2017 en het gebruik van SharePoint en OneDrive zal in 2018 voor zo goed als de gehele organisatie zijn gerealiseerd.

6.3 PRIVACY OFFICER EN DATA PROTECTION OFFICER

In 2017 is door de Functionaris Gegevensbescherming een aantal zogenaamde datalekken gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Het betreft hier allemaal meldingen van gestolen laptops waarbij, gezien de beveiliging van de laptops, geen persoonsgegevens in verkeerde handen zijn terecht gekomen. De diefstal – waarvan in alle gevallen aangifte wordt gedaan – wordt volledigheidshalve wel gemeld bij de AP.

Als het gaat om de bescherming van persoonsgegevens stond 2017 met name in het teken van de voorbereiding op de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) die per 25 mei 2018 de Wet Bescherming Persoonsgegevens (Wbp) zal vervangen. Naast een groot aantal andere zaken schrijft de AVG bedrijven van een zekere omvang (waaronder ook BNNVARA) voor dat ze een register moeten aanleggen dat een overzicht biedt van alle persoonsgegevens die in het bedrijf worden verwerkt. Omdat het aanleggen van het register een tijdrovende en gecompliceerde aangelegenheid is, wordt daarbij gebruik gemaakt van de diensten van extern bureau dat ter zake gespecialiseerd is.

Mede als gevolg van de invoering van de AVG wordt nagedacht over een informatiecampagne die begin 2018 in het bedrijf zal plaatsvinden opdat alle medewerkers op de hoogte zijn van de eisen die de AVG stelt en doordrongen zijn van het belang van een veilige verwerking van persoonsgegevens. Gezien de impact die de AVG op bedrijven (en dus ook op BNNVARA) heeft, zal begin 2018 ook nader wordt nagedacht over de wijze waarop de FG-functie het beste kan worden ingevuld en zal beleid worden geformuleerd m.b.t. de wijze waarop BNNVARA een veilige verwerking van data wil waarborgen.

6.4 MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD ONDERNEMEN

BNNVARA zet sinds 2016 fors in op verdere verduurzaming van de organisatie. Voorbeelden hiervan welke in 2017 zijn opgepakt zijn het scheiden van ons bedrijfsafval in een 8 tal afvalstromen. Daarnaast zijn wij in zee gegaan met leveranciers die dichterbij ons kantoorcomplex gehuisvest zijn, zodat er minder CO² behoeft te worden uitgestoten. Voor medewerkers is een app aangeschaft waarmee ze kunnen carpoolen met collega's; het gebruik hiervan valt helaas nog tegen.

Ook NPO-breed zetten we in op het klimaat neutraal produceren. In 2016 is als onderdeel voor duurzamer produceren een onderzoek gedaan naar "Albert" (een product van de BBC). Met deze Britse online CO² calculator kan worden berekend hoeveel effect een mediaproductie heeft op het milieu. Het berekent de hoogte van de CO² uitstoot die het programma direct veroorzaakt.

Nadat de gebruiker een aantal vragen heeft ingevuld die gerelateerd zijn aan de productieactiviteiten (bijv. gebruik studio, vervoer) worden de resultaten weergegeven in duidelijke grafieken en cijfers m.b.t. de CO²-uitstoot gedurende de duur van de productie. "Albert" is een lerende module waarbij deelnemers suggesties voor alternatieven kunnen invoeren die logistiek maar ook programma-inhoudelijk van aard kunnen zijn. BNNVARA is deelnemer aan dit project dat in 2017 van start is gegaan.

6.5 ONDERNEMINGSRAAD

Net als de vorige jaren kijkt de OR ook eind 2017 terug op een prettige en vruchtbare samenwerking met het bestuur.

Tot de belangrijke onderwerpen die in de overlegvergaderingen in de eerste helft van het jaar aan de orde kwamen, horen ongetwijfeld de toekomst van de organisatie, de merkenstrategie en de opzet en implementatie van de zogenaamde integrale contentstrategie. Met regelmaat is de OR door het bestuur bijgepraat zodat deze 'aangesloten blijft' en het helder wordt welke koers het bestuur wil varen (en waarom). Deze koers wordt, zonder dat er sprake is van formele advies- of instemmingsaanvragen, door de OR onderschreven.

In de eerste helft van het jaar voerde de OR ook, met het oog op de in mei geplande verkiezingen, gesprekken met een groot aantal collega's uit alle afdelingen. Enthousiaste kandidaten vinden die voldoende tijd kunnen vrij maken, blijft bij elke verkiezing een behoorlijke opgave, maar er wordt met grote tevredenheid gekeken naar de uiteindelijke kandidatenlijst die dertien namen telt. Bij de installatie van de nieuwe, negen leden tellende, OR benadrukten bestuur en OR het grote belang dat wordt gehecht aan transparantie. Het bestuur sloot, eind juni, ook aan bij een tweedaagse OR-training om van gedachten te wisselen over de onderwerpen die de komende periode belangrijk zijn en om te onderzoeken of ook een gezamenlijke agenda kan worden opgesteld. Tot de thema's die de nieuwe OR belangrijk vindt horen onder meer: de implementatie van de integrale content strategie, de toekomst van de publieke omroep, de verhouding tussen de NPO en BNNVARA, het intekenproces en de gevolgen van het kort cyclisch programmeren en – uiteraard – de directe belangen van de medewerkers (waarbij met name wordt gedacht aan het formatie- en personeelsbeleid).

Onderwerpen die, al dan niet los van deze thema's, in de loop van het jaar aan de orde kwamen zijn onder meer de salarissen van presentatoren (n.a.v. een aantal krantenpublicaties), de BNNVARA Academy (waar en hoe kan de opleiding van nieuw talent verder worden verbeterd), het diversiteitsbeleid en het opleidingsprogramma, de uitkomsten van de eerste BNNVARA-barometer (waarbij is gepeild hoe medewerkers denken over het bedrijf en hun werk) en het formatiebeleid (waarbij de OR instemt met een verdeling van 60% vaste dienstverbanden versus 40% tijdelijke dienstverbanden).

In juli maakte de nieuwe OR kennis met de twee vertrouwenspersonen en is de OR geïnformeerd over hun taken en verantwoordelijkheden. Later in het jaar vond ook nog een vertrouwelijk overleg plaats met de Arboarts.

Thema's die vervolgens in de tweede helft van het jaar aan bod kwamen zijn onder andere de nieuwe Arbowet die per 1 juli van kracht werd, de kans op teruglopende STER-inkomsten en de gevolgen daarvan en het nut of de noodzaak van een specifiek beleid gericht op oudere werknemers (een 'duurzaam personeelsbeleid'). Als gevolg van het verschuiven van de pensioendatum moet een aanzienlijk aantal collega's langer werken dan ze een aantal jaar geleden hadden gedacht. De OR heeft met het bestuur afgesproken dat hij in kaart wil brengen wat dit voor de medewerkers van 55 jaar en ouder betekent. Er wordt geïnventariseerd welke wensen bij hen leven ten aanzien van hun nog arbeidzame jaren. De resultaten daarvan, gekoppeld aan een beleidsvoorstel vanuit de OR, volgen begin 2018.

6.6 NALEVING GEDRAGSCODE GOED BESTUUR EN INTEGRITEIT PUBLIEKE OMROEP

RICHTLIJN 1 GEDRAGSCODE GOED BESTUUR EN INTEGRITEIT PUBLIEKE OMROEP

Overeenkomstig Richtlijn 1 wordt het bestuur van BNNVARA benoemd door de RvT. De Ledenvergadering BNN-VARA benoemt de RvT. Voor de VARA geldt dat de benoeming van het bestuur geschiedt door de Verenigingsraad VARA. Voor BNN geldt eveneens dat de benoeming van het bestuur geschiedt door de Ledenraad BNN. Dit wijkt af van de bepalingen uit Richtlijn 1.

Deze benoemingen geschieden op basis van een voordracht van de Raad van Toezicht VARA, respectievelijk de Raad van Toezicht BNN.

Zeker nu vanaf 2014 in de beide omroepverenigingen geen (bedrijfsmatige) activiteiten meer plaatsvinden, hoort de benoeming van het bestuur bij het hoogste orgaan van de vereniging.

Door de rol van de Raad van Toezicht in dezen wordt weliswaar op dit punt afgeweken van de Gedragscode, maar gelet op de positie van Omroepvereniging VARA en Omroepvereniging BNN, de taken en verantwoordelijkheden van de Verenigingsraad VARA, respectievelijk de Ledenraad BNN én de rol van de Raad van Toezicht bij de benoeming van het bestuur, achten wij deze afwijking verantwoord.

In 2017 is de najaarsvergadering van de Verenigingsraad VARA per 1 januari 2018 een nieuw bestuur benoemd. Tot 1 januari 2018 bestond het bestuur van de VARA uit Jos Brand, voorzitter, en Marianne Witvoet, penningmeester. Vanaf die datum bestaat het bestuur uit Jur Marringa, voorzitter en Marianne Witvoet, penningmeester. Beide benoemingen hebben plaatsgevonden op voordracht van de RvT VARA. In 2018 zal voor BNN een nieuwe voorzitter worden benoemd.

RICHTLIJN 2 GEDRAGSCODE GOED BESTUUR EN INTEGRITEIT PUBLIEKE OMROEP

Richtlijn 2 is binnen BNNVARA vertaald in een eigen integriteitsregeling die deel uit maakt van de Mediagedragscode. De Mediagedragscode van de VARA en de Mediacode van BNN zullen opgegaan in de nieuwe Mediagedragscode BNNVARA. Een concept van deze nieuwe code is in 2017 aan de Ondernemingsraad en de Raad van Toezicht BNNVARA voorgelegd en zal in 2018 worden vastgesteld.

Elke BNNVARA medewerker ontvangt jaarlijks de Integriteitsregeling en wordt daarbij schriftelijk geattendeerd op het belang van naleving en vereiste opgaven. Iedere medewerker bij een publieke omroepinstelling moet bovendien jaarlijks een verklaring omtrent nevenfuncties/-werkzaamheden indienen (ook als men ze niet heeft). Aan deze verklaring is tevens toegevoegd een opgave van ontvangen geschenken en een opgave van financiële belangen.

Op de website www.bnnvara.nl is het register financiële belangen, beleggingen, nevenfuncties en geschenken opgenomen. Wat de registers financiële belangen, beleggingen en geschenken betreft, geldt dat deze 1 januari 2014 als ingangsdatum kennen.

BELONINGSKADER PRESENTATOREN PUBLIEKE OMROEP

BNNVARA kent een aantal presentatoren die vallen onder de uitzondering van het BPPO en waarvoor goedkeuring is verleend door de NPO.

REGELING A KLOKKENLUIDER

De regeling schrijft voor dat er bij de omroepinstelling een vertrouwenspersoon moet zijn waarbij medewerkers misstanden kunnen melden. Voor BNNVARA geldt dat wij een meldingsprocedure kennen. Er is één vertrouwenspersoon integriteit aangesteld.

Het bestuur constateerde in 2017 geen feiten of omstandigheden die op niet goed naleven van de richtlijnen en de integriteitsregeling wijzen. Eind 2017 is de zogenaamde Governancecode gewijzigd. De gevolgen voor BNNVARA van deze wijziging zijn al in kaart gebracht en besproken met de accountant en de Audit Commissie van de Raad van Toezicht. Daar is ook de samenhang tussen deze code en de in het najaar van 2017 vastgestelde Beleidsregels governance en interne beheersing van het Commissariaat voor de Media besproken. Implementatie volgt in 2018.

6.7 RISICOMANAGEMENT

BNNVARA kent sinds 2016 een risicomanagementsysteem waarbij voor de risico's die op basis van een risico-assessment zijn geïdentificeerd, de kans en impact wordt ingeschat en de risicobereidheid is geformuleerd. Op basis van dit risicoregister zijn beheersmaatregelen geformuleerd die in het bedrijf zijn opgepakt.

In 2017 heeft BNNVARA de ambitie geformuleerd risicomanagement verder te versterken vanuit de doelstelling om naast het concept van 'good governance' ook tot een betere besluitvorming te kunnen komen omtrent de strategische-en lange(re) termijn-doelstellingen. BNNVARA heeft KPMG gevraagd om een nulmeting uit te voeren op het huidige gevoerde risicomanagementbeleid en tevens te adviseren hoe BNNVARA risicomanagement verder te versterken. In de zomer 2017 heeft KPMG een rapport opgeleverd met aanbevelingen ten aanzien van een aantal beheersmaatregelen, maar met name op het gebied van de inbedding van risicomanagement in de huidige structuur van rapportages en protocollen van BNNVARA. Deze aanbevelingen zijn opgevolgd wat heeft geresulteerd in het instellen van een risico-redactie die elk kwartaal een aantal benoemde risico's onder de loep neemt en met de risico-eigenaar bespreekt of de voor dit risico afgesproken beheersmaatregelen nog up to date zijn of aanpassing behoeven. Hierover wordt in de kwartaalrapportages gerapporteerd. In 2018 zal een nieuw risico-assessment plaatsvinden.

Voorts hebben de Raad van Toezicht en bestuur van BNNVARA in het najaar van 2017 onder leiding van KPMG een eerste verkenning van de risicobereidheid van BNNVARA uitgevoerd. Dit heeft geleid tot een gezamenlijk gedeelde visie op risicobereidheid welke door het bestuur verder zal worden uitgewerkt en als voorstel, ter vaststelling, aan de Raad van Toezicht zal worden voorgelegd. Dit overeenkomstig de nieuwe Beleidsregels Governance en Interne Beheersing van het Commissariaat voor de Media die deze werkwijze en verantwoordelijkheid voorschrijft.

In onderstaande matrix zijn de belangrijkste strategische, operationele, financiële en compliance risico's opgenomen, met daarbij de kans, impact en risicobereidheid. De gesignaleerde risico's zijn ten opzicht van 2016 niet gewijzigd.

Risico-matrix				
Risico-gebied	Risico's	Kans	Impact	Risicobereidheid bestuur
Strategisch	Het risico van ver(-der)gaande politieke bezuinigingen.	Hoog	Hoog	Medium
	Het risico dat het medialandschap en -consumptie sneller verandert dan dat de infrastructuur van de publieke omroep mee beweegt.	Hoog	Hoog	Gematigd
	Het risico dat BNNVARA niet het personeel van de toekomst (competenties) in dienst heeft om te kunnen anticiperen op de toekomstige ontwikkelingen.	Medium	Hoog	Medium
Operationeel	Het risico van reputatieschade voor BNNVARA n.a.v. een (live) uitzending.	Hoog	Medium	Medium
	Het risico dat de veiligheid van de medewerkers in Nederland in het geding is.	Medium	Hoog	Gematigd
Financieel	Het risico dat BNNVARA in de toekomst minder inkomsten heeft en haar flexibiliteit verliest.	Hoog	Hoog	Medium
Compliance	Het risico dat de complexe governancestructuur van de vereniging voor vertraging zorgt in de besluitvorming van BNNVARA als vereniging.	Hoog	Medium	Gematigd
	Het risico dat BNNVARA niet voldoet aan de compliance eisen.	Medium	Hoog	Medium
	Het risico dat BNNVARA overtredingen begaat tegen de EU/NL-privacy wetgeving.	Medium	Hoog	Gematigd

De belangrijkste beheersmaatregelen die wij hebben genomen om de strategische risico's te beheersen betreffen het voeren van een actieve lobby, samen met onze collegaomroepen en de NPO, om het belang van de publieke omroep duidelijk voor het voetlicht te brengen en daarmee de politiek te bewegen niet verder te bezuinigen op de publieke omroep. Ook ontwikkelt het CvO mede naar aanleiding van het veranderende medialandschap en -consumptie een gezamenlijke visie op de publieke omroep na 2020 en zorgt BNNVARA er voor dat zij door middel van onder andere (interne) opleidingen de medewerkers klaar stoomt voor de toekomst.

Veiligheid en reputatieschade zijn operationele risico's. Beide risico's zijn in 2017 door de risicoredactie onder de loep genomen, mede naar aanleiding van een aantal concrete cases. Op basis van die cases zijn de beheersmaatregelen daar waar nodig aangescherpt.

De start van Core Media als entiteit waar de omroepen gezamenlijk rechten op programma's exploiteren mitigeert het risico op verminderde inkomsten en vergroot mogelijkheid om extra alternatieve inkomsten te genereren. BNNVARA heeft de afgelopen jaren aangedrongen op het zetten van stappen in die richting omdat wij daar veel verdienpotentieel zien.

Compliance en governance hadden ook in 2017 de volle aandacht van BNNVARA. Met de door het Commissariaat voor de Media opgestelde Beleidsregels Governance en Interne Beheersing én met de wijziging van de Governancecode (CIPO) is de aandacht voor compliance en governance binnen de omroep nog versterkt. Door BNNVARA is in 2017 in kaart gebracht tot welke interne wijzigingen deze beide regelingen moet leiden. Dit overzicht is met de Raad van Toezicht besproken en zal in 2018 zijn beslag krijgen.

7 FINANCIËEL VERSLAG

RESULTAAT / OMZET

De omzet over 2017 is ten opzichte van 2016 met ruim EUR 9 miljoen gestegen tot een niveau van EUR 118,5 miljoen. Met name de televisie-afdeling draagt bij aan de stijging van de baten doordat er in 2017 relatief veel drama is uitgezonden door BNNVARA. Hollands Hoop II, Klem, Smeris III en Vechtershart zijn de grootste dramaproducties die in 2017 uitgezonden zijn. Een groot deel van deze producties was ultimo 2016 onderhanden werk en het realiseren van deze uitzendingen verklaart grotendeels de lagere programmavoorraad en de hogere liquiditeitspositie ultimo 2017.

Bij radio zijn de baten door wijzigingen in het programmapakket in 2017 met EUR 0,5 miljoen gestegen.

De in 2016 ingezette bezuinigingen op de themakanalen heeft in 2017 geleid tot EUR 0,6 miljoen aan lagere baten op het overig media-aanbod.

De printmarkt blijft ook in 2017 onder druk staan. Door intensieve wervingscampagnes en verhoging van het gidstarief is BNNVARA in staat gebleken de omzet op peil te houden ten opzichte van 2016. De exploitatie van rechten heeft tot een hogere bijdrage in 2017 geleid waardoor de baten en bruto bijdrage op onze nevenactiviteiten EUR 1,1 miljoen hoger liggen dan in 2016. Deze extra inkomsten waren in de vooruitblik van het jaarverslag 2016 nog niet voorzien.

Het negatieve exploitatiesaldo bedroeg in 2017 EUR 300 duizend. De afwijking van het resultaat ten opzichte van de omzet bedroeg daarmee slechts 0,28%. De RMA (Reserve Media Aanbod) biedt ruim voldoende ruimte om dit verlies over het afgelopen jaar op af te boeken en bedraagt ultimo 2017 EUR 5,1 miljoen.

EIGEN BIJDRAGE

De neven- en verenigingsactiviteiten realiseren een bruto resultaat van respectievelijk EUR 3,0 mln. en EUR 2,4 mln. Voorts is er op organisatiekosten EUR 0,3 mln. niet besteed. Hiermee is er in 2017 EUR 5,7 mln. als eigen bijdrage beschikbaar voor onze hoofdtaken en is, conform de verwachtingen uit het jaarverslag 2016, het niveau van de eigen bijdrage op niveau gehouden en was er zelfs iets meer beschikbaar dan in 2016.

Deze Eigen Bijdrage is voor EUR 0,1 miljoen ingezet op Radio ter dekking om een licht verlies te dekken, EUR 4,1 miljoen op Televisie en EUR 1,8 miljoen op het Overig Media Aanbod. Er is EUR 0,3 mln. verlies geleden.

ORGANISATIEKOSTEN

De organisatiekostenvergoeding is in 2017 op vrijwel hetzelfde niveau gebleven als in 2016 door een incidentele toekenning van (een restant) frictiekosten. De organisatiekosten zijn met 2% gestegen in 2017 tot een niveau van EUR 13,6 miljoen en vertoont daarmee een stabiel beeld.

PERSONEEL

Het aantal FTE is gedurende het jaar 2017 iets hoger dan in 2016 echter ultimo 2017 is het weer lager dan in 2016. De salariskosten zijn in absolute zin met 2,9% gestegen en liggen daarmee in lijn met de CAO-stijging. De sociale lasten zijn in 2017 met 3,3% gestegen en dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de hogere pensioenpremies in 2017.

LIQUIDITEIT/VOORRAAD

De liquiditeit kent de gebruikelijke schommelingen begin van het boekjaar en aan het eind van de zomer. Over het hele jaar genomen is de liquiditeit gestegen vanwege het uitzenden en realiseren van programmavoorraad (Klem, Vechtershart (serie 2), Smeris (serie 3), Van God Los (serie 4) en Hollands Hoop (serie 2)).

RESERVE/EIGEN VERMOGEN

De RMA is vanwege een bindende NPO-regeling voor BNNVARA met ingang van 1 januari 2016 gemaximeerd op EUR 5,5 mln. Het verlies van boekjaar 2017 is afgeboekt van deze RMA. Het Eigen Vermogen is in 2017 met EUR 0,2 mln. gedaald van EUR 41,4 mln. naar EUR 41,2 mln. Deze mutatie bestaat enerzijds uit een toevoeging aan de Reserve koersverschillen beleggingen van EUR 78 duizend en de afboeking van het exploitatieverlies van EUR 300 duizend.

Met een eigen vermogen van EUR 41,2 miljoen op een balanstotaal van EUR 67,4 miljoen heeft BNN-VARA een solvabiliteitsratio van 61% en is daarmee ruimschoots in staat om aan alle financiële verplichtingen op lange termijn te kunnen voldoen. De continuïteit van BNNVARA op lange termijn is daarmee naar het oordeel van het bestuur niet in het geding.

BELEGGINGSPORTEFEUILLE

Het jaar 2017 was een grillig beleggingsjaar. Dankzij de aantrekkende aandelenmarkt aan het eind van 2017 is er een positief rendement behaald van 3,5% (2016: 3,4%).

De inkomsten uit beleggingen zijn verantwoord onder de nevenactiviteiten en worden als eigen bijdrage ingezet voor de programmering.

De portefeuille is direct opvraagbaar en geeft op korte termijn geen liquiditeits- en kasstroomrisico's.

VERENIGINGSINKOMSTEN

De media-wettelijke mogelijkheden voor werving zijn zeer beperkt. BNNVARA kiest er bewust voor om pas rondom de eerstvolgende peildatum de nadruk te gaan leggen op een eventuele werving van leden. De ledenaantallen van de achterliggende verenigingen BNN en VARA zijn in 2017 daarom verder teruggelopen en daarmee zijn ook de opbrengsten uit verenigingsactiviteiten gedaald in 2017 tot een bedrag van EUR 3,350 mln. (2016: EUR 3,561 mln.) conform de verwachting die we in 2016 al voorzagen.

FINANCIERING

In 2017 heeft BNNVARA opnieuw gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot versnelde aflossing van de lening bij Van Lanschot. De liquiditeit liet deze extra aflossing toe en creditgelden leveren nauwelijks nog rentebaten op. De rentekosten dalen daardoor ook sneller dan begroot.

De rente op het vaste deel van de lening zal in 2019 herzien worden. Aangezien de lening dan grotendeels afgelost zal zijn loopt BNNVARA hierop nauwelijks financierings- of renterisico's.

Doordat bijna alle leveranciers in de eurozone gevestigd zijn, loopt BNN-VARA ook in beperkte mate valutarisico's.

Er is in 2017 voor EUR 399 duizend geïnvesteerd in materiële vaste activa en is daarmee beperkt in omvang. De afschrijvingen zijn daardoor licht gedaald in 2017.

VOORZIENINGEN

Op de voorziening voor pensioenverplichtingen is een post vrijgevallen doordat een steeds kleinere groep personeel recht heeft over de overgangsregelingen van PNO.

Om grote schommelingen in de toekomstige onderhoudskosten te mitigeren is de voorziening voor groot onderhoud op de kantoorpanden en verhuurde panden opgesteld in 2016. Omdat in 2017 bepaalde grote onderhoudsprojecten goedkoper uitvielen dan voorzien, viel er in 2017 weer een bedrag van EUR 189 duizend van de voorziening groot onderhoud vrij.

VOORUITBLIK 2018

In het jaar 2018 is de reguliere index op de budgetaanvraag toegekend door het ministerie van OCW. Daarmee zijn de bezuinigingen van kabinet Rutte II achter de rug en stijgt het wettelijk garantiebudget met EUR 1 mln. naar EUR 45,6 mln. (2017: EUR 44,6 mln.). Daarmee is de toekenning over 2018 nog geen gelopen race. BNNVARA verliest een deel van het vooravondslot op NPO1 omdat we minder uitzendingen van De Wereld Draait Door zullen maken. Dit zal in 2018 leiden tot extra (frictie-) kosten. Verder heeft OCW aangekondigd dat in 2019 de dalende STER-inkomsten niet gecompenseerd zullen worden en dat zal ook de budgetten onder druk kunnen gaan zetten. De exacte omvang van een eventuele bezuiniging staat nog niet vast maar in een kamerbrief noemt minister Arie Slob een verlaging van het mediabudget met EUR 62 mln.

Deze aangekondigde bezuiniging heeft nadrukkelijk geen effect op de begroting van 2018.

BNNVARA is naar verwachting in staat de inkomsten in 2018 uit neven- & verenigingsactiviteiten op een vergelijkbaar niveau als 2017 te kunnen houden waarmee de Eigen Bijdrage op het niveau van 2017 blijft. Onze programmatische ambities, die niet door OCW-budgetten gefinancierd kunnen worden, kunnen daarmee toch verwezenlijkt worden.

RTVD

Het zal geen eenvoudige opgave zijn om het OCW-budgetniveau over 2018 op het niveau van 2017 te kunnen houden. We hebben in 2018 niet dezelfde omvang in dramaserieën als in 2017 en het verlies van een deel van het tijdslot op de vooravond bij NPO1 is ook nog niet opgevangen door andere toekenningen.

Met het verder versterken en professionaliseren van de programmaontwikkelingsafdeling wordt in 2018 hard gewerkt aan nieuwe programmavoorstellen.

EXPLOITATIE

De druk op het resultaat van de gidsactiviteiten zal ook in 2018 blijven bestaan. De algehele daling van de printmarkt kunnen we enigszins dempen door werving maar dit raakt uiteindelijk ook de VARAgids. Het abonneebestand blijft ondanks alle werving- en retentieinspanningen licht dalen. Door besparingen op kosten en prijsaanpassingen trachten we de gidsomzet en het resultaat in 2018 op het niveau van 2017 te houden. Naast onze eigen exploitatieafdeling is de NPO gestart met het beheer en exploiteren van onze programma-rechten via Core Media. Dit zal de komende jaren naar verwachting meer inkomsten moeten genereren.

VERENIGING BNN, VARA EN BNN-VARA

De dalende lijn van de contributiebatens zal zich in 2018 verder voortzetten. De propositie voor werving van VARA-leden in combinatie met de VARA-gids lijkt de meeste vruchten af te werpen. Voor het BNN-merk is dit lastiger omdat media-wettelijk geen premiums ingezet kunnen worden.

Om die reden zetten we ook in 2018 in op loyaliteit en behoud. Voor BNN en VARA volgen we daarin dezelfde marketingaanpak, vanzelfsprekend inhoudelijk gebaseerd op de uitgangspunten van respectievelijk BNN en VARA.

De BPPO-bijdrage zal in 2018 verder dalen. Bij verlenging of wijziging van arbeidsovereenkomsten met presentatoren boven de BPPO C-norm zullen de komende 2 jaren meer presentatoren onder de norm komen en zorgt ervoor dat de BPPO-bijdrage uit de vereniging zal dalen.

8 BEDRIJFSVOERINGSVERKLARING BESTUREND ORGAAN 2017

Op alle landelijke publieke omroepinstellingen is een omroepbrede gedragscode van kracht, te weten de 'Gedragscode Goed Bestuur en Integriteit Publieke Omroep 2012'. Omroepvereniging BNN-VARA conformeert zich aan deze gedragscode. Een van de onderdelen van de 'Gedragscode Goed Bestuur en Integriteit 2012' is dat ieder jaar een bedrijfsvoeringverklaring wordt afgegeven door de leiding van Omroepvereniging BNN-VARA.

Bedrijfsvoering is in deze verklaring als volgt gedefinieerd: 'de sturing en beheersing van de bedrijfsprocessen binnen de organisatie om de gestelde (beleids)doelstellingen te kunnen realiseren'. Ten behoeve van deze verklaring zijn volgende onderwerpen nader beschreven:

- Risicomanagement: de wijze van sturing en beheersing inzake de onderstaande risico's:
  - strategische risico's
  - operationele risico's
  - financiële risico's
  - compliance risico's (naleving wet- en regelgeving)
- Administratieve organisatie en het systeem van informatievoorziening
  - Managementinformatiestromen
  - Registratie van verplichtingen en contracten
- Kwaliteitsborging: de wijze van sturing en beheersing inzake kwaliteitsdoelstellingen (beleid)
- Personeel: de wijze van sturing en beheersing inzake personeelsdoelstellingen (beleid)
- Integriteit:
  - de wijze van sturing op en beheersing van integriteitsdoelstellingen (beleid);
  - uitleg van afwijkingen betreffende de 'Gedragscode Goed Bestuur en Integriteit Publieke Omroep 2012'; en informatie over misbruik en oneigenlijk gebruik
- Scheiding van publieke en private geldstromen: sturing en beheersing inzake de scheiding van hoofd- en neventaken.

Van de bovenstaande onderwerpen is een beschrijving van de sturing en beheersing op hoofdlijnen in het bestuursverslag opgenomen.

Binnen omroepvereniging BNN-VARA is in het bijzonder aandacht geweest voor risicomanagement. In het bestuursverslag wordt nader op dit onderwerp ingegaan.

Op basis van de huidige inzichten en onderkende risico's verklaart het besturende orgaan van omroepvereniging BNN-VARA dat niet is gebleken dat de bedrijfsvoering in 2017 niet heeft gefunctioneerd. Deze bedrijfsvoeringsverklaring heeft het besturende orgaan besproken met het toezichthoudende orgaan.

Hilversum, 3 april 2018

Origineel getekend door J.M. Adriani en R. Kievit.

JAARREKENING

BALANS OMROEPVERENIGING BNN-VARA NA RESULTAATBESTEMMING

	31-12-2017	31-12-2016
ACTIVA		
Vaste activa		
<u>Materiële vaste activa</u> (1)		
Bedrijfsgebouwen en terreinen	12.181	13.144
Inventaris en inrichting	770	1.183
Andere vaste bedrijfsmiddelen	0	2
Niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbaar	839	836
	13.790	15.164
<u>Financiële vaste activa</u> (2)		
Overige effecten	25.352	24.502
Vlottende activa		
<u>Voorraden</u> (3)		
Onderhanden werken en gereed product m.b.t. media-aanbod	14.081	19.352
Overige voorraden	47	118
	14.128	19.470
<u>Vorderingen</u> (4)		
Handelsdebiteuren	837	728
Belastingen en premies sociale verzekeringen	0	12
Vooruitbetaalde pensioenpremies	0	3.600
Rekening courant BNN	7	7
Rekening courant VARA	2	2
Rekening courant NPO	0	336
Overige vorderingen	1.702	1.365
	2.548	6.050
<u>Liquide middelen</u> (5)	11.572	5.742
	67.390	70.929

BALANS OMROEPVERENIGING BNN-VARA NA RESULTAATBESTEMMING

		31-12-2017	31-12-2016
PASSIVA			
<u>Eigen vermogen</u>	(6)		
Algemene reserve		33.228	33.185
Herwaarderingsreserve		510	553
Reserve media-aanbod		5.091	5.390
Reserve koersverschillen beleggingen		<u>2.363</u>	<u>2.285</u>
		41.192	41.413
 <u>Voorzienen</u>	(7)	2.151	2.249
 <u>Langlopende schulden</u>			
Schulden aan kredietinstellingen	(8)	1.026	1.826
 <u>Kortlopende schulden</u>	(9)		
Schulden aan kredietinstellingen		400	400
Schulden aan leveranciers		7.482	11.845
Belastingen en premies sociale verzekeringen		1.615	1.602
Overgedragen reserve voor media-aanbod		0	0
Nog te betalen pensioenpremies		33	0
Rekening courant NPO		457	0
Overige schulden		<u>13.034</u>	<u>11.594</u>
		23.021	25.441
		<u>67.390</u>	<u>70.929</u>

EXPLOITATIEREKENING OMROEPVERENIGING BNN-VARA

Baten		2017	2016
Media-aanbod	(10)	98.684	92.446
Programmagebonden eigen bijdragen	(11)	3.190	990
Opbrengst programmabladen	(12)	9.639	9.607
Opbrengst overige nevenactiviteiten	(13)	3.413	2.157
Opbrengst verenigingsactiviteiten	(14)	3.350	3.561
Overige bedrijfsopbrengsten	(15)	45	0
Barteringbaten	(16)	<u>150</u>	<u>369</u>
Som der bedrijfsopbrengsten		118.471	109.130
Lasten			
Lonen en salarissen	(17)	23.307	22.650
Sociale lasten (inclusief pensioenpremies)	(18)	6.756	6.540
Afschrijvingen op materiële vaste activa	(19)	1.773	1.808
Directe productiekosten	(20)	80.407	71.815
Overige bedrijfslasten	(21)	7.410	6.844
Barteringlasten	(22)	<u>156</u>	<u>381</u>
Som der bedrijfslasten		119.809	110.037
Bedrijfsresultaat		-1.338	-907
Rentebaten en inkomsten uit beleggingen	(22)	1.109	774
Rentelasten en soortgelijke kosten	(23)	<u>-70</u>	<u>-106</u>
Som der financiële baten en lasten		1.038	668
Saldo uit gewone bedrijfsuitoefening		-300	-238
Over te dragen reserve voor media-aanbod		<u>0</u>	<u>0</u>
Exploitatiesaldo		-300	-238
FTE gemiddeld		441,2	426,5
FTE ultimo		438,4	444

KASSTROOMOVERZICHT OMROEPVERENIGING BNN-VARA

	2017	2016
I Kasstroom uit operationele activiteiten		
Exploitatieresultaat	-300	-238
Aanpassen voor:		
Afschrijvingen materiële vaste activa	993	1.808
Mutatie voorzieningen	-98	59
Bruto kasstroom uit operationele activiteiten	595	1.629
Mutatie in voorraden	5.342	-8.302
Mutatie vorderingen	3.502	1.197
Mutatie kortlopende schulden	-2.420	-908
Netto kasstroom uit operationele activiteiten	7.019	-6.384
II Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiële vaste activa	-399	-1.105
Investerings in financiële vaste activa	-3.226	-2.673
Desinvesteringen in materiële vaste activa	780	
Desinvesteringen in financiële vaste activa	2.456	2.168
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-389	-1.610
III Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Ontvangsten uit langlopende schulden	0	0
Aflossing van langlopende schulden	-800	-1.174
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-800	-1.174
Mutatie liquide middelen (I + II + III)	5.830	-9.168
Liquide middelen einde boekjaar	11.572	5.742
Liquide middelen begin boekjaar	5.742	14.910
Mutatie liquide middelen	5.830	-9.168

ALGEMENE TOELICHTING

ACTIVITEITEN

Omroepvereniging BNN-VARA (hierna: BNNVARA) is op 11 september 2013 opgericht met als doel om hier per 1 januari 2014 de gezamenlijke omroepactiviteiten van Vereniging BNN en Omroepvereniging VARA in onder te brengen. BNNVARA verzorgt omroepprogramma's in de zin van de Mediawet 2008, en in dat kader het verzorgen van radio- en televisieprogramma's en andere audiovisuele producten op het gebied van informatie, cultuur en ontspanning, die de maatschappelijke, culturele of godsdienstige dan wel geestelijke behoeften bevredigen die leven bij zowel de jonge als de oude generaties.

CONTINUÏTEIT

De continuïteit van de vereniging is in belangrijke mate afhankelijk van de financiering van de publieke omroepen door de overheid. Op dit moment zijn er geen indicaties dat deze financiering zal worden stopgezet. De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn dan ook gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de vereniging.

VESTIGINGSADRES

Omroepvereniging BNN-VARA is gevestigd op het Wim T. Schippersplein 3 te Hilversum.

GROEPSVERHOUDINGEN

Tussen BNNVARA, BNN en VARA is ten behoeve van de fusie een samenwerkingsovereenkomst gesloten waarin de (financiële) verplichtingen over en weer zijn vastgelegd. In combinatie met hetgeen hierover statutair is vastgelegd betekent dit dat alle inkomsten van BNN én VARA toekomen aan BNNVARA. Tussen BNNVARA en BNN en tussen BNNVARA en VARA is een opdrachtovereenkomst gesloten waarin precies is vastgelegd welke werkzaamheden BNNVARA voor respectievelijk BNN en VARA verricht. Het gaat hierbij bijvoorbeeld over het innen van contributie, het voeren van het ledenbestand en ledenwervings- en loyaliteitsactiviteiten (zoals het uitbrengen van een verenigingsperiodiek).

De algemene verenigingsvermogens worden per merk gelabeld en verantwoord in de jaarrekening van BNNVARA. Bij een onverhoopt uiteenvallen van de fusieorganisatie komt dit eigen vermogen conform het label weer toe aan respectievelijk BNN en VARA.

SCHATTINGEN

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt het bestuur BNNVARA zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

TOELICHTING OP HET KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen, met uitzondering van deposito's met een looptijd langer dan drie maanden. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. De verkrijgingsprijs van de verworven groepsmaatschappij is opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geld heeft plaatsgevonden. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van het financiële leasingcontract zijn voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

VERBONDEN PARTIJEN

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de bestuursleden en andere sleutelfunctionarissen van BNNVARA zijn verbonden partijen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

WET NORMERING BEZOLDIGING TOPFUNCTIONARISSEN

De wijze waarop de bezoldiging wordt berekend, is overeenkomstig de berekeningswijze, zoals deze is bepaald in Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) die op 1 januari 2013 in werking is getreden. Volgens artikel 1.3, eerste lid, onderdeel d, vallen de landelijke publieke media-instellingen, waaronder BNNVARA, en NPO onder het bezoldigingsmaximum en het openbaarmakingsregime.

BPPO

Op grond van artikel 2.3, derde lid, onderdeel b, Mediawet 2008 is door de raad van bestuur van de NPO 'Het Beloningskader Presentatoren in de Publieke Omroep' (BPPO) opgesteld. Het bedrag dat uiteindelijk is toegestaan om boven het maximum van categorie C aan een presentator toe te kennen, wordt uitsluitend betaald uit de verenigingsmiddelen. Dit geldt eveneens voor het deel van het dienstverband dat een bestuurder tevens presentator bij de media-instelling is.

In 2017 is de regeling aangepast. De beloningscategorie C van de BPPO-regeling is per 05-10-2017 gelijkgesteld aan de WNT-norm.

GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Er hebben zich geen bijzondere gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan.

GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

ALGEMEEN

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 BW2 en de richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving voor zover deze niet afwijken van het financieel handboek voor de landelijke publieke media-instellingen en de NPO 2016, hierna 'het handboek'.

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans en de exploitatierekening zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting. Alle bedragen zijn in EUR maal 1.000 tenzij anders vermeld.

VERGELIJKING MET VORIG JAAR

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar. In 2017 is model IX toegevoegd aan het jaarverslag conform het financieel handboek, waarin de programmakosten per domein per platform worden verantwoord.

FINANCIËLE INSTRUMENTEN

De effecten opgenomen onder de financiële vaste activa en de vlottende activa, voor zover deze betrekking hebben op de handelsportefeuille of met betrekking tot eigenvermogensinstrumenten buiten de handelsportefeuille, alsmede derivaten met een onderliggende beursgenoteerde waarde, worden gewaardeerd tegen de reële waarde. Alle overige in de balans opgenomen financiële instrumenten zijn gewaardeerd tegen de (geamortiseerde) kostprijs.

De reële waarde is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en onafhankelijk van elkaar zijn. Indien niet direct een betrouwbare reële waarde is aan te wijzen, wordt de reële waarde benaderd door deze af te leiden uit de reële waarde van bestanddelen of van een soortgelijk financieel instrument, of met behulp van waarderingsmodellen en waarderingstechnieken. Hierbij wordt gebruikgemaakt van recente gelijksoortige 'at arm's length'-transacties, van de DCF-methode (contante waarde van kasstromen) en/of van optiewaarderingsmodellen, rekening houdend met specifieke omstandigheden.

GEBOUWEN EN TERREINEN

Conform het handboek financiële verantwoording worden de panden gewaardeerd tegen verkrijgings-/vervaardigingsprijs onder aftrek van afschrijvingen. Op terreinen wordt niet afgeschreven. De afschrijving vindt plaats op basis van een lineaire afschrijving. Op gebouwen en terreinen die aan de bedrijfsuitoefening dienstbaar zijn worden geen bijzondere waardeverminderingen toegepast. De in juli 2000 betrokken gebouwen worden in 40 jaar afgeschreven. De aanpassingen van het pand die geen fundamentele wijziging in het gebruik van het pand tot gevolg hebben, worden in 10 jaar afgeschreven.

Voor de toekomstige kosten van groot onderhoud aan de bedrijfsgebouwen is een voorziening voor groot onderhoud gevormd. De toevoeging aan de voorziening wordt bepaald op basis van het geschatte bedrag van het onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden van groot onderhoud verloopt.

OVERIGE MATERIËLE VASTE ACTIVA

De technische installaties worden in 15 jaar afgeschreven. Investerings in kantoormeubilair, computerapparatuur en kantoormachines wordt in 5 jaar afgeschreven en vervoermiddelen in 4 jaar.

Waardering vindt plaats tegen aanschafwaarde verminderd met lineair berekende afschrijvingen. Er wordt geen rekening gehouden met een restwaarde.

Technische installaties:	6,67%	per jaar
Inventaris en inrichting:	20,00%	per jaar
Hardware en software:	33,33%	per jaar
Vervoersmiddelen:	25,00%	per jaar

NIET AAN DE BEDRIJFSUITOEFENING DIENSTBAAR

Vastgoedbeleggingen zijn onroerende zaken die worden aangehouden om huuropbrengsten of waardeverhogingen, of beide, te realiseren. Vastgoedbeleggingen, daaronder begrepen vastgoedbeleggingen in ontwikkeling, worden bij eerste verwerking tegen verkrijgingsprijs gewaardeerd. Gebouwen en terreinen die niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbaar zijn, zijn gewaardeerd op basis van RJ 213, tegen historische kosten. Jaarlijks wordt 2,5% van deze getaxeerde waarde afgeschreven. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

VOORRADEN

Hieronder zijn opgenomen de kosten voor nog uit te zenden radio en televisieprogramma's, voorraden boeken, dvd's en cd's en kantoorbenodigdheden.

Waardering van een eigen productie geschiedt tegen de directe kosten. Onder de directe kosten vallen de personele kosten van eigen medewerkers en overige medewerkers, de facilitaire kosten en de overige programmakosten. Kosten die niet direct aan het programma zijn toe te rekenen (bijvoorbeeld die van de directie/programmaleiding en planning media-aanbod, netcoördinatie) maken deel uit van de organisatiekosten. De waardering van media-aanbod wordt verminderd met de voor dit media-aanbod ontvangen bijdragen van derden. Dit betreft bijdragen van commerciële sponsors, de Stichting Co-productiefonds Binnenlandse Omroep (CoBO), het Mediafonds, het NPO-fonds en overige derden. Gereed voor uitzending maar nog niet verspreid media-aanbod wordt op balansdatum individueel beoordeeld. Bepaald media-aanbod wordt volledig afgewaardeerd als er door de landelijke publieke media-instelling in overleg met de raad van bestuur van de NPO of de door hem gemandateerden definitief is besloten het media-aanbod niet te verspreiden. Als twee jaar na de eerste voorraadwaardering nog steeds geen beslissing is genomen ten aanzien van het verspreiden van bepaald media-aanbod, wordt het betreffende media-aanbod volledig afgewaardeerd. In specifieke gevallen kan hiervan worden afgeweken. Het gaat dan om gevallen waarin wel voldoende zekerheid over de verspreiding van het media-aanbod, maar niet over het jaar waarin de verspreiding zal plaatsvinden of de verspreiding later dan 2 jaar na aankoop of productie zal plaatsvinden. Dit geldt bijvoorbeeld voor de aankoop van (licenties voor) speelfilms en series die minimaal 2 jaar na aankoop ingaan.

Voorraden boeken, dvd's en cd's en kantoorbenodigdheden worden gewaardeerd tegen kostprijs onder aftrek van bijzondere waardeverminderingen.

OVERIGE EFFECTEN

De effecten worden duurzaam aangehouden en gewaardeerd tegen beurswaarde. Ongerealiseerde waardemutaties vinden plaats via de balanspost 'Reserve Koersverschillen Beleggingen'. Een uitzondering hierop geldt voor de situatie dat de balanspost "Reserve Koersverschillen Beleggingen" onvoldoende omvang heeft om een waardevermindering volledig op te vangen. In een dergelijke situatie wordt de waardevermindering verwerkt via de exploitatierekening nadat eerst de balanspost 'Reserve Koersverschillen Beleggingen' is teruggebracht tot een nihil saldo. Transactiekosten die zijn toe te rekenen aan effecten worden rechtstreeks in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

VORDERINGEN

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente rente-inkomsten ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

LIQUIDE MIDDELEN

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

EIGEN VERMOGEN (HERWAARDERINGSRESERVE)

Deze is gevormd op basis van een in 1990 uitgevoerde taxatie van de niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbare panden. Jaarlijks valt het afschrijvingsdeel van deze reserve vrij ten gunste van de algemene reserve.

EIGEN VERMOGEN (RESERVE MEDIA-AANBOD)

Op dit fonds worden de over- en onderbestedingen Radio en Televisie gemuteerd. Een negatief saldo geeft een verrekenbaar tekort weer en een positief saldo een bestedingsverplichting voor de toekomst. De raad van bestuur van de Publieke Omroep heeft bepaald dat de programmareserve voor een fusie-omroeporganisatie niet meer mag bedragen dan EUR 5.500.

EIGEN VERMOGEN (RESERVE KOERSVERSCHILLEN BELEGGINGEN)

Positieve ongerealiseerde waardemutaties worden verwerkt via een Reserve Koersverschillen Beleggingen. Dit geldt ook voor negatieve ongerealiseerde waardemutaties, voor zover deze reserve dit toelaat. Indien de reserve niet beschikbaar is, verloopt een negatieve ongerealiseerde waardemutatie via de exploitatierekening.

VOORZIENING PENSIOENVERPLICHTINGEN

In 2005 is onder invloed van wetgeving terzake het pensioenreglement versoerd. In het aangepaste pensioenreglement is een overgangsbepaling opgenomen dat medewerkers die op 1 januari 2006 de leeftijd van 56 jaar hebben bereikt recht hebben op voortzetten van hun pensioenopbouw volgens het oude reglement. In het oude pensioenreglement was een artikel opgenomen waarin bepaald werd dat voor medewerkers, die op 1 januari 1997 in dienst waren, bij het bereiken van de 60 jarige leeftijd de premie voor het ouderdomspensioen vanaf 65 jaar ineens als koopsom door de werkgever wordt afgestort. Daarnaast kunnen deze medewerkers gebruik blijven maken van de vervroegde uittreding op 60 jarige leeftijd.

In 2006 is in de CAO opgenomen dat medewerkers die op 1 januari 2006 nog niet de 56-jarige leeftijd hebben bereikt, maar wel reeds per 1 januari 1997 in dienst waren eveneens in aanmerking komen voor een compensatieregeling. De regeling houdt in dat voor deze medewerkers bij het bereiken van de 60 jarige leeftijd, mits deze voor 1 januari 2020 wordt bereikt, het verlies van de koopsomstorting door de werkgever deels gecompenseerd wordt. Voorwaarde is wel dat de medewerker onafgebroken tot de 60-jarige leeftijd in dienst blijft.

De voorziening is gebaseerd op een door het Pensioenfonds Nederlandse Omroep voor alle aangesloten werkgevers gemaakte berekening van de contante waarde van de overgangsbepaling en de compensatieregeling. In deze actuariële berekening is een inschatting gemaakt van de kans op overlijden en de blijfkans. De uitkomsten van de berekening wordt als voorziening pensioenverplichtingen in de balans verantwoord.

VOORZIENING GROOT ONDERHOUD GEBOUWEN

Op basis van een onderhoudsplan wordt jaarlijks een bedrag gereserveerd. Bedragen voor daadwerkelijk uitgevoerd groot onderhoud worden ten laste van de voorziening gebracht. Vanwege de verbouwing van het pand op het Mediapark is er vanaf 2016 een nieuw meerjarig onderhoudsplan opgesteld en is de voorziening opnieuw bepaald.

VOORZIENING JUBILEA

De voorziening jubilea wordt opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. Bij de berekening van de voorziening wordt onder meer rekening gehouden met verwachte salarisstijgingen en de blijfkans. Bij het contant maken is de marktrente gehanteerd.

LANGLOPENDE SCHULDEN

Langlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de langlopende schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Langlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de geschatte looptijd van de langlopende schulden in de winst-en-verliesrekening als interestlast verwerkt.

OVERGEDRAGEN RESERVE VOOR MEDIA-AANBOD (ORMA)

Een positief exploitatieresultaat wordt toegevoegd aan de Reserve voor Media-aanbod (RMA) tot het toegestane maximum. Een eventueel surplus van het exploitatieresultaat wordt verantwoord in de post ORMA. Deze schuld staat ter beschikking van de NPO en kan ingezet worden in de programmering of teruggevorderd worden door de NPO.

OVERIGE KORTLOPENDE SCHULDEN

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

GRONDSLAGEN VOOR HET BEPALEN VAN HET RESULTAAT

Opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben.

SUBSIDIES

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de winst-en-verliesrekening in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen.

Overheidsheffingen worden ten laste van het resultaat gebracht op het moment dat aan alle voorwaarden voor de overheidsheffing is voldaan.

PERSONEELSBELONINGEN

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst- en verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

PENSIOENEN

De pensioenregeling van het bedrijfstakpensioenfonds PNO is te kwalificeren als een toegezegd pensioen. Bij een tekort van PNO heeft BNNVARA geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen anders dan eventuele hogere toekomstige premies. Als gevolg hiervan heeft BNNVARA de pensioenregeling in de jaarrekening verwerkt als zou sprake zijn van een toegezegde bijdrage regeling. De te betalen jaarlijkse pensioenpremie worden als last verwerkt in het jaar waarover ze verschuldigd zijn. BNN-VARA heeft geen informatie beschikbaar omtrent de hoogte van toekomstige pensioenpremie op basis van een mogelijke overschot of tekort van het bedrijfstak pensioenfonds. De beleidsdekkingsgraad van PNO Media is per 31-12-2017 uitgekomen op 102,0% (31-12-2016: 91,3%).

AFSCHRIJVINGEN OP MATERIËLE VASTE ACTIVA

Op materiële vaste activa wordt vanaf het moment van gereedheid voor ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen wordt niet afgeschreven. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast. Boekwinsten en - verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

DIRECTE PRODUCTIEKOSTEN

Onder de directe kosten zijn opgenomen de personele kosten van eigen medewerkers en overige medewerkers, de facilitaire kosten en de overige programmakosten.

ORGANISATIEKOSTEN

Alle kosten van BNNVARA die niet rechtstreeks samenhangen met de kernactiviteiten van de organisatie en dus samenhangen met ondersteunende activiteiten, worden aangemerkt als organisatiekosten.

BARTERING

Na afloop van een boekjaar worden bartertransacties verantwoord in de exploitatierekening. Baten uit bartering dienen afzonderlijk te worden verantwoord in de exploitatierekening op basis van de geldelijke waarde van de ontvangen goederen of diensten. De lasten worden opgenomen in de exploitatierekening op basis van de geldelijke waarde van de geleverde goederen of diensten. Er kan een verschil ontstaan tussen de barterinkomsten en uitgaven vanwege transacties waarop onverrekenbare BTW van toepassing is op ontvangen goederen en/of diensten.

OPERATIONELE LEASE

Operationele leasecontracten worden als kosten direct ten laste van de verlies-en-winstrekening gebracht.

HUURCONTRACTEN

Huurcontracten worden als kosten direct ten laste van de verlies-en-winstrekening gebracht.

RENTEBATEN EN RENTELASTEN

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

BELASTINGEN

Omroepvereniging BNN-VARA heeft in het verleden met de Belastingdienst afgestemd dat zij integraal vennootschapsbelastingplichtig is. De omroepen hebben in het verleden met de Belastingdienst een vaststellingsovereenkomst gesloten aangaande de wijze waarop de fiscale winst dient te worden bepaald. De Belastingdienst heeft deze bestaande vaststellingsovereenkomst formeel opgezegd per 1 januari 2017. Sindsdien zijn de omroepen in overleg met de belastingdienst om te komen tot nieuwe afspraken. Dit overleg is nog niet afgerond. De verwachting is dat in een nieuwe afspraak de fiscale winst op nagenoeg dezelfde wijze kan worden berekend.

De vennootschapsbelastingpositie in deze jaarrekening is dan ook vooralsnog in overeenstemming met de voorheen geldende afspraak vastgesteld.

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2017

VASTE ACTIVA

MATERIËLE VASTE ACTIVA (1)

	Gebouwen/ terreinen	Inventaris/ inrichting	Andere vaste bedrijfsmiddelen	Vaste bedrijfs- middelen in uitvoering	Gebouwen/ terreinen niet dienstbaar aan bedrijfs uitoefening	Totaal
Stand per 1 januari						
2017						
Aanschaf- herwaarderingswaarde	20.295	3.189	54	-	1.575	25.113
Cumulatieve afschrijving	-7.151	-2.006	-53	-	-739	-9.949
Boekwaarde 1 januari 2017	13.144	1.183	2	-	836	15.164
Mutaties 2017						
Investeringsen	49	293	-2	-	59	399
Desinvesteringen	-	-756	-23	-	-	-780
Afschrijvingen	-1.012	-706	-	-	-55	-1.773
Afschrijvingen desinvesteringen	-	756	23	-	-	780
	-963	-413	-2	-	4	-1.374
Stand per 31 december						
2017						
Aanschaf- herwaarderingswaarde	20.344	2.726	29	-	1.633	24.733
Cumulatieve afschrijving	-8.164	-1.956	-29	-	-794	-10.943
Boekwaarde 31 december 2017	12.181	770	0	-	839	13.790

GEBOUWEN EN TERREINEN

De investeringen betreft de revitalisering van de panden op het Mediapark en Westergasterrein.

De WOZ-waarde van de gebouwen en terreinen bedraagt per 1 januari 2017 € 8.501 (2017: € 8.193).

INVENTARIS/INRICHTING

De investeringen hebben voornamelijk betrekking op facilitaire- en ICT-apparatuur.

ANDERE VASTE BEDRIJFSMIDDELEN

Deze post heeft betrekking op een tweetal vervoersmiddelen.

GEBOUWEN/TERREINEN NIET AAN DE BEDRIJFSUITOEFENING DIENSTBAAR

BNNVARA exploiteert een aantal panden. De panden zijn in maart 2016 getaxeerd tegen een waarde van EUR 3.155.

De exploitatie ziet er als volgt uit:

	2017	2016
	€	€
Huurinkomsten	266	230
Exploitatiekosten voor activa die huurinkomsten hebben gegenereerd	-114	-166
Exploitatiekosten voor activa die geen huurinkomsten hebben gegenereerd	-	-
	<u>153</u>	<u>64</u>

FINANCIËLE VASTE ACTIVA (2)

OVERIGE EFFECTEN

De effecten worden duurzaam aangehouden. Het beleggingsbeleid luidt als volgt:

- Maximaal 25% wordt belegd in aandelen van Europese bedrijven of beleggingsfondsen die voldoen aan de criteria voor maatschappelijk verantwoord beleggen.
- Maximaal 15% wordt in indirecte, zich op Europa richtende vastgoed beleggingsfondsen
- Minimaal 50% wordt belegd via een fonds voor gemene rekening in vastrentende Euro waarden of liquiditeiten.

De waardering van de portefeuille vindt plaats tegen de beurswaarde. De waarde van de effecten tegen verkrijgingsprijs bedraagt per 31 december 2017 € 22.989.

De portefeuille is voor een bedrag van € 10.000 verpand aan van Lanschot Bankiers ter zekerheidstelling van de lening van € 6.000. De effectenportefeuille is als volgt te specificeren:

	31-12-2017	31-12-2017	31-12-2017
	Aanschaf-	Beurs-	Ongerealiseerd
	waarde	waarde	resultaat
Aandelen	4.818	6.008	1.190
Vastgoed	2.934	3.295	361
Obligaties	13.775	14.588	813
Liquiditeiten	1.462	1.462	0
Totaal	<u>22.989</u>	<u>25.353</u>	<u>2.363</u>

VOORRADEN (3)

	31-12-2017	31-12-2016
	€	€
Onderhanden werken en gereed product	14.439	20.619
Bijdrage Mediafonds op onderhanden werken	-358	-1.267
Overige voorraden	47	118
	14.128	19.470

Alle in onderhanden zijnde en aangekochte producties zijn courant en zullen de komende jaren in het uitzendschema worden opgenomen. De afname van de voorraad en onderhanden werk media-aanbod wordt met name veroorzaakt doordat er in 2017 minder drama is geproduceerd dan in 2016.

VORDERINGEN (4)

HANDELSDEBITEUREN

	31-12-2017	31-12-2016
Debiteuren	910	728
Voorziening dubieuze debiteuren	-73	0
	837	728

Het debiteurensaldo is stabiel ten opzichte van 2016. In het debiteurensaldo is een voorziening opgenomen van EUR 73 vanwege een oninbare vordering.

BELASTINGEN EN PREMIES SOCIALE VERZEKERINGEN

	31-12-2017	31-12-2016
Omzetbelasting	0	12

Ultimo 2017 bestond de omzetbelasting uit een schuld.

VOORUITBETAALDE PENSIOENPREMIES

	31-12-2017	31-12-2016
Pensioenpremie PNO	0	3.600

De pensioenvoorschotnota 2018 is in boekjaar 2018 verantwoord.

OVERIGE VORDERINGEN

	31-12-2017	31-12-2016
Rekening courant BNN	7	7
Rekening courant VARA	2	2
Rekening courant NPO	0	336
Overige vorderingen	1.702	1.365
	1.709	1.710

De vorderingen hebben een looptijd van minder dan 1 jaar. De post overige vorderingen bestaat voornamelijk uit vorderingen die betrekking hebben op opbrengsten uit rechten en licenties. Ultimo 2017 had BNNVARA een schuld in rekening courant aan de NPO.

LIQUIDE MIDDELEN (5)

	31-12-2017	31-12-2016
Direct opeisbare tegoeden	11.539	5.719
Contanten	33	23
	<u>11.572</u>	<u>5.742</u>

De stand van de liquide middelen stijgt ten opzichte van 2016 vanwege een lagere voorraadpositie per 31-12-2017 en omdat er nog geen vooruitbetaling voor pensioenkosten 2018 is gedaan aan PNO Media. De bankrekeningen van de direct opeisbare tegoeden leveren een rente op van 0% tot 0,1%. De liquide middelen staan tot een bedrag van € 11 niet ter vrije beschikking. Dit betreft een afgegeven bankgarantie ten behoeve van de Stichting Stemra.

PASSIVA

EIGEN VERMOGEN (6)

ALGEMENE RESERVE

Samenstelling Algemene Reserve

	BNN	VARA	TOTAAL
Algemene Reserve per 1 januari 2016	750	32.392	33.142
Vrijval herwaarderingsreserve 2016		43	43
Saldo Algemene Reserve per 31 december 2016	<u>750</u>	<u>32.435</u>	<u>33.185</u>
Algemene Reserve per 1 januari 2017	750	32.435	33.185
Vrijval herwaarderingsreserve 2017		43	43
Saldo Algemene Reserve per 31 december 2017	<u>750</u>	<u>32.478</u>	<u>33.228</u>

HERWAARDERINGSRESERVE

	2017	2016
Saldo 1 januari 2017	<u>553</u>	<u>596</u>
Ottrekking	-43	-43
Saldo 31 december 2017	<u>510</u>	<u>553</u>

De herwaarderingsreserve valt vanaf 1991 gedurende 40 jaar in jaarlijks gelijke delen vrij ten gunste van de algemene reserve. Over 13 jaar zal derhalve deze reserve verdwenen zijn.

RESERVE VOOR MEDIA-AANBOD (RMA)

	2017	2016
Stand per 1 januari	5.390	5.628
Exploitatieresultaat boekjaar	-300	-238
	5.090	5.390
Over te dragen reserve voor Media-aanbod	0	0
Stand per 31 december	5.090	5.390

De Reserve voor Media-aanbod is gemaximeerd op EUR 5.500 conform een bindende regeling van de NPO.

Het negatieve exploitatieresultaat over 2017 van € 300 wordt volledig afgeboekt van de Reserve voor Media-aanbod conform de voorschriften uit het handboek.

RESERVE KOERSVERSCHILLEN BELEGGINGEN

	2017	2016
Stand per 1 januari	2.285	1.973
Dotatie/onttrekking	78	312
Stand per 31 december	2.363	2.285

Het ongerealiseerde resultaat op de beleggingsportefeuille wordt intra-comptabel verantwoord onder de reserve koersverschillen beleggingen.

VOORZIENINGEN (7)

	2017	2016
<i>Voorziening pensioenverplichtingen</i>		
Stand per 1 januari	296	344
Dotatie	0	0
Onttrekking	0	-16
Vrijval	-38	-32
Stand per 31 december	<u>258</u>	<u>296</u>
 <i>Voorziening groot onderhoud gebouwen</i>		
Stand per 1 januari	571	416
Dotatie	155	155
Onttrekking	-36	0
Vrijval	-189	0
Stand per 31 december	<u>501</u>	<u>571</u>
 <i>Voorziening jubilea</i>		
Stand per 1 januari	928	975
Dotatie	0	0
Onttrekking	-7	-7
Vrijval	-3	-40
Stand per 31 december	<u>918</u>	<u>928</u>
 <i>Voorziening loopbaantraject</i>		
Stand per 1 januari	455	441
Dotatie	90	52
Onttrekking	-71	-38
Vrijval	0	0
Stand per 31 december	<u>474</u>	<u>455</u>

In 2014 is een verbouwing van het pand op het Mediapark gestart. Medio 2016 is er een nieuw meerjaren onderhoudsplan opgesteld. Op basis van dit plan is vanaf boekjaar 2016 de voorziening herzien. Tevens is er in 2016 voor de verhuurde panden een meerjaren onderhoudsplan opgesteld. Op deze panden was tot en met 2015 geen voorziening voor groot onderhoud gevormd. De voorziening voor het pand Mediapark bedraagt per 31-12-2017 EUR 480 en voor de verhuurde panden EUR 21. Op de voorziening groot onderhoud is een vrijval van EUR 189 verantwoord vanwege onderhoudsprojecten die niet of niet in de omvang van de voorziening zijn uitgevoerd.

De voorzieningen zijn gevormd voor verplichtingen die meer dan 1 jaar na balansdatum kunnen ontstaan en worden derhalve als langlopend beschouwd.

LANGLOPENDE SCHULDEN (8)

Bouwdepot-lening F. van Lanschot Bankiers

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
Stand per 1 januari	2.226	3.400
Opgenomen gelden		
Aflossing	-800	-1.174
Stand per 31 december	1.426	2.226
Aflossingsverplichting komend boekjaar	-400	-400
Langlopend deel per 31 december	<u>1.026</u>	<u>1.826</u>

Voor de financiering van de verbouwing in 2014-2015 is een bouwdepot-lening aangegaan bij F. van Lanschot Bankiers NV.

Voorts is er een krediet in rekening courant verstrekt:

Hoofdsom : € 4.000
 Ingangsdatum : 01-09-2014
 Looptijd : 10 jaar
 Rente : 3,25% vast voor 5 jaar
 Renteherziening per : 31-8-2019
 Aflossing : € 100 per kwartaal
 Verstrekte zekerheden : verpanding effectenportefeuille

Hoofdsom : € 2.000
 Ingangsdatum : 01-09-2014
 Looptijd : 10 jaar
 Rente : drie-maands EURIBOR + 2,50%
 Renteherziening : n.v.t. (variabel)
 Aflossing : € 50 per kwartaal
 Verstrekte zekerheden : verpanding effectenportefeuille voor een bedrag van € 10.000

Van dit deel van de lening is per 31 december 2017 geen gebruik gemaakt en is nog EUR 1.300 beschikbaar.

In 2017 is er aanvullend boetevrij een extra aflossing gepleegd van EUR 400 waardoor de totale aflossing in 2017 EUR 800 bedroeg.

KORTLOPENDE SCHULDEN (9)

	2017	2016
Schulden aan kredietinstellingen		
Aflossingsverplichting komend boekjaar	400	400
Schulden aan leveranciers		
Crediteuren	7.482	11.845
Belastingen en premies sociale verzekeringen		
Loonheffing	1.558	1.601
Kansspelbelasting	0	1
Omzetbelasting	57	0
Vennootschapsbelasting	0	0
	1.615	1.602
Overgedragen reserve voor Media-aanbod		
ORMA	0	0
Pensioenpremies		
Nog te betalen pensioenpremies PNO Media	33	0
Rekening Courant		
Rekening Courant NPO	457	0
Overige schulden		
Vooruit ontvangen abonnementsgelden	6.946	7.231
Reservering vakantiedagen	879	1.008
Overig nog te betalen en vooruit ontvangen bedragen	5.209	3.355
	13.034	11.594

Het crediteurensaldo is gedaald vanwege een lager volume aan dramaproducties dat ultimo 2017 onderhanden was.

De financiële afwikkeling van grote projecten zoals Serious Request en de feestdagenprogrammering, heeft grotendeels pas begin 2018 plaatsgevonden en verklaart de hogere post aan overig nog te betalen en vooruit ontvangen bedragen. In 2017 vindt er vanwege het negatieve resultaat geen dotatie plaats aan de ORMA. Alle kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan een jaar.

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN

BNNVARA heeft 5 operationele leasecontracten lopen voor personenauto's. De leaseovereenkomsten lopen tot uiterlijk oktober 2021.

Verder heeft BNNVARA huurverplichtingen aangegaan op het Westergas-terrein tot juni 2020.

De totale verplichtingen bedragen € 417.

In contractduur zijn deze verplichtingen als volgt samengesteld:

Stand per 31-12-2017:

	<u><1 jaar</u>	<u>2-5 jaar</u>	<u>> 5 jaar</u>	TOTAAL
Leasecontracten auto's	34	52	-	86
Huurverplichtingen	132	198	-	331
	<u>167</u>	<u>251</u>	<u>-</u>	<u>417</u>

Aan leasekosten is in de exploitatierekening over 2017 EUR 48 verantwoord. Aan huurlasten is in 2017 EUR 244 verantwoord.

TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING PER 31 DECEMBER 2017

MEDIA-AANBOD (10)

De mediabaten zijn gestegen ten opzichte van 2016 voornamelijk vanwege het uitzenden van meer drama. Dit verklaart tevens de daling van de voorraad.

PROGRAMMAGEBONDEN EIGEN BIJDAGEN (11)

Door het hogere volume aan drama dat in 2017 is uitgezonden is er ook meer programmagebonden eigen bijdrage gerealiseerd ten opzichte van 2016. Zie tevens Model VII Bijdrage van derden.

OPBRENGST OVERIGE NEVENACTIVITEITEN (13)

De opbrengsten uit de sales-activiteiten zijn in 2017 hoger vanwege een meevaller in de SEKAM-baten. Een nieuwe onderhandelingsresultaat heeft geleid tot een nabetaling over de jaren 2011 t/m 2014.

OPBRENGST VERENIGINGSACTIVITEITEN(14)

Alle verenigingsbaten van BNN en VARA worden integraal beschikbaar gesteld aan BNNVARA. Door de daling in de ledenaantallen daalt ook de opbrengst. Per 31 december 2017 had de Vereniging BNN 253.678 leden (2016: 275.811 leden). In 2017 is er voor BNN-ledenwerving EUR 39 in de exploitatierekening verantwoord. Per 31 december 2017 had Omroepvereniging VARA 249.377 leden (2016: 267.865 leden). In 2017 is er voor VARA-ledenwerving EUR 61 in de exploitatierekening van de vereniging verantwoord.

BARTERINGBATEN (16)

In 2017 zijn er minder bartertransacties geweest dan in 2016 (zie bijlage VIII barteringcontracten).

LONEN EN SALARISSEN (17)

Het gemiddeld aantal FTE is licht gestegen in 2017 (3,5%). De salariskosten zijn eveneens in 2017 licht gestegen (2,9%). BNNVARA heeft in 2017 geen werknemers in dienst die buiten Nederland werkzaam zijn.

In de verenigingslasten is op deze kostenpost voor 5 presentatoren de toerekening van het BPPO-surplus ex art 3.4 van de regeling verantwoord voor een bedrag van EUR 458.

SOCIALE LASTEN INCLUSIEF PENSIOENPREMIES (18)

Vanwege de stijging van met name de pensioenpremie stijgen de sociale lasten ten opzichte van 2016 met 3,3%.

AFSCHRIJVINGSLASTEN OP MATERIELE VASTE ACTIVA (19)

In 2017 zijn geen grote investeringen meer gepleegd waardoor de afschrijvingslast daalt in 2017 ten opzichte van 2016.

DIRECTE PRODUCTIEKOSTEN (20)

Vanwege het hogere volume in met name gerealiseerd drama op Televisie 2017 is de post directe productiekosten hoger dan in 2016.

LASTEN ONAFHANKELIJK PRODUCT

In de directe productiekosten is een bedrag opgenomen van € 32.541 aan kosten voor onafhankelijk product.

OVERIGE BEDRIJFSLASTEN (21)

De accountantskosten zijn als volgt gespecificeerd:

	2017	2016
Controle jaarrekening	78	75
Overige controlewerkzaamheden	2	3
Totaal controle gerelateerde werkzaamheden	80	78
Adviesdiensten op fiscaal terrein	6	13
Totaal	86	91

RENTEBATEN EN INKOMSTEN UIT BELEGGINGEN (22)

In 2017 stijgen de huurinkomsten en dalen de kosten aan de verhuurde panden ten opzichte van 2016. Alle panden zijn in 2017 verhuurd.

Tevens zijn in 2017 de inkomsten uit rente gedaald. De overtollige middelen zijn beperkt aanwezig en leveren geen vermeldenswaardige creditrente meer op sinds medio 2016.

Door winstnemingen in de beleggingsportefeuille in 2017 wordt dit jaar EUR 266 aan extra opbrengsten gegenereerd.

Dit verklaart de stijging in 2017 ten opzichte van 2016. Vanwege de reguliere en extra aflossing op de lening bij van Lanschot, dalen ook de rentelasten ten opzichte van 2016.

MODEL IV TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING VOLGENS DE CATEGORIALE INDELING

	Radio	Televisie	Overig media aanbod	Neven-activiteiten	Verenigings-activiteiten	Organisatiekosten	Totaal
Baten							
Media-aanbod	7.722	71.557	5.568			13.838	98.684
Programmagebonden eigen bijdragen		3.190					3.190
Opbrengst programmabladen				9.639			9.639
Opbrengst overige nevenactiviteiten				3.413			3.413
Opbrengst verenigingsactiviteiten					3.350		3.350
Overige bedrijfsopbrengsten						45	45
Barteringbaten				150			150
Som der bedrijfsopbrengsten	7.722	74.747	5.568	13.202	3.350	13.883	118.471
Lasten							
Lonen en salarissen	3.161	9.731	3.054	1.708	467	5.187	23.307
Sociale lasten (incl. pensioenpremies)	915	2.966	879	492	3	1.501	6.756
Afschrijvingen op materiële vaste activa	9		6	66		1.693	1.773
Directe productiekosten	3.700	65.925	3.394	7.388			80.407
Overige bedrijfslasten	49	252	11	842	459	5.798	7.410
Barteringlasten				156			156
Toerekening organisatiekosten				544	21	-565	0
Som der bedrijfslasten	7.833	78.874	7.343	11.196	950	13.614	119.809
Bedrijfsresultaat	-111	-4.127	-1.775	2.007	2.400	269	-1.338
Rentebaten en inkomsten uit beleggingen				1.109			1.109
Rentelasten en soortgelijke kosten				-70			-70
Resultaat uit bedrijfsvoering	-111	-4.127	-1.775	3.045	2.400	269	-300
Toerekening niet prog.gebonden eigen bijdragen							0
Over te dragen reserve media-aanbod							0
Exploitatiesaldo	-111	-4.127	-1.775	3.045	2.400	269	-300
FTE gemiddeld	54,49	207,46	76,36	35,72	0,89	66,29	441,20
FTE ultimo	55,53	204,70	76,50	33,39	0,89	67,41	438,41

MODEL VI BIJDRAGEN DERDEN

(bedragen x EUR 1)

Programmatitel	Afl.	Naam organisatie	Totaal	Specificatie bijdragen derden				
				Commer- cieel	NPO- Fonds	CoBo	Media- fonds	Overige derden
Klem	10	Cobo	99.390			99.390		
Bert Visscher - Zelden zolets gezien 2017	1	Cobo	39.382			39.382		
Nieuwjaarsconcert 2017	1	Cobo	30.000			30.000		
Oudejaarsconference 2017 - Youp van 't Hek	1	Mediafonds	43.000				43.000	
Hollands Hoop II	8	Mediafonds	815.000				815.000	
Zombie	1	Mediafonds	3.800				3.800	
Van God los IV	6	Mediafonds	1.000.000				1.000.000	
Van Imhoff - research	-	Mediafonds	270.000				270.000	
Genderbende	1	Mediafonds	175.000				175.000	
Gamechangers	1	Mediafonds	146.000				146.000	
A Perfect Game	1	Mediafonds	140.000				140.000	
#DJ	1	Mediafonds	110.000				110.000	
De belofte	1	Mediafonds	45.000				45.000	
Tikkende Tijdbomben ontwikkeling	-	Mediafonds	20.000				20.000	
De magie van het dagboek van Anne Frank	1	Nationale fonds voor de Vrede	61.250					61.250
Freek naar de haaien	2	Het Wereld Natuurfonds	100.000					100.000
Queen of the cruise - research	-	NPO-fonds	21.999		21.999			21.999
Op weg naar het lagerhuis	1	Provincie Noord-Brabant	15.667					15.667
Op weg naar het lagerhuis	1	Provincie Fryslan	8.750					8.750
Op weg naar het lagerhuis	1	Hope XXL	20.000					20.000
Op weg naar het lagerhuis	1	Provincie Utrecht	8.300					8.300
Op weg naar het lagerhuis	1	Provincie Zeeland	8.750					8.750
Op weg naar het lagerhuis	1	Provincie Drenthe	8.823					8.823
Totaal Televisie, verwerkt in exploitatie			3.190.111	-	21.999	168.772	2.767.800	253.539
Operatie Syrie	1	Mediafonds	12.662				12.662	
Mind blowing docu	1	Mediafonds	239.000					239.000
Het schoonmakersparlement	1	Mediafonds	91.000					91.000
Op weg naar het lagerhuis 2018	1	Provincie Gelderland	15.250					15.250
Aansluiting vermindering van voorraad in balans			357.912	-	-	-	12.662	345.250
De ondergang van de Van Imhoff	3	VSB Fonds	50.000					50.000
De ondergang van de Van Imhoff	3	Stichting Democratie en Media	30.000					30.000
Totaal ontvangen door buitenproducent			80.000	-	-	-	-	80.000

MODEL VII NEVENACTIVITEITEN PER CLUSTER

	Exploitatie van onverkort media-aanbod of publieke formats buiten de publieke media-opdracht		Verkopen van producten of diensten van derden		Op de markt (laten) brengen van overige producten of diensten; overig		Uitgeverij incl. marketing activiteiten	Overige	Totaal
	Overige	KVK - CD38	Overige	Overige	KVK - Concert				
Baten									
Programmagebonden eigen bijdragen	-		-	-			-	-	-
Opbrengst programmabladen						9.639			9.639
Opbrengst overige nevenactiviteiten	2.230	350	9	15	471	489			3.564
Overige bedrijfsopbrengsten	-		-	-		-	-	-	-
Som der bedrijfsopbrengsten	2.230	350	9	15	471	10.128	-	-	13.203
Lasten									
Lonen en salarissen	158					1.550			1.707
Sociale lasten	47					445			492
Afschrijvingen						7	59		66
Bijzondere waardevermindering van vlottende activa									-
Directe productiekosten	249	244	9	68	401	6.574			7.544
Overige bedrijfslasten	121			4		717			842
Toerekening organisatie kosten	10	30	-	-	10	494			544
Som der bedrijfslasten	585	274	9	72	411	9.787	59	59	11.196
Bedrijfsresultaat	1.646	76	-	-57	60	341	-59	-59	2.007
Opbrengst van vorderingen die tot de vaste activa behoren								-	-
Rentebaten en inkomsten uit beleggingen							1.109		1.109
Waardeverandering van vorderingen die tot de vaste activa behoren									-
Waardeverandering van beleggingen resp. effecten									-
Rentelasten, soortgelijke kosten(-/-)								-70	-70
Som der financiële baten en lasten	-	-	-	-	-	-	1.038	1.038	1.038
Exploitatieresultaat voor toerekeningen Eigen Bijdragen	1.646	76	-	-57	60	341	979	979	3.045

MODEL VIII BARTERING-CONTRACTEN

Nr	Participant	Aanvang	Einde	Prestatie aan de omroepinstelling	Prestatie door de omroepinstelling	Factuurbedrag
1	Persgroep	1-1-2017	31-12-2017	Advertenties	Advertenties	156
					Totaal	€ 156

MODEL IX PROGRAMMAKOSTEN PER DOMEIN PER PLATFORM

DOMEIN TELEVISIE

	NPO 1	NPO 2	NPO 3	Zapp(elin)	Totaal boekjaar
Nieuws	-	-	-	-	-
Opinie	14.322	4.360	1.130	-	19.812
Sport	-	-	-	-	-
Samenleving	2.763	403	8.672	-	11.838
Kennis	4.522	4.495	8.773	-	17.790
Expressie	9.237	3.288	13.428	187	26.140
Amusement	1.320	-	1.974	-	3.294
Bijzondere kosten*	-	-	-	-	-
Totaal	32.165	12.545	33.976	187	78.874

DOMEIN RADIO

	NPO Radio 1	NPO Radio 2	NPO Radio 3	Totaal boekjaar
Nieuws	-	-	-	-
Opinie	2.490	85	-	2.575
Sport	-	-	-	-
Samenleving	243	1.514	1.426	3.183
Kennis	641	-	-	641
Expressie	-	351	986	1.337
Amusement	-	-	98	98
Bijzondere kosten*	-	-	-	-
Totaal	3.374	1.950	2.509	7.833

* Bijzondere kosten zijn kosten die zich kwalificeren als frictiekosten conform de van toepassing zijnde frictiekostenregeling van het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap. In 2017 had BNNVARA geen bijzondere kosten.

BEZOLDIGING TOPFUNCTIONARISSEN CONFORM WNT 2017

LEIDINGGEVENDE TOPFUNCTIONARISSEN

(bedragen x EUR 1)

2017		J.M. Adriani	G.J. Timmer	R. Kievit
	Functie(s)	Zakelijk directeur	Algemeen directeur	Media-directeur
Duur dienstverband in 2017	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	
Omvang dienstverband (in fte)	1	1	1	
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee	nee	
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	ja	ja	
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	ja	ja	ja	
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	168.536	181.018	177.384	
Beloningen betaalbaar op termijn	14.139	14.439	14.139	
Totaal bezoldiging	182.675	195.457	191.523	
Toepasselijk WNT-maximum	181.000	181.000	181.000	
Motivering indien overschrijding: zie	1)	1)	1)	

2016	Duur dienstverband in 2016	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
	Omvang dienstverband (in fte)	1	1	1
	Gewezen topfunctionaris?	nee	nee	nee
	(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	ja	ja
	Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	ja	ja	ja
	Bezoldiging			
	Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	170.435	187.835	179.283
	Beloningen betaalbaar op termijn	12.241	12.541	12.241
	Totaal bezoldiging	182.676	200.376	191.524
Toepasselijk WNT-maximum	179.000	179.000	179.000	

1) Vanwege de overgangsregeling niet in strijd met de WNT.

TOEZICHTHOUDENDE TOPFUNCTIONARISSEN

(bedragen x EUR 1)

		W.E.L. van Kerkvoorden	R.A. Koole	D. Lauwen	G.E.M. Hermens
2017	Functie(s)	RvT-voorzitter	RvT-lid	RvT-lid	RvT-lid
	Duur dienstverband	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
	Gewezen topfunctionaris?	nee	nee	nee	nee
	(Fictieve) dienstbetrekking?	nee	nee	nee	nee
	Bezoldiging				
	Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	14.208	9.472	9.472	9.472
	Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-	-
	Totaal bezoldiging	14.208	9.472	9.472	9.472
	Toepasselijk WNT-maximum	27.150	18.100	18.100	18.100
	Motivering indien overschrijding: zie	1)	1)	1)	1)

2016	Functie(s)	RvT-voorzitter	RvT-lid	RvT-lid	RvT-lid
	Duur dienstverband	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
	Gewezen topfunctionaris?	nee	nee	nee	nee
	(Fictieve) dienstbetrekking?	nee	nee	nee	nee
	Bezoldiging				
	Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	14.051	11.709	9.367	9.367
	Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-	-
	Totaal bezoldiging	14.051	11.709	9.367	9.367
	Toepasselijk WNT-maximum	26.850	17.900	17.900	17.900

1) Er zijn geen uitkeringen gedaan uit hoofde van art. 4.2 lid 3 WNT. De bezoldiging is niet in strijd met de WNT

VERANTWOORDING WNT (NIET-TOPFUNCTIONARISSEN)

(bedragen x EUR 1)

	bedragen x € 1	presentator	presentator	presentator	presentator
2017	Duur dienstverband in 2017	01/01 - 31/08	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
	Omvang dienstverband (in fte)	1	1	1	1
	Gewezen topfunctionaris?	nee	nee	nee	nee
	(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	ja	ja	ja
	Bezoldiging				
	Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	179.157	580.000	190.500	288.000
	Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	14.604	-
	Totaal bezoldiging	179.157	580.000	205.104	288.000
	Toepasselijk WNT-maximum	120.667	181.000	181.000	181.000
	Motivering van overschrijding: zie	1)	1)	1)	1)

	2016	Duur dienstverband in 2016	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
		Omvang dienstverband (in fte)	1	1	1	1
		Gewezen topfunctionaris?	nee	nee	nee	nee
		(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	ja	ja	ja
		Bezoldiging				
		Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	380.000	580.000	190.500	288.000
		Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	12.706	-
		Totaal bezoldiging	380.000	580.000	203.206	288.000
		Toepasselijk WNT-maximum	179.000	179.000	179.000	179.000

1) Er zijn geen uitkeringen gedaan uit hoofde van art 4.2 lid 3 WNT; De bezoldiging is marktconform en niet in strijd met de WNT en BPPO.

OVERIGE GEGEVENS

WINSTBESTEMMING

Conform het financieel handboek wordt het exploitatieresultaat toegevoegd of onttrokken aan de Reserve Voor Media-Aanbod (RMA).

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

De controleverklaring van de onafhankelijke accountant is op de volgende pagina's opgenomen.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur en de raad van toezicht van Omroepvereniging BNN-VARA

VERKLARING OVER DE JAARREKENING 2017

ONS OORDEEL

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017 van Omroepvereniging BNN-VARA te Hilversum ('de vereniging') gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geef de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Omroepvereniging BNN-VARA op 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen 2016; en
- voldoen de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten aan de eisen van financiële rechtmatigheid. Dit houdt in dat deze bedragen tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals vermeld in de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen 2016.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2017;
- de exploitatierekening over 2017;
- het kasstroomoverzicht over 2017; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

DE BASIS VOOR ONS OORDEEL

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol Publieke Media-instellingen van de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen 2016 en de Regeling Controleprotocol WNT 2017 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Omroepvereniging BNN-VARA zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen 2016 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten van de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen 2016 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen 2016.

VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING EN DE ACCOUNTANTSCONTROLE

VERANTWOORDELIJKHEDEN VAN HET BESTUUR EN DE RAAD VAN TOEZICHT VOOR DE JAARREKENING

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening en voor het opstellen van het bestuursverslag, beide in overeenstemming met de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen 2016 en de bepalingen bij en krachtens de WNT. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties. Dit houdt in dat de totstandkoming van deze bedragen in overeenstemming dient te zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals vermeld in de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen 2016. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de instelling in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de instelling te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de instelling.

ONZE VERANTWOORDELIJKHEDEN VOOR DE CONTROLE VAN DE JAARREKENING

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben, waar relevant, professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol Publieke Media-instellingen van de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen 2016, de Regeling Controleprotocol WNT 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten, lasten en balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de instelling.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de raad van toezicht dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad van toezicht over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Amsterdam, 3 april 2018

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door drs. W. Poot RA

BIJLAGEN

1 OVERZICHT MEDIA-AANBOD 2017

	Kanaal	Merk
Televisie		
101 Cabaret Matroesjka: Eeuwig vlees	NPO3	VARA
101 Cabaret Oeloek: Prille roest	NPO3	VARA
101 Cabaret Pieter Jouke: Tot nu toe	NPO3	VARA
101 Cabaret René van Meurs: Voor de storm	NPO3	VARA
101 Cabaret Yora Rienstra: Drukt haar snor	NPO3	VARA
2 voor 12	NPO2	VARA en BNNVARA
2017 59th Annual GRAMMY Awards®	NPO3	BNN
2Doc: Bannon's War	NPO2	VARA
2Doc: De Moskeemannetjes	NPO2	VARA
2Doc: Mano Bouzamour: De belofte	NPO2	BNN
2Doc: Moeders springen niet van flats	NPO2	VARA
2Doc: Sound of Torture	NPO2	VARA
2Doc: The Court	NPO2	VARA
2Doc: The Gamechangers	NPO2	BNN
2Doc: The Shelter	NPO2	VARA
2Doc: Vrouw slaat man	NPO2	BNNVARA
2Doc: Wij willen leven! - 40 jaar na de Molukse Kaping	NPO2	VARA
3 Op Reis	NPO3	BNN en BNNVARA
3 Op Reis Compilaties	NPO3	BNN
3 Op Reis Midweek	NPO3	BNN en BNNVARA
3Doc: #DJ	NPO3	BNNVARA
3Doc: A Complete History of my Sexual Failures	NPO3	BNNVARA
3Doc: Confessions of A Sex Addict	NPO3	BNNVARA
3Doc: Die avond in Bataclan	NPO3	BNNVARA
3Doc: Gay Babyboom	NPO3	BNN en BNNVARA
3Doc: Genderbende	NPO3	BNN
3Doc: Green Day: Broadway Idiot	NPO3	BNN
3Doc: Hockeymeisjes	NPO3	BNN
3Doc: My fucking problem	NPO3	BNNVARA
3Doc: Ruilen: Van Konijn tot Fortuin	NPO3	BNN
3Doc: The Good Son	NPO3	BNNVARA
3Doc: Typhoon, Blues & Blessings	NPO3	BNN
3Doc: Unhung Hero	NPO3	BNNVARA
3Doc: Venus - Let's Talk About Sex	NPO3	BNNVARA
3Doc: Verloren Dochters	NPO3	BNNVARA
3Doc: Wolf lady	NPO3	BNN
3FM Awards	NPO3	BNN
3FM Awards: De Afterparty	NPO3	BNN

3Lab: Achter de schermen	NPO3	BNN
3Lab: Couscous & Baklava	NPO3	VARA
3Lab: Helaas ben je het niet geworden	NPO3	BNNVARA
3Lab: Yung Doc, de Eierlanders	NPO3	VARA
3Lab: Zalig zijn de onwetenden	NPO3	VARA
3Lab:The boys next door	NPO3	BNNVARA
Adèle in Berlijn	NP01	VARA
All Stars 2 Old Stars	NPO3	VARA
Alleen maar nette mensen	NPO3	BNN
Alles is familie	NPO3	VARA en BNNVARA
Alles is Liefde	NPO3	BNNVARA
American hustle	NPO3	VARA
American Sports	NP01	VARA
Begijn le Bleu: Speciaal voor U	NPO3	VARA
Bert Gabriels: Zonde van uw avond	NPO3	VARA
Bert Visscher: Zelden Zoiets Gezien	NP01	VARA
Big Like Me	NPO3	BNNVARA
Black Out	NPO3	BNN
BNN presents Avicii On Tour	NPO3	BNN
Brainwashing Stacey	NPO3	BNN
Break Free	NPO3	BNN
Bureau Sport	NPO2	VARA
Bureau Vooroordeel	NPO2	VARA/BNNVARA
Capital	NPO2	VARA
Catfish: The TV Show	NPO3	BNN
CHE: Leven en Erfenis van een Revolutionair	NPO2	BNNVARA
Dallas Buyers Club	NPO3	VARA
Dames 4	NPO3	VARA
Daniel Arends: Carte Blanche	NPO3	VARA
Dat Wordt Oorlog!	NPO3	BNN
De Avond van de Filmmuziek	NP01	BNN
De Dominee	NPO3	VARA
De Familierechercheur	NPO3	BNNVARA
De geschiedenis van het VARA-cabaret	NP01	VARA
De Gevaarlijkste Wegen Van De Wereld	NPO3	BNN
De Heineken ontvoering	NPO3	VARA
De Kwis	NP01	VARA en BNNVARA
De Lama's Back in Action	NPO3	BNNVARA
De Leeuw tuigt af	NP01	BNNVARA
De Meesterwerken	NPO2	VARA
De Muur	NPO2	VARA
De Nationale 2017 Test	NPO3	BNNVARA
De Nieuwe Wildernis	NP01	BNNVARA
De Ondergang van de Van Imhoff	NPO2	BNNVARA
De Oorlogsrecherche	NPO2	VARA
De Smurfen	NPO3	VARA
De Spuiten en Slikken Sekstest	NPO3	BNNVARA
De Strijd	NP02	VARA
De Surprise	NPO3	VARA

De TV Draait Door	NPO1	BNNVARA
De Verdediging	NPO2	BNNVARA
De Wereld Draait Door	NPO1	VARA en BNNVARA
Diederik van Vleuten: Mijn nachten met Churchill	NPO2	VARA
Don Jon	NPO3	BNNVARA
Dwars Door De Week	NPO1	BNNVARA
DWDD University presenteert: Spionage door Beatrice de Graaf	NPO1	VARA
DWDD University presenteert: Super Zintuigen door Freek Vonk	NPO1	BNNVARA
DWDD University presenteert: Symmetrie door Robbert Dijkgraaf	NPO1	BNNVARA
Dynamo Live at the O2	NPO3	BNNVARA
Dynamo Magician Impossible Special: Top 10	NPO3	BNN
Dynamo: Magician Impossible	NPO3	BNN
Ed Sheeran: Jumpers for Goalposts-Live from Wembley	NPO3	BNN en BNNVARA
Ellen Dikker: Groene Vingers	NPO3	VARA
Emilio Guzman: Alle mensen verzamelen!	NPO3	VARA
Eric van Sauers: Ontroert	NPO3	VARA
Erik van Muiswinkel: De Olieworstelaar	NPO1	BNNVARA
Evenblij maakt vrienden	NPO1	BNNVARA
F*ck me, I'm Famous	NPO3	BNN
Feuten Het Feestje	NPO3	BNNVARA
Filemon op de Wallen	NPO3	BNNVARA
Filemon Slaat Door	NPO3	BNN
Filemon Staat Strak	NPO3	BNN
First Dates	NPO3	BNN en BNNVARA
First Dates KerstSpecial NL	NPO3	BNNVARA
First Dates NL	NPO3	BNNVARA
First Dates, X-mas Special	NPO3	BNNVARA
Floortje naar het einde van de wereld	NPO1	VARA en BNNVARA
Follow the money	NPO2	VARA
Foxcatcher	NPO3	VARA
Freek naar de Haaien	NPO3	BNNVARA
Fuad Hassen: Pareidolia	NPO3	VARA
FunX Awards	NPO3	BNN
Garden State	NPO3	BNN
Geslacht!	NPO3	BNN
Groen Licht	NPO2	VARA en BNNVARA
Groen Licht presenteert: Well Fed	NPO3	VARA
Groen Licht: 10 Billion - What's on Your Plate?	NPO2	VARA
Hairspray	NPO3	BNN
Headhunters	NPO3	BNN
Het Bestand	NPO3	VARA
Het beste van 101TV	NPO3	BNN en BNNVARA
Het Is Hier Autistisch	NPO3	BNN
Hollands Hoop	NPO2	BNNVARA
Homeland	NPO3	BNN
Hotel Sophie	NPO1	BNNVARA
How to lose friends and alienate people	NPO3	BNNVARA
I Shot My Parents	NPO3	BNNVARA
In het spoor van IS	NPO2	BNNVARA

Jan de Belastingman	NPO3	BNNVARA
Jan Wordt Vader	NPO3	BNNVARA
Je Zal Het Maar Hebben	NPO3	BNN
Je Zal Het Maar Hebben Kort	NPO3	BNNVARA
Jeuk	NPO3	VARA
Joanna Lumley meets Will.i.am	NPO3	BNN
Jochem Myjer: Even Geduld Aub!	NPO1	BNNVARA
Johan Goossens: Daglicht	NPO3	VARA
Joy	NPO2	BNNVARA
Jules Unlimited	NPO2	VARA
Kanniewaarzijn	NPO2	BNNVARA
Kassa	NPO1	VARA en BNNVARA
Katy Perry: The Prismatic World Tour	NPO3	BNN
Kill Bill: Voll. 1	NPO3	BNNVARA
Kill Bill: Voll. 2	NPO3	BNNVARA
Kim van Zeben: Tweede van Zeben	NPO3	VARA
Kinderen voor Kinderen clip: Gruwelijk Eng	NPO3	BNNVARA
Kinderen voor Kinderen Live in Concert 2017	NPO3	BNNVARA
Kinderen voor Kinderen Op weg naar, Live in Concert	NPO3	BNNVARA
Kinderen voor Kinderen Pakt Uit	NPO3	VARA
Kinderen voor Kinderen Pakt Uit Videoclip: Haaialarm!	NPO3	VARA
Klem	NPO1	VARA
Kuyt	NPO1	BNNVARA
Lebbis: De Paardenpoetser	NPO1	BNNVARA
Leen is Alive	NPO1	BNNVARA
Lekker Laat!	NPO1	VARA
Lenette van Dongen: Tegenwind	NPO1	BNNVARA
Leve de Vrijwilliger!	NPO1	BNNVARA
Linda's Mannen: Lil' Kleine	NPO3	BNN
Lovelace	NPO3	BNNVARA
Maartje en Kine: Vreemd Folk	NPO3	VARA
Mag ik U Kussen?	NPO3	VARA
Micha Wertheim: Ergens anders (1)/Iemand anders (2)	NPO3	BNNVARA
Miele	NPO2	BNNVARA
Mijn Jodenbuurt	NPO3	BNN
Milk	NPO3	VARA
Misbruikt	NPO3	BNNVARA
Moulin Rouge!	NPO3	BNN
Movies that Matter: Dheepan	NPO2	VARA
Movies That Matter: Frame by Frame	NPO2	VARA
Movies that Matter: Ida	NPO2	VARA
Movies That Matter: Nice People	NPO2	VARA
Murder games: the life and death of Breck Bednar	NPO3	BNNVARA
Murdered by my boyfriend	NPO3	BNNVARA
Murdered by my father	NPO3	BNNVARA
Muse - Live at Rome Olympic Stadium	NPO3	BNNVARA
My Silicone Love	NPO3	BNNVARA
Nabespreking: Wij willen leven! - 40 jaar na de Molukse Kaping	NPO2	VARA
Nasrdin Dchar: DAD	NPO2	BNNVARA

Nieuwjaarsconcert	NPO2	VARA
Nils Holgersson	NPO3	BNNVARA
NUHR: Draai het eens om	NPO3	BNNVARA
On the edge	NPO3	BNN
Op weg naar het Lagerhuis	NPO2	VARA
Oudejaarsconference: Een vloek en een zucht	NPO1	BNNVARA
Over Mijn Lijk	NPO1	BNNVARA
Padoem Patsss, de oneliner-show	NPO3	BNNVARA
Patrick Laureij: Dekking hoog	NPO3	BNNVARA
Paulien Cornelisse: Maar Ondertussen	NPO3	BNNVARA
Pauw	NPO1	VARA en BNNVARA
Per Seconde Wijzer	NPO2	VARA en BNNVARA
Peter Pannekoek: Zacht van binnen	NPO3	BNNVARA
Phileine zegt sorry	NPO3	BNN
Pieter Derks: Van Nature	NPO3	VARA
Pieter Derks: Zo Goed Als Nieuw	NPO1	VARA
Pride	NPO3	VARA
Prins	NPO3	BNN
Priscilla, queen of the desert	NPO3	BNN
Proefkonijnen	NPO3	BNN en BNNVARA
Queer Amsterdam	NPO3	BNN
Quickest Quiz	NPO3	BNN
Radio Gaga	NPO2	BNN
Rambam	NPO3	VARA
Ranking The Stars	NPO3	BNN
Rare Jongens	NPO3	BNNVARA
Reggie Yates: Extreme Russia	NPO3	BNN
Reggie Yates: Extreme UK	NPO3	BNNVARA
Reggie Yates: Hidden Australia - addicted to ice	NPO3	BNNVARA
Reggie Yates: Inside the billionaire's wardrobe	NPO3	BNNVARA
Reggie Yates: Life and Death in Chicago	NPO3	BNN
Reggie Yates: Race Riots USA	NPO3	BNN
Reggie Yates: The Insider	NPO3	BNN
Risky Rivers	NPO3	BNNVARA
Ronald Goedemondt: Binnen de lijntjes	NPO3	BNNVARA
Samba Schutte: Je Maintiendrai	NPO3	VARA
Sander van Opzeeland	NPO3	VARA
Sara Kroos: Doorgefokt	NPO1	BNNVARA
Sara Kroos: Van Jewelste	NPO1	VARA
Serious Request	NPO3	BNNVARA
Shame/Fame	NPO3	BNNVARA
Sint & De Leeuw	NPO1	BNNVARA
Sluipschutters	NPO3	BNN en BNNVARA
Smeris	NPO3	BNN
Smurfen specials: Gelukkig Smurffeest	NPO3	BNNVARA
Smurfen specials: Het paasfeest van de Smurfen	NPO3	VARA
Smurfen specials: Het Smurfenkerstfeest	NPO3	BNNVARA
Sneekweek	NPO3	BNN
Solar	NPO3	BNN

Sonja Barend: Vragen zonder antwoord	NPO1	VARA
Sophie in de Mentale Kreukels	NPO3	BNN
Spuiten en Slikken	NPO3	BNN en BNNVARA
Stacey Dooley Investigates	NPO3	BNNVARA
Stadsmormels	NPO1	VARA
Taxi Teheran	NPO2	VARA
The Cabin in the Woods	NPO3	BNNVARA
The Family I Had	NPO3	BNNVARA
The Graham Norton Show	NPO3	VARA/BNNVARA
The Murder Detectives	NPO3	BNNVARA
The people next door	NPO3	BNNVARA
The perks of being a wallflower	NPO3	BNN
The place beyond the pines	NPO3	BNN
The Same Sky	NPO2	VARA
The Undateables	NPO3	BNN
The Undateables Specials	NPO3	BNN
Theo Maassen: VANKWAADTOTERGER	NPO1	BNNVARA
Three Girls	NPO3	BNNVARA
Tim & De Baas van Nederland	NPO3	BNNVARA
Tim Fransen: Het failliet van de moderne tijd	NPO2	VARA
Trippers	NPO3	BNN
TV Monument Floortje Dessing	NPO1	BNNVARA
TV Monument VARA Drama	NPO1	BNNVARA
TV Monument: Herman Stok	NPO1	VARA
TV Monument: Jeroen Krabbé	NPO1	BNNVARA
TV Monument: Marc-Marie Huijbregts	NPO1	VARA
TV Monument: Mart Smeets	NPO1	VARA
TV Monument: Tineke Schouten	NPO1	BNNVARA
TV Monument: Toon Hermans	NPO1	BNNVARA
TV Monument: Youp van 't Hek	NPO1	BNNVARA
Valentino	NPO3	VARA
Valerio4Ever	NPO3	BNN en BNNVARA
Van der Laan & Woe: Alles Eromheen	NPO3	VARA
Van God Los	NPO3	BNN en BNNVARA
Vechtershart	NPO3	BNN
Verkracht of niet?	NPO3	BNNVARA
Vier Handen Op Eén Buik	NPO3	BNN
Vroege Vogels	NPO2	VARA en BNNVARA
Vroege Vogels presenteert: De schatkamer van de Veluwe	NPO2	VARA
Vroege Vogels presenteert: Levende Rivier	NPO2	VARA
Wie steelt mijn show?	NPO1	VARA
Youp: Licht	NPO1	BNNVARA
Zembla	NPO2	VARA en BNNVARA
Zero Dark Thirty	NPO3	VARA
Zwarte Cross 2017	NPO3	BNN

Radiotitel	Kanaal
De Nieuws BV	Radio1
Topradio	Radio1
Start!	Radio1
De Overnachting	Radio1
De Wereld van BNN	Radio1
Druktemakers	Radio1
Vroege Vogels	Radio1
Ekdome in de Ochtend	Radio2
Vroeg op Frank	Radio2
Het Platenpaleis	Radio2
De Wat een Week Show met Shay	Radio2
Afslag Thunder Road	Radio2
De EHBO-show	Radio2
Spijkers met Koppen	Radio2
Ekdome Funky Weekend Trip	Radio2
Blokhuis	Radio2
Studio T	Radio2
Domien	3FM
Mark + Ramón	3FM
Eva	3FM
Frank	3FM
Sander	3FM
Sander & Frank	3FM
On Stage	3FM
Franks Feestje	3FM
Kaj	3FM
Lex	3FM

Online titel	Website
Joop.nl	Bnnvara.nl/joop
#BOOS	YouTube
Drugslab	YouTube

2 OVERZICHT NEVENACTIVITEITEN 2017

Nevenactiviteiten BNN-VARA

2017

releasedatum	Titel	Product
jan-17	Floortje naar het einde van de wereld-2 Cana Islands & Schotland	Airline
jan-17	Jeuk-3 Supervet is superirritant	Airline
jan-17	Kinderen voor kinderen 37	Concerten
jan-17	Kinderen voor kinderen	Digitaal
jan-17	Zembla (RTHK - China)	Buitenlandverkoop
feb-17	Floortje naar het einde van de wereld-2 Ecuador	Airline
feb-17	Jazz	Muziekarchief
mrt-17	Smeris 3	DVD
mrt-17	Jeuk-3 Stoute Stefan	Airline
mrt-17	Smeris-2 Scombreus	Airline
mrt-17	KLEM (VRT-Vlaanderen)	Buitenlandverkoop
apr-17	Floortje naar het einde van de wereld-3 Peru	Airline
mei-17	Jeuk 4	DVD
mei-17	KLEM	DVD
mei-17	Jeuk-3 Met je mannengrot in midden aarde	Airline
mei-17	Smeris-3 Kinderspel	Airline
mei-17	101 Barz	Agenda
jun-17	Floortje naar het einde van de wereld-3 Terlingua	Airline
jun-17	Jules Unlimited	Boek
jun-17	Marktplaatsmilionair (VRT-Vlaanderen)	Buitenlandverkoop
jul-17	Vechtershart 2	DVD
jul-17	Jeuk-3 Oude mensen mogen niet rijden	Airline
aug-17	Floortje naar het einde van de wereld-3 Palmerstone	Airline
sep-17	Jeuk-2 Fysland Boppe	Airline
sep-17	Jeuk-3 He kiloknaller, heb je even voor mij	Airline
sep-17	Smeris-2 Barbapappa	Airline
sep-17	Kinderen voor kinderen 38	CD
sep-17	KLEM (LUK-Spanje)	Buitenlandverkoop
sep-17	Het Lagerhuis (Talpa-Duitsland)	Buitenlandverkoop
sep-17	Vrouw Slaat Man (VRT-Vlaanderen)	Buitenlandverkoop
sep-17	Enkele Reis Naar het Kalifaat (RTP-Portugal)	Buitenlandverkoop
sep-17	KLEM (Newen-Frankrijk)	Buitenlandverkoop
okt-17	Floortje naar het einde van de wereld-3 Spitsbergen	Airline
okt-17	KUYT	Bioscoop
okt-17	KUYT	DVD
nov-17	Jeuk-2 It's a jungle down there	Airline
nov-17	Smeris-2 Daarheen leidt de weg	Airline
nov-17	Kinderen voor kinderen 38	DVD
nov-17	Kinderen voor kinderen 38	CD en DVD
nov-17	Hollands Hoop (Showtime -USA)	Buitenlandverkoop
dec-17	Smeris 1 t/m 3	DVD
dec-17	Hollands Hoop 2	DVD

dec-17	Floortje naar het einde van de wereld-3 Alaska	Airline
dec-17	Jeuk-3 Je bent nog lang niet jarig	Airline
dec-17	Kinderen voor Kinderen merchandise webshop	Webshop
dec-17	Lama's Back in Action	Theater
dec-17	Break Free (STV-Denemarken)	Buitenlandverkoop
dec-17	Vier Handen op een Buik (EndemolShine- Duitsland)	Buitenlandverkoop
dec-17	Break Free (Nordisk Film - Noorwegen)	Buitenlandverkoop
dec-17	Vier Handen op een Buik (Banijay- Italië)	Buitenlandverkoop
dec-17	Vier Handen op een Buik (Banijay- Frankrijk)	Buitenlandverkoop
dec-17	Vier Handen op een Buik (Banijay- Zweden)	Buitenlandverkoop
dec-17	Vier Handen op een Buik (Banijay- Noorwegen)	Buitenlandverkoop
dec-17	Vier Handen op een Buik (Ricochet- Engeland)	Buitenlandverkoop
dec-17	Vier Handen op een Buik (Warner-Denemarken)	Buitenlandverkoop
dec-17	Vier Handen op een Buik (Banijay SAS-Frankrijk)	Buitenlandverkoop
dec-17	Break Free (Mediaaan- België)	Buitenlandverkoop

3 OVERZICHT VERENIGINGSACTIVITEITEN 2017

VERENIGINGSACTIVITEITEN BNN EN VARA 2017

Maand	Omroep	Omschrijving	Doel
Jan - Dec			
	BNN	ledere maand nieuwe BNN-ledenacties op de online ledenportal leden.bnn.nl	Behoud
	VARA	ledere maand nieuwe VARA-ledenacties op de online ledenportal leden.vara.nl	Behoud
	BNN	ledere maand een BNN Nieuwsbrief met nieuws en exclusieve ledenacties	Behoud
	VARA	ledere maand een VARA Nieuwsbrief met nieuws en exclusieve ledenacties	Behoud
	VARA	Word lid - Ticketshop - Toegang voor leden en nieuwe leden	Werving & Behoud
	BNN	Word lid - Ticketshop - Toegang voor leden en nieuwe leden	Werving & Behoud
Januari			
	BNN	Lidnummer = Lotnummer	Behoud
	VARA	Lidnummer = Lotnummer	Behoud
	VARA	PAC Festival - Kortingsactie voor VARAgids-abonnees	Behoud
	VARA	Word lid - VARA - DWDD University - Beatrice de Graaf - Leden only	Werving & Behoud
Februari			
	VARA	Lieve Eus Live - Meet & Greet in Deventer	Behoud
	VARA	VARA Preview 1 - The The Happiest Day in the Life of Olli Mäki - Amsterdam, Utrecht	Behoud
Maart			
	VARA	MijnVARA 1 - Kwartaalmagazine - exclusief voor VARA-leden	Behoud
	VARA	VARA Preview 2 - Hidden Figures - Groningen, Eindhoven, Utrecht	Behoud
	BNN	BNN Verjaardagskaart 2017 - Toekomstvoorspelling	Behoud
April			
	VARA	VARA Preview 3 - Lady Macbeth - Haarlem, Amsterdam, Rotterdam, Utrecht, Groningen	Behoud
	VARA	VARA Preview 4 - The Other Side of Hope - Amersfoort, Groningen	Behoud
Mei			
	VARA	MijnVARA 2 - Kwartaalmagazine - exclusief voor VARA-leden	Behoud
	BNN	BNN Magazine 1 - Special edition in het kader van aankondiging mediamerk BNNVARA	Behoud
	VARA	VARA Preview 5 - The Sense of an Ending - Amsterdam, Rotterdam, Utrecht, Nijmegen, Groningen	Behoud
Juni			
	VARA	Lieve Eus Live - Viewing De Neven van Eus - Hilversum	Behoud

Juli		
VARA	VARA Preview 6 - The Big Sick - Amsterdam, Rotterdam, Utrecht	Behoud
VARA	Met korting naar De Parade - Abonneeactie VARAgids	Behoud
Augustus		
VARA	MijnVARA 3 - Kwartaalmagazine - exclusief voor VARA-leden	Behoud
BNN	BNN Magazine 2 - Special edition in het kader van najaarspresentatie BNNVARA	Behoud
VARA	VARA Preview 7 - Hampstead - Nijmegen, Zwolle	Behoud
VARA	VARA Preview 8 - Una Mujer Fantástica - Amsterdam, Groningen, Den Bosch	Behoud
September		
VARA	PAC Festival - Kortingsactie voor VARAgids-abonnees	Behoud
VARA	VARA Preview 9 - Maudi - Amsterdam, Utrecht, Nijmegen	Behoud
BNN	Lidnummer = Lotnummer	Behoud
VARA	Lidnummer = Lotnummer	Behoud
Oktober		
VARA	VARA Preview 10 - Loveless - Utrecht, Amsterdam, Nijmegen, Groningen	Behoud
BNN	BNN Jaarcadeau 2017 - Het BNN Doeboek	Behoud
November		
VARA	VARA Ledendagen 2017 - Spijkers met Koppen XXL - Zwolle & Rotterdam	Behoud
VARA	VARA Preview 11 - On Body and Soul - Amsterdam	Behoud
BNN	NPS Onderzoek 2017	Behoud
VARA	NPS Onderzoek 2017	Behoud
December		
VARA	MijnVARA 4 - Kwartaalmagazine - exclusief voor VARA-leden	Behoud
VARA	VARA Preview 12 - Final Portrait - Amersfoort, Utrecht, Rotterdam, Groningen	Behoud
VARA	VARA Preview 13 - The Disaster Artist - Amsterdam, Utrecht, Rotterdam	Behoud
VARA	VARA Preview 14 - The Leisure Seeker - Nijmegen, Rotterdam, Utrecht, Zwolle	Behoud
BNN	Lidnummer = Lotnummer	Behoud
VARA	Lidnummer = Lotnummer	Behoud
VARA	VARAgids Kerstkaart voor VARAgids-abonnees	Behoud

4 KLANTTEVREDENHEID BNN EN VARA

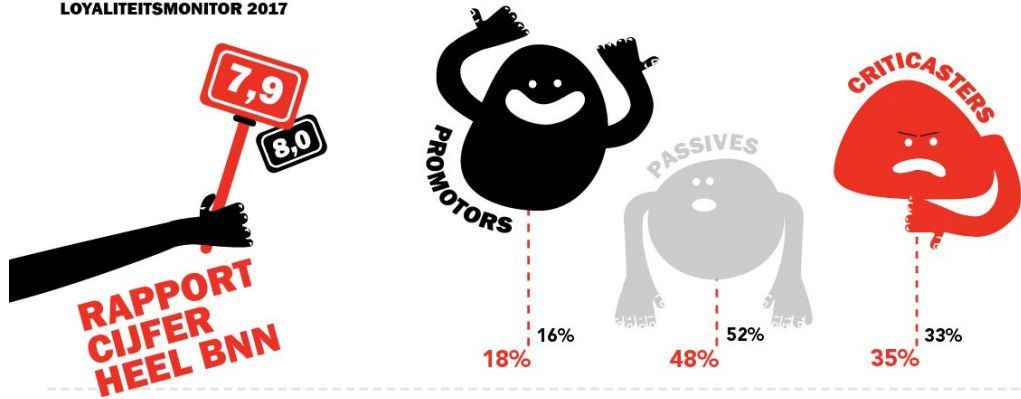

VERJAARDAGSKAART EEN HIT ONDER BNN-LEDEN

520 LEDEN HEBBEN MEEGEDAAN AAN HET ONDERZOEK LOYALITEIT 2017

2017 2016

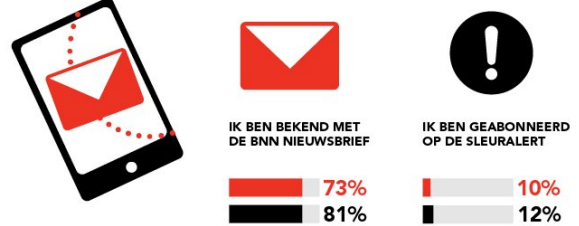
LOYALITEITSMONITOR 2017

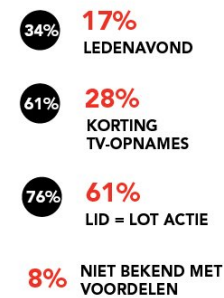
IK&BNN

NIEUWSBRIEVEN

LEDENVOORDELEN 2017 MET WELKE ACTIES/ATTENTIES VAN BNN BEN JE BEKEND?

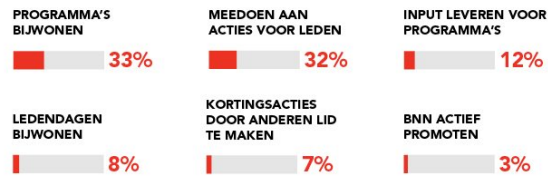
😊 = % TEVREDEN
75% = ALGEMENE TEVREDENHEID

81% VERJAARDAGS
KAART 85%

69% WINACTIES
LEDEN.BNN.NL 72%

68% JAARCADEAU 87%

MEER BETROKKEN ZIJN DOOR...

43%
**WIL NIET MEER
BETROKKEN ZIJN
DAN NU**

WAT LEDEN ZEGGEN

VERANDERDE RELATIE MET DE OPROEP

"Meer programmas ook voor dertig plussers, maar wel het brutale, eigenwijze randje behouden, nieuwsgierige programmas."

"Toch meer rebelse identiteit behouden meer spraakmakende acties de boel een beetje overhoop halen ... dat vond ik er leuk aan..."

"Omdat we allemaal ouder worden maar bnn houdt me jong!"

"Wij zijn al lid vanaf dat Bart leden nodig had, men mag best wat meer aandacht besteden aan mensen die al zo lang lid zijn."

"De samenwerking met VARA is niet geweldig qua programmas er komt te weinig indentiteit van BNN terug"

**WAT KUNNEN
WE DOEN OM JE
TE BEHOUDEN
ALS LID?**

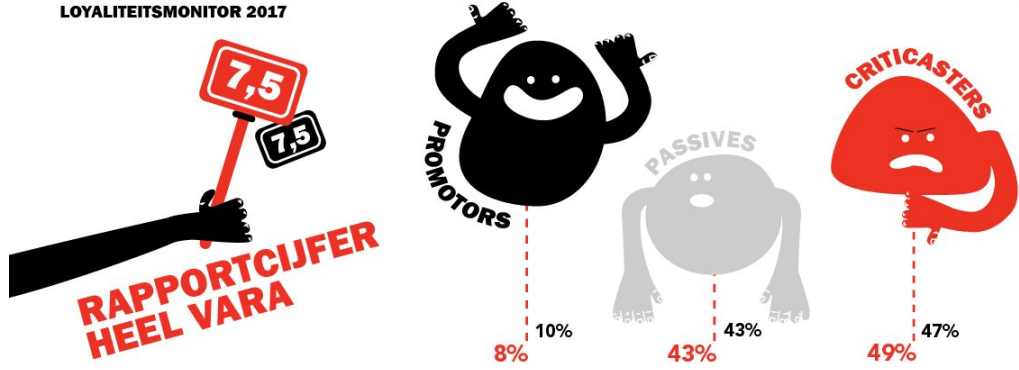
VARA

MIJNVARA LEDENMAGAZINE ZORGT VOOR MEER BINDING MET DE OMROEP

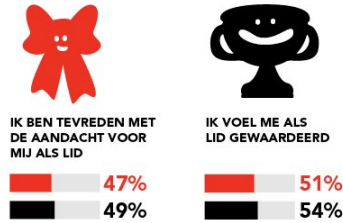
489 LEDEN HEBBEN MEEGEDAAN AAN HET ONDERZOEK LOYALITEIT 2017

2017 2016

LOYALITEITSMONITOR 2017

IK&VARA

MEER BETROKKEN ZIJN DOOR...

LEDENVOORDELEN 2017

LEDENMAGAZINE

ALLE KEREN GELEZEN?
JA! ZEGT **61%**

+ TOEGEVOEGDE WAARDE?
JA! ZEGT **45%**

DAAROM:

56% 69%

41% 40%

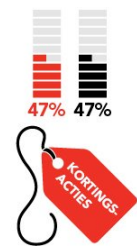
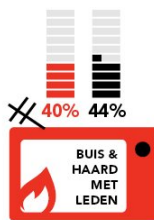
29% 39%

45% 39%

BEOORDELING INHOUD LEDENMAGAZINE

WAT LEDEN ZEGGEN

VERANDERDE
RELATIE MET DE
OPROEP

"Goede programma's de laatste jaren"
"Positieve combinatie met BNN"

"Ik ben sponsor omdat ik het geluid van de VARA belangrijk vind"

"Het is niet de vara waar hij ooit voor stond"
"Hoog 'grachtengordel' gehalte!"

"Interessante programma's maken veel cultuur en achtergronden!"

"Geen verenigingsgeld besteden ter aanvulling van salarissen"

"Niets, ik woon in Brabant, de VARA is vooral voor de Randstad."

**WAT KUNNEN
WE DOEN OM JE
TE BEHOUDEN
ALS LID?**

5 KLANTTEVREDENHEID VARAGIDS

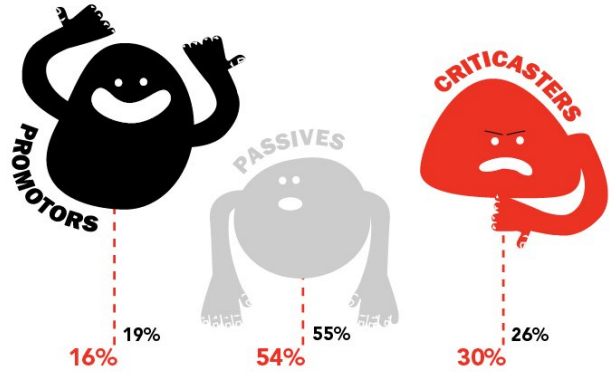
VARAGIDS

4 OP DE 5 ABONNEES HEEFT INTENTIE OM ABONNEE TE BLIJVEN

549 LEDEN HEBBEN MEEGEDAAN AAN HET ONDERZOEK LOYALITEIT 2017

2017 2016

LOYALITEITSMONITOR 2017

IK&VARAGIDS

IK BEN VAN PLAN OM IN DE TOEKOMST ABONNEE TE BLIJVEN

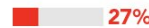

IK VOEL ME ALS ABONNEE GEWAARDEERD

MEER BETROKKEN ZIJN DOOR...

MEEDOEN AAN ACTIES VOOR ABONNEES

PROGRAMMA'S BIJWONEN

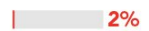
KORTINGSACTIES DOOR ANDEREN LID TE MAKEN

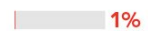
LEDENDAGEN BIJWONEN

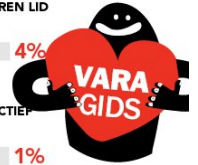
INPUT LEVEREN VOOR PROGRAMMA'S

VARAGIDS ACTIE PROMOTEN

5% WIL NIET MEER BETROKKEN ZIJN DAN NU

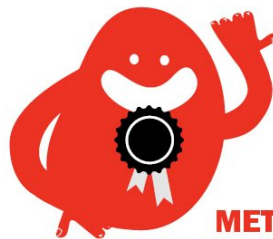

ABONNEEVOORDELEN 2017

5% GRATIS ARTIKELEN LEZEN OP BLENDLE

26% EXCLUSIEVE TOEGANG EVENTS, MASTERCLASSES & PROGRAMMA'S

30% GRATIS NAAR VARAPREVIEW

MET WELKE ABONNEEVOORDELEN BENT U BEKEND?

48% ABONNEE ACTIES WINNEN.VARAGIDS.NL

40% NIET BEKEND

31% IEDER KWARTAAL MIJNVARA MAGAZINE

LEDENMAGAZINE

**TOEGEVOEGDE WAARDE?
JA! ZEGT 51%**

DAAROM:

49% 62%

35% 31%

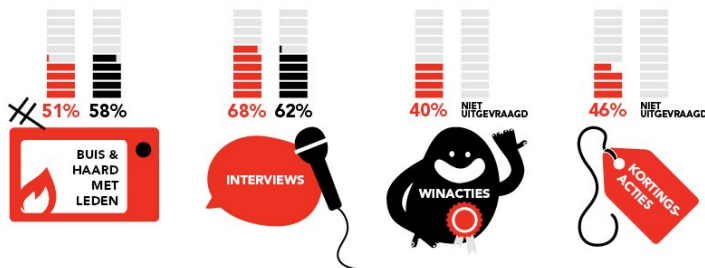
22% 24%

27% 28%

BEOORDELING INHOUD LEDENMAGAZINE

WAT LEDEN ZEGGEN

**VERANDERDE
RELATIE MET DE
OPROEP**

"De artikelen zijn diverser geworden en er zijn meer relevante zenders in het overzicht opgenomen."

"Ik heb niet het idee dat er iets wezenlijks veranderd is in de afgelopen jaren (wat prima is!)"

"Gepubliceerde TV programmering klopt regelmatig niet met de werkelijke programmering!"

"Korting op vervolgabonnement"

"Mooi actietarif bieden voor weer een jaar lidmaatschap."

WAT KUNNEN WE DOEN OM JE TE BEHOUDEN ALS LID?

6 PRIJZEN

6 TV Beelden voor BNNVARA

- #BOOS: Beste Online Programma
- Vechtershart: Beste Script
- Vechtershart: Beste Dramaserie
- A'DAM – E.V.A. (VARA/NTR/VPRO): Beste Regie
- Susan Radder in Horizon: Beste Hoofdrol
- Break Free: Beste Factual

Omroepvrouw van het jaar

Floortje Dessing

Canadese BANFF Rockie Award in de categorie Social & Investigative

Floortje Terug Naar Syrië

De Beste Social Awards

Voor Tim Hofman en #BOOS

Movies that Matter Festival

VARA Publieksprijs: Bram Fischer van Jean van der Velde

Gouden Film Status

Het Verlangen van Joram Lürsen

Gouden Notekraker

Georgina Verbaan voor haar rol als Kitty in de serie Klem.

3 Gouden Kalveren

- Beste Scenario: Jean van de Velden voor Bram Fischer
- Beste Acteur: Peter Paul Muller voor Bram Fischer
- Beste Acteur Televisiedrama, George Tobal en Majd Mardo voor One Night Stand XII – Jungle (BNNVARA/NTR/VPRO).

Zilveren Televizier-Ster Acteurs

Jeroen van Koningsbrugge voor zijn rol in Smeris en Riphagen

Cape Town International Film Festival

- Beste Scenario voor Jean van de Velde voor de film Bram Fischer
- Beste Actrice voor Antoinette Louw voor haar rol in de film Bram Fischer

Mill Valley International Film Festival

Publieksprijs – World Cinema Indie – Gold Award: Bram Fischer

Queer Popcorn LGBT Film Festival 2017

Audience Award voor One Night Stand 11-CAS van PRPL

Kees Holierhoekprijs 2017

Franky Ribbens voor het script van Hollands Hoop I

Audience Award LGBT Film Festival

One Night Stand XI - CAS

Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie Prijs

Emma Wil Leven

Pop Media Prijs

Rotjoch

2 SpinAwards

#BOOS in de categorieën Next TV & Film en Content

Wageningse Persprijs 2017

Drieluik Well Fed

Rose d'Or

Het Instituut: beste nieuwe format

House of Animals Awards

- Vroege Vogels
- Stadsmormels

Zilveren Radiosterren

- Eva Koreman
- Gerard Ekdorn

Koninklijke onderscheiding

Astrid Joosten kreeg een Koninklijke onderscheiding voor haar jarenlange televisiewerk en haar inzet voor maatschappelijke organisaties als Oxfam Novib en het Nationaal Epilepsiefonds

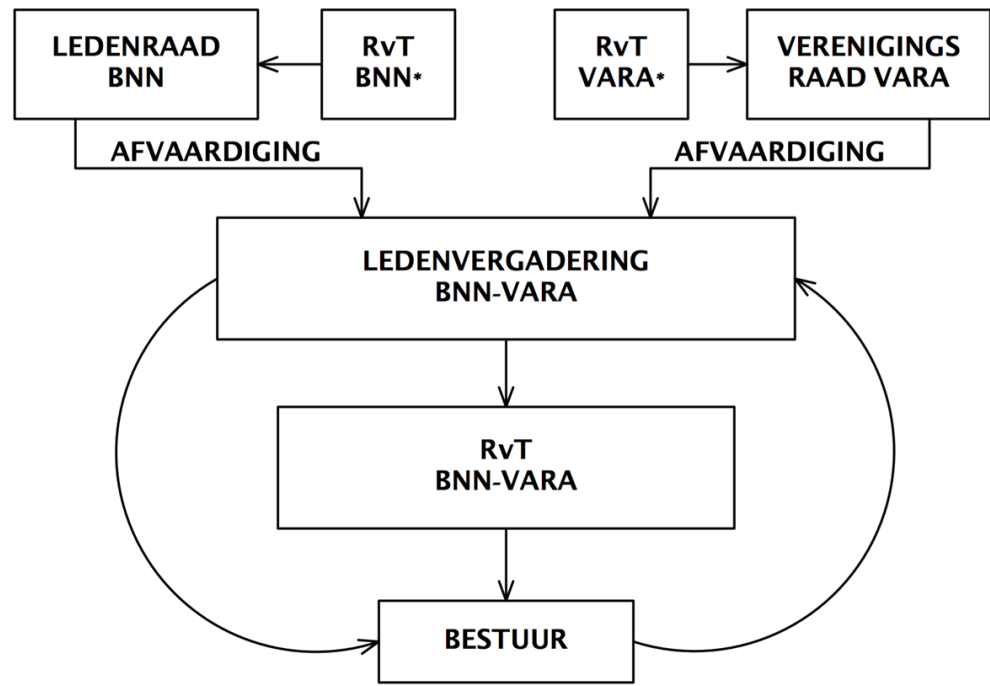
NVVS Seks en Media Prijs 2017

Sophie Hilbrand krijgt de prijs voor het programma Hotel Sophie voor de aflevering ouderen en seksualiteit. De prijs is een waardering voor gedegen mediaberichtgeving over seksualiteit, en is ingesteld door de Nederlandse wetenschappelijke Vereniging Voor Seksuologie.

7 SAMENWERKINGSPARTNERS 2017

- Amnesty International
- CoBo Fonds
- European Broadcast Union
- Filmfonds
- Freedomlab
- Free Press Unlimited
- FunX
- Hope XXL
- IDFA
- Jellinek
- Lucia Marthas Institute for Performing Arts
- Mediafonds
- Metropole Orkest
- Movies That Matter
- Nationaal Comité 4 en 5 mei
- Nierstichting Nederland
- Nederlands Film Festival
- Oranjefonds
- Volkskrant
- Rode Kruis
- Staatsbosbeheer
- Stichting Democratie en Media
- Stichting CPNB
- Vogelbescherming Nederland
- VSB
- Vfonds
- WNF

8 ORGANOGRAM, SAMENSTELLING BESTUUR EN RvT

* **Personele unie met lidmaatschap RvT BNN-VARA**

Bestuurder	Functie	Periode
Gerard Timmer	Algemeen Directeur	01-01-2017 t/m 31-12-2017
Marc Adriani	Zakelijk Directeur	01-01-2017 t/m 31-12-2017
Robert Kievit	Media Directeur	01-01-2017 t/m 31-12-2017

Raad van Toezicht	Functie	Specifieke deskundigheid	Periode
Wanda van Kerkvoorden	Voorzitter	Juridische expertise en ICT	01-01-2017 t/m 31-12-2017
Gemmie Hermens	Lid	HRM	01-01-2017 t/m 31-03-2017
Patrick Alders	Lid	Media/digital native	01-01-2017 t/m 19-06-2017
		Politieke en bestuurlijke deskundigheid	
Ruud Koole	Lid	publieke sector	01-01-2017 t/m 31-12-2017
David Lauwen	Lid	Financiële en bedrijfsmatige deskundigheid	01-01-2017 t/m 31-12-2017

